

การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ระดับพื้นที่: กรณีศึกษา 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

A Study of the the Effects of Alcohol Restriction at Regional Level:
A Case Study of Four Communities in the Lowest Northeast
(Sisaket, Ubon Ratchatani, Roi Et and Nakhon Ratchasima)

สิริกร นามลาบุตร
นพรัตน์ พาทีทิน

เล่มที่ .../...

มกราคม 2555

**การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่:
กรณีศึกษา 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง
(ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)**

A Study of the the Effects of Alcohol Restriction at Regional Level:
A Case Study of Four Communities in the Lowest Northeast
(Sisaket, Ubon Ratchatani, Roi Et and Nakhon Ratchasima)

**สิริกร นามลาบุตร
นพรัตน์ พาทีทิน**

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่:กรณีศึกษา 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา) นี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สามารถทำงานสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์จากหลายฝ่าย ซึ่งคณะผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณอย่างมากในกรุณา และความมีน้ำใจในความช่วยเหลือของทุกท่าน อันได้แก่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และให้ความอนุเคราะห์ระหว่างทำงานในพื้นที่ ประกอบด้วย พระครูสุภกิจมงคล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน อาจารย์จันทร์ โต๊ะสิงห์ โรงเรียนบ้านเสียว จังหวัดศรีสะเกษ คุณบำรุง เป็นสุข ผู้ประสานงานภาคเครือข่ายดงเหล้าภาคอีสาน คุณนิทยา บุญฉวี ผู้ประสานงานเครือข่ายดงเหล้า จังหวัดอุบลราชธานี คุณปรีชา แสนรัตน์ ประชาคมงดเหล้าจังหวัดร้อยเอ็ด คุณลุงสมหมาย สาททรัพย์ กองพัฒนาลูกค้าบุคคล ธ.ก.ส. องค์การบริหารส่วนตำบลเสียว และชาวบ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ องค์การบริหารส่วนตำบลกาบิน ชาวบ้านโนนมะเขือ ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง ชาวบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวงอำเภอกะเทยวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้องใหญ่ ชาวชุมชนกระเบื้องน้อย ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา คุณฐานพงศ์ เรืองไชย คุณสุนันท์ ซามาส คุณพัชรินทร์ ทรัพย์สาร คุณธนากร การินทร์ และผู้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ อาจารย์บุญสุข อีนกองงาม ศึกษานิเทศก์ จังหวัดลำพูน ที่ช่วยเสียสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมีวิจัย ดาบตำรวจประสิทธิ์ นามลาบุตร คุณอรอุมารินทร์ ชูติวานันท์ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางเก็บข้อมูลในพื้นที่ คุณดวงสมร นันทะเสน ที่ช่วยวิเคราะห์ผลทางด้านเชิงปริมาณด้วยโปรแกรม SPSS คุณขวัญตา โสชมภู ที่ช่วยจัดทำระบบเอกสารและบัญชีสำนักงาน และคุณนพมาศ โลโบ ที่กรุณาช่วยเหลือตรวจทานบทคัดย่อภาษาอังกฤษ สุดท้ายขอขอบคุณแหล่งทุน ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา โดยนายแพทย์ทักษพล ธรรมรังสี ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา รวมถึงคุณจินตนา จันทร์โคตรแก้ว ผู้ประสานงานโครงการ

คณะผู้ศึกษา

มกราคม 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินผลมาตรการที่ใช้จัดการปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนในระดับปฏิบัติการ/โครงการของหมู่บ้าน/ชุมชน เชื่อมโยงข้อมูลด้านบริบทของมาตรการ และวิเคราะห์สภาพปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน เพื่อทราบความสำเร็จในระดับแผนงาน อันเป็นภาพรวมการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ โดยจำแนกผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ร่วมกับเชิงคุณภาพ ทำการศึกษา ใน 4 ชุมชนของจังหวัดภาคอีสานตอนล่าง ได้แก่

1. ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอภูพาน จังหวัดอุบลราชธานี
3. ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ของทั้ง 4 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 554 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการชุมชน/เจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ที่ใช้ในชุมชนกรณีศึกษา รวม 27 คน จัดสนทนากลุ่ม (FG) ชุมชนละ 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมสนทนาประกอบไปด้วยประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ รวม 30 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. สถานการณ์แอลกอฮอล์ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 4 ชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เห็นว่ามีความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์น้อยที่สุด (ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว ร้อยละ 64.00, ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน อ.ภูพาน ร้อยละ 52.50, ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง ร้อยละ 71.90 และชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ ร้อยละ 83.70) โดยสภาพปัญหาปัจจุบันกับมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในชุมชนมีความเหมาะสมแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว, ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน และชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ เห็นว่าสภาพปัญหาปัจจุบันกับมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในชุมชนมีความเพียงพอเหมาะสมมาก (ร้อยละ 52.80, 46.50 และ 57.00 ตามลำดับ) ขณะที่ ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง เห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง (ร้อยละ 69.70) โดยที่กิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำดำเนินการอยู่ ได้แก่ (ชุมชนที่ 1) “งานบุญประเพณีปลอดเหล้า” ของชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต. เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ (ชุมชนที่ 2) “หมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน” ของชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน อำเภอภูพาน จังหวัดอุบลราชธานี (ชุมชนที่ 4) “ร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ปั๊ว เหล้า เบียร์” ของชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์แอลกอฮอล์ในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 42.70, 60.60 และ 68.60 ตามลำดับ) ส่วน (ชุมชนที่ 3) ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มี “งานบุญประเพณีปลอดเหล้า” ซึ่งประชาชนในหมู่บ้าน เห็นว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาแอลกอฮอล์ในชุมชนระดับปานกลาง (ร้อยละ 61.60)

ขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนใน 4 ชุมชนกรณีศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีอยู่ในระดับมาก โดยชุมชนที่ 1

ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีข้อตกลงมาตรการแอลกอฮอล์ของหมู่บ้านที่เชื่อมโยงเรื่องงานบุญประเพณี เป็นเรื่องที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน **ชุมชนที่ 2** ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน มีการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านที่สำคัญคือการเข้าร่วมประชุมประชาคมทุกครั้ง และสามารถแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมได้ **ชุมชนที่ 3** ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ ชาวบ้านในชุมชนให้ความสนใจกับพิธีเปิดร้านค้าชุมชนปลอดเหล้า-บุหรี่ และร่วมสมัครเป็นสมาชิกซื้อหุ้นร้านค้า (ร้อยละ 52.80, 54.00 และ 58.10 ตามลำดับ) สำหรับ**ชุมชนที่ 4** ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวงพบว่าประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการรับรู้การณรงค์/ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนระดับปานกลาง (ร้อยละ 61.10)

2. ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยพื้นฐานการดำเนินมาตรการ 2) ด้านบุคลากร และ 3) ด้านงบประมาณดำเนินการ ผลการศึกษาพบว่าด้านปัจจัยพื้นฐานการดำเนินมาตรการที่เป็นความเข้าใจ และการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในชุมชน รวมถึงความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของคณะกรรมการชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว และชุมชนกระเบื้องน้อย ต.กระเบื้องใหญ่ มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 53.90 และ 68.60) ส่วนชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง และชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.10 และ 66.70) ขณะที่ ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของคณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พบว่า ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 49.40) ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน และชุมชนกระเบื้องน้อย ต.กระเบื้องใหญ่ มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 50.50 และ 60.50) ขณะที่ ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง มีความพร้อมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.80)

ด้านบุคลากร พบว่า ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว และชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ มีความเหมาะสมในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานในกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52.80 และ 66.30) ส่วนชุมชนบ้านโนนมะเขือ ต.กาบีน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 53.00) ขณะที่ ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา ต.เหล่าหลวง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.70) ส่วนการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 47.20) ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน และชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 55.60 และ 58.10) ขณะที่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.80)

ด้านงบประมาณดำเนินการ รวมไปถึงการสนับสนุนการจัดทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ พบว่าชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว และ บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง มีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 48.30 และ 54.60) ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน มีอยู่ในระดับน้อย และปานกลางอย่างละเท่ากัน (ร้อยละ 33.30) และชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่มีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59.30)

3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านทั้ง 4 ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง และชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ แสดงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการ

เฝ้าระวัง และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน อยู่ใน ระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.20, 54.10 และ 70.90 ตามลำดับ) ส่วนประชาชนในหมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน เห็นว่าการแสดงการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 43.90)

4. การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) กลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่า และชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านลดลงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.90 และ 48.80) ส่วนประชาชนในหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีความเห็นว่าลดลงในระดับมาก (ร้อยละ 48.30) ขณะที่ ประชาชนในหมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน เห็นว่าลดลงอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 52.50) ส่วนในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลที่ลดลง ประชาชนในหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว และบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง เห็นว่าลดลงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50.60 และ 56.80) ส่วนประชาชนในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ เห็นว่าลดลงอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.20) ขณะที่ ประชาชนในหมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน เห็นว่าลดลงอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 56.60)

5. ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน จากความเห็นของ คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนกรณีศึกษา สรุปได้ว่า ปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของชุมชนที่ 1 หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ คือ แบบอย่างพฤติกรรม การดื่มของเจ้าหน้าที่รัฐที่ยังคงมีค่านิยมการดื่มซึ่งสวนทางกับกระแสการรณรงค์ลดเหล้าในพื้นที่ ส่วน ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง มีความเห็นว่าควรสร้างความตระหนัก เกี่ยวกับโทษภัยของแอลกอฮอล์ให้กับ กลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อเตือนสติให้รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี และเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีแก่ประชาชน ทั่วไป เป็นต้น ชุมชนที่ 2 หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี เห็นว่า การ ดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนปัจจุบันมีข้อจำกัดด้านงบประมาณสำหรับดำเนินการขยายผลการทำงาน ลดเหล้าแบบเครือข่ายสังคม เป็นต้น สำหรับชุมชนที่ 3 หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ. เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด เห็นว่า ปัจจุบันการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน ยังไม่มีความเข้มข้นมากพอ มีปัญหาบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการกำกับดูแลการดำเนินงาน แอลกอฮอล์ และปัญหางบประมาณดำเนินงานไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง คือคณะกรรมการ หมู่บ้าน ควรขับเคลื่อนการรณรงค์หรือพัฒนารูปแบบมาตรการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจมากขึ้น ใน ส่วนของงบประมาณไม่เพียงพอ ควรจะหาผู้ที่มีจิตอาสาช่วยกันในการขับเคลื่อนลดเหล้าในหมู่บ้าน เป็น ต้น ส่วนชุมชนที่ 4 ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา) เห็นว่าไม่มีปัญหา ใดๆ ในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน

สำหรับตัวอย่างชุมชนที่มีผลการดำเนินงานที่ดี (best practice) ได้แก่ ชุมชนที่ 2 หมู่บ้านโนน มะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ประกาศตัวเป็นต้นแบบหมู่บ้านปลอด เหล้าแบบยั่งยืน โดยทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น จะเริ่มด้วยการวางแผนงาน และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ขยาย ผลการดำเนินงานครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบล มีคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีความรู้ ความสามารถ ทำงาน ด้วยจิตอาสา ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ ส่งผลให้เกิดผลการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน อย่างเป็นรูปธรรมเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

Abstract

The objectives of this research are: to evaluate the effectiveness of the measures that are used to manage the problem of alcohol consumption in the communities that take part in alcohol restriction activities/projects; to link all the contextual information of the alcohol restriction project; to analyse the problems and difficulties in implementing alcohol restriction in the community; and to address the success of the alcohol restriction plan as the overall consequences in implementing the alcohol restriction at regional level. The results were analysed using both quantitative and qualitative data. The research was conducted with subject groups in four communities of the Lower Northeast in Thailand, including:

1. The Nongno Village , Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province
2. The Non ma-kreau Village, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province
3. The Laoluang Pattana Village, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province
4. The Krabuengnoi Village, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province

The subjects were divided into two groups, which included the people in the villages from the four communities. A total of 558 people were involved, plus an additional 27 people from the community committee/ governments officials and people who are involved with the case study of the alcohol restriction project in the four communities. The focus group (FG) was conducted in each community and the 30 informants were the people in the villages, the community committee and the local government officials. The research results showed that:

1. The alcohol consumption situation in the four communities.

With respect to this questionnaire, the subjects who were people in the villages/communities thought that the problem of alcohol consumption was not very important. The data showed the following: 54% from the people of Nongno Community, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province, 52.50% from the people of Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province, 71.90% from the people of Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province, and 83.70% from the people of Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province. Regarding the question of whether the alcohol restriction program is appropriate in the current alcohol problem situation or not, Nongno Community, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province, mNon ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province, and Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province believed that it was the most

appropriate (52.80%, 46.50%, and 57%, respectively). Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province, however, stated that the alcohol restriction project was moderately appropriate (69.70%). Activities and projects that have been carried out under the alcohol restriction project such as “The Alcohol-Free Religious Ceremony” by Nongno Community, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province, the launching of “The Sustainable Alcohol-Free Village” by Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province, and “The Stores of Merit and Virtue with no cigarettes, alcohols and beers” by Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province, strongly corresponded with the alcohol consumption in the communities (42.70%, 60.60% and 68.60% respectively). As for “The Alcohol-Free Religious Ceremony” by Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province, the people in the village viewed that it moderately corresponded with the problem of alcohol consumption situation in the community (61.60%).

Meanwhile, as subject groups, most people from the four-community case studies agreed that the participation of the people in the communities in all activities and projects that have been currently carried out under the alcohol restriction program was remarkably high. The first community (The Nongno Community, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province) was harmoniously consented and complied with the implementation of alcohol restriction in relation to Religious Ceremonies. The second community (The Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province) demonstrated the contribution of the people in the community by regularly attending and having their voices in the community meetings. The third community (The Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province) was interested in the launching of “The Stores of Merit and Virtue with no cigarettes and liquors” by becoming shop members and buying shares (52.80%, 54% and 58.10%, respectively). The fourth community (The Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province) showed that the involvement of the people in the community in the awareness/campaign and public relation on the alcohol restriction project was moderate (61.10%).

2. Factors affecting the implementation of the alcohol restriction project in the communities consist of 1) the fundamentals 2) the personnel 3) the budget. With respect to the fundamental factors as well as the understanding and compliance with the objectives of the activities/projects in the communities, the research results showed that the people from the Nongno Community, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province and the Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province significantly understood and complied with the objectives of the activities/projects (53.90% and 68.60%, respectively). While the people from The Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi

Et Province and the people from the Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province moderately understood and complied with the objectives of the activities/projects (53.90% and 68.60%, respectively). Regarding the readiness and willingness to carry out the alcohol restriction project of the community committee, the government officials and the local agencies concerned, the researchers found that the villagers from Nongno Community, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province were the most significantly prepared for the project (49.40%). While the Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province and the Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province were significantly prepared (50.50% and 60.50%, respectively), The Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province was moderately prepared for the project (56.80%).

On the subject of the budget, including the support to carry out adequate projects/activities, the researchers discovered that they were low in the Ban Nongno Community, Moo 3, Tunbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province as well as in The Ban Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et (48.30% and 54.60%, respectively). On the other hand, the funds and support were equally low and a moderate at 33% in the Ban Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province. Furthermore, they were at a moderate level of 59.30% in the Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province.

3. The engagement/contribution of the alcohol restriction project, the monitoring process as well as the compliance with the regulations and alcohol restriction laws in the communities. The result showed that the engagement and contribution in the activities was at a moderate level in the Nongno Community, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province, The Ban Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et and the Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province (38.20%, 54.10% and 70.90%, respectively). However, it was at a high level of 43.90% in the Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province.

4. Regarding the benefits of the alcohol restriction project for the communities, the researchers found the following outcomes. The people from The Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et and the Krabuengnoi Community, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province informed that the alcohol consumption in the villages declined at a moderate level (79.90% and 48.80%). While the subject group from Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et and the

Krabuengnoi Community, Moo2, Tambon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province believed that it declined at a high level of 48.30%, the people from the Non ma-kreau Community, Moo 5, Tambon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province said that the alcohol consumption in their village decreased by a very high level of 52.50%. In terms of the expenditure on alcohol during the celebrating seasons, the researchers found that it decreased by a moderate level of 50.60% and 56.80% in the Nongno Community, Moo 3, Tambon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province and in The Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tambon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et, respectively. However, the people in the Krabuengnoi Community, Moo2, Tambon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province viewed that the alcohol spending declined by a very high level of 56.60%.

5. The limitation and suggestion in implementing the alcohol restriction in the community. The community committee, the government officials and the others parties involved in the case study reached these following conclusions. For the first community (the Ban Nongno Community, Moo 3, Tambon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province), the researchers found that the government officials' typical drinking behaviour contradicted with the alcohol restriction initiative. It was suggested that the awareness of the perils of alcohol must be raised among such target group. This is to remind them to keep their dignity and honour and be a good role model to the general public, etc. For the second community (the Non ma-kreau Community, Moo 5, Tambon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province), it showed that the current implementation of the alcohol restriction in the community has funding limitations to further proceed and magnify an outcome in the social network, etc. For the third community (The Laoluang Pattana Community, Moo 3, Tambon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et), the researchers discovered that: the imposition of regulations and procedures on alcohol restriction in the community are not rigorous enough; the role of the community committee for supervising the project was in question; and the funds to carry out the project were not adequate. It is suggested that: the community committee should vigorously move the alcohol campaign to the next step or develop a new measure to get more attention from the communities. Concerning the inadequate funds, it should engage more volunteers to support, participate and proceed with the alcohol-free project, etc. The fourth community (the Krabuengnoi Community, Moo2, Tambon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province) stated that there was no problem in implementing the alcohol restriction in their community.

The community with a good performance (best practice) was the second community (the Non ma-kreau Community, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province) because of its commitment to be a model for the sustainable alcohol-free community. Each activity was properly planned and ongoing, and the benefits extended to all the villages in the district. Moreover, the community committee was knowledgeable, competent and voluntarily hard-working. Most importantly, the community's collaboration and contribution made the alcohol restriction project substantial and benefited all the people in the community.

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาผลของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ทำให้ทราบความสำเร็จในระดับแผนงาน อันเป็นภาพรวมการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ที่เน้นให้ชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ใน 4 ชุมชนในจังหวัดทางภาคอีสานตอนล่าง ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ 2) ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอภูพาน จังหวัดอุบลราชธานี 3) ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และ 4) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในแต่ละชุมชน รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง มาตรการแอลกอฮอล์ของชุมชนจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key information) พร้อมกับค้นหาตัวอย่างชุมชนที่มีผลการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดี (best practice)

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการประเมินของ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CiPP Model) ศึกษาแบบผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบทของการดำเนินมาตรการในชุมชนที่ศึกษา (Context) 2) ด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการ (Input) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการ (Process) และ 4) ด้านผลสัมฤทธิ์ของมาตรการ (Output) ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้ง 4 ชุมชน รวม 558 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ของทั้ง 4 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 27 คน และจัดสนทนากลุ่มในชุมชนที่ศึกษา ชุมชนละ 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมสนทนาประกอบไปด้วยประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 30 คน

(1) ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ 1:

หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ทำประชาคมหมู่บ้านจนได้มติร่วมกันในการขับเคลื่อน งานบุญประเพณีปลอดเหล้า โดยตำบลเสียวเป็นตำบลแกนนำขับเคลื่อนร่วมกันของภาคประชาชนทั้ง 5 ตำบลในพื้นที่อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ นำไปสู่การจัดการปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านงานบุญประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนเห็นสมควร

(1.1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) พบว่าหมู่บ้านหนองโน มีความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์น้อยที่สุด โดยมีความเพียงพอเหมาะสมของกิจกรรม/โครงการ และความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการระดมความคิด กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนความเหมาะสมของช่วงเวลาในการทำกิจกรรม/โครงการ อยู่ในระดับมาก

(1.2) ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) พบว่า คนในชุมชนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ และต้องการให้มีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์

ในชุมชนอยู่ในระดับมาก เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในชุมชนแล้ว คนในชุมชนมีการปฏิบัติตามอยู่มาก ขณะเดียวกัน ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐบาล ภาคเอกชนในพื้นที่ที่มีอยู่มากที่สุด ส่วนเรื่องความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน รวมถึงเรื่องความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานแอลกอฮอล์ โครงสร้างคณะกรรมการชุมชน ตลอดจนการแสดงผลงานที่ของคณะกรรมการชุมชน มีความเหมาะสมมากด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานยังมีความเพียงพอของงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

(1.3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเพื่อทำความเข้าใจ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ หรือการคัดเลือกกรรมการอยู่ในระดับมาก ส่วนการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง

(1.4) การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นว่า ได้รับรู้การทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมาก อีกทั้งเห็นว่า ปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราในชุมชน ความซุกซนของการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ลดลงมาก รวมถึงจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการแอลกอฮอล์ และจำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ถูกดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ ก็พบว่าลดลงมากที่สุด

ปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของชุมชนบ้านหนองโน คือ แบบอย่างพฤติกรรมกรรมการดื่มของเจ้าหน้าที่รัฐที่ยังคงมีค่านิยมการดื่มซึ่งสวนทางกับกระแสการรณรงค์ลดเหล้าในพื้นที่ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง มีความเห็นว่าควรสร้างความตระหนัก เกี่ยวกับโทษภัยของแอลกอฮอล์ให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อเตือนสติให้รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี และเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป

(2) ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ 2:

หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี มีการกำหนดใช้กฎระเบียบของหมู่บ้านเกี่ยวกับข้อห้ามของอบายมุขทุกชนิด รวมถึงการดื่มเหล้าอย่างเคร่งครัดจนประกาศตัวเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน โดยวางหลักไว้ว่างานบุญพิธีหรืองานบุญประเพณีประจำปีที่จะจัดขึ้นในหมู่บ้านต้องปลอดเหล้า 100% ซึ่งวัดในหมู่บ้าน (วัดโนนมะเขือ) มีบทบาทสำคัญในการเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ผู้เข้ามาศึกษาดูงานในฐานะตำบล และหมู่บ้านต้นแบบปลอดเหล้า

(2.1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (Context) พบว่าหมู่บ้านโนนมะเขือมีความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์น้อยที่สุด โดยมีความเพียงพอเหมาะสมของกิจกรรม/โครงการ และความ

- (2.2) สอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการระดมความคิด กำหนดเป้าหมาย และความเหมาะสมของช่วงเวลาในการทำกิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับมาก
- ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) พบว่า คนในชุมชนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์มากที่สุด และมีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/โครงการที่ทำอยู่มาก เช่นเดียวกับ ความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนซึ่งมีอยู่ในระดับมาก และเมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในชุมชนแล้ว คนในชุมชนมีการปฏิบัติตามอยู่มาก ขณะเดียวกัน ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐบาล ภาคเอกชนในพื้นที่ก็มีอยู่มาก ส่วนเรื่องความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนมีความเหมาะสมมาก ในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานแอลกอฮอล์ในชุมชน รวมถึงโครงสร้างคณะกรรมการชุมชน คนในชุมชนเห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด ขณะที่บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนมีความเหมาะสมมาก ด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน เห็นว่ายังมีความพอเพียงของงบประมาณอยู่ในระดับน้อย และปานกลางอย่างละเท่ากัน
- (2.3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งในการเข้าร่วมประชุมเพื่อทำความเข้าใจ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ หรือการคัดเลือกกรรมการชุมชน โดยเฉพาะการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ คนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- (2.4) การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นว่า ได้รับรู้การทำกิจกรรม/โครงการแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยชาวบ้านเห็นว่ามีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้นมาก ส่วนด้านความชุกของการโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็พบว่าลดลงมาก อีกทั้ง ปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราในชุมชน รวมถึงจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการแอลกอฮอล์ และจำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ถูกดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ ก็ลดลงมากที่สุด

ปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน คือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ สำหรับการทำงานในลักษณะแบบเครือข่ายสังคมเพื่อขับเคลื่อนประเด็นงดเหล้าให้ขยายผล ซึ่งชุมชนกำลัง ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน

(3) ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ 3:

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ริเริ่มงาน บุญประเพณี ปลอดเหล้า ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวในประเด็นปลอดเหล้าจากระดับจังหวัดสู่ระดับตำบล โดยประชาชนนโยบาย พื้นที่ปลอดน้ำเมาในงานบุญประเพณีต่างๆ ในระดับตำบล สร้างกระบวนการรณรงค์งดเหล้าต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในพื้นที่ โดยหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง เป็น 1 ใน 15 หมู่บ้านที่ผู้นำ ชุมชนรับมอบนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าระดับตำบลมาปฏิบัติ

(3.1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (Context) พบว่า หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา มีความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์น้อย ที่สุด โดยมีความเพียงพอเหมาะสมของกิจกรรม/โครงการ และความ สอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับ สภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนใน หมู่บ้าน/ชุมชนในการระดมความคิด กำหนดเป้าหมาย ตลอดจน ช่วงเวลาในการทำกิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับปานกลาง

(3.2) ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) กลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นประชนชนในหมู่บ้าน เห็นว่าคนในชุมชนมีความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ และมีความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน ระดับปานกลาง เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในชุมชนแล้ว คนใน ชุมชนเองมีการปฏิบัติตามในระดับปานกลาง ขณะเดียวกัน ในเรื่อง ความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกิจกรรม/โครงการ ตามมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนก็เห็นว่า มีความเหมาะสมปาน กลาง ในทำนองเดียวกัน ยังเห็นว่าความร่วมมือของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชนในพื้นที่ก็มีอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่องการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงาน แอลกอฮอล์ในชุมชน รวมถึงโครงสร้างคณะกรรมการชุมชน และ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนเห็นว่า มีความเหมาะสมปาน กลาง ด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานเห็นว่ายังมีความ พอเพียงของงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

(3.3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ อยู่ในระดับปาน กลาง ทั้งในการเข้าร่วมประชุมเพื่อทำความเข้าใจ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ หรือการ คัดเลือกกรรมการชุมชน โดยที่การเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ และ

(3.4) ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการ แอลกอฮอล์ คนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นว่าได้รับรู้การทำ กิจกรรม/โครงการแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้นปานกลาง เช่นเดียวกับความ ตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้นปานกลาง ส่วนด้านความชุกของการโฆษณาเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงปานกลาง อีกทั้งปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราใน ชุมชน ลดลงปานกลาง ในขณะที่จำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการ แอลกอฮอล์ และจำนวนการร้องเรียนหรือจำนวนผู้ถูกดำเนินคดีที่ เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ เห็นว่ายังลดลงน้อย

สำหรับปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา ได้แก่ การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนยังไม่มี ความเข้มข้นมากพอ มีปัญหาบทบาทของ คณะกรรมการหมู่บ้านในการกำกับดูแลการดำเนินงานแอลกอฮอล์ และปัญหางบประมาณดำเนินงานไม่ เพียงพอ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง คือคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรขับเคลื่อนการรณรงค์หรือพัฒนา รูปแบบมาตรการใหม่ๆ มาใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจให้มากขึ้น ในส่วนของงบประมาณไม่เพียงพอ ควรจะหา ผู้ที่มีจิตอาสาช่วยกันในการขับเคลื่อนปลอดเหล้าในหมู่บ้าน

(4) ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ 4:

เครือข่ายองค์กรงดเหล้าได้ขยายผลในระดับภาคอีสานใต้ เน้นผลักดันให้เกิดประเพณีแข่ง เรือพิกายปลอดเหล้า เป็นประเด็นของจังหวัดนครราชสีมา ขณะเดียวกัน การรณรงค์ในระดับชุมชนก็เริ่มมีการ เคลื่อนไหวตาม จึงเป็นที่มาของการรณรงค์ “งานบุญประเพณีปลอดเหล้า อำเภอพิมาย” โดยชุมชน กระเบื้องน้อยเป็น 1 ใน 15 ชุมชนที่ขับเคลื่อนเรื่องนี้ตามการประกาศเป็นนโยบายของตำบลกระเบื้องใหญ่ “ร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ห้อ เบียร์” เป็นกิจกรรมระดับชุมชน ของชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่เคลื่อนไหวตามนโยบายของตำบลกระเบื้องใหญ่ ดังกล่าว

(4.1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (Context) พบว่า ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ มีความรุนแรงของ ปัญหาแอลกอฮอล์น้อยที่สุด โดยที่มีความเพียงพอเหมาะสมของ กิจกรรม/โครงการ และความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหา ของหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการระดมความคิด กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนความเหมาะสมของช่วงเวลาในการทำ กิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับมาก

(4.2) ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) พบว่า คน ในชุมชนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการตาม มาตรการแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับมาก ขณะที่ ความต้องการให้

ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในชุมชนแล้ว คนในชุมชนมีการปฏิบัติตามปานกลาง ขณะเดียวกัน ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐบาล เอกชนในพื้นที่ พบว่ามีอยู่มากที่สุด ส่วนเรื่องความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกิจกรรม/โครงการตาม มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนอยู่ในระดับมาก ในเรื่องความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงาน แอลกอฮอล์ และโครงสร้างคณะกรรมการชุมชน รวมถึงบทบาทหน้าที่คณะกรรมการชุมชน เห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน เห็นว่ายังมีความเพียงพอของ งบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

(4.3)

การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งในการเข้าร่วมประชุมเพื่อทำความเข้าใจ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ หรือการคัดเลือกกรรมการชุมชน ส่วนการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ คนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

(4.4)

การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นว่า ได้รับรู้การทำ กิจกรรม/โครงการแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้นมาก โดยชาวบ้านเห็นว่ามี ความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้นมาก ส่วนด้านความชุกของการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็พบว่าลดลงมาก อีกทั้ง ปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราในชุมชน รวมถึงจำนวน ผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการแอลกอฮอล์ และจำนวนการร้องเรียน หรือจำนวน ผู้ถูกดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ ลดลงปานกลาง

อนึ่ง ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน เห็นว่า ปัจจุบันไม่มีปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญใดๆ ในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน

(5) ชุมชนที่มีผลการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดี (best practice)

หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ได้มี “กฎระเบียบของหมู่บ้านและวัด” ที่ชาวบ้านทุกคนถือปฏิบัติเคร่งครัด จนประกาศตัวเป็นต้นแบบหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน โดยทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นจะเริ่มด้วยการวางแผนงาน มีการทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการของ มาตรการแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน เกิดการขยายผลการดำเนินงานสู่ระดับตำบล คณะกรรมการชุมชนมี บทบาท/หน้าที่ที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม ทำงานด้วยจิตอาสา ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมมาก ส่งผลให้เกิดผลการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งถือว่าเป็นตัวอย่างชุมชน Best Practice ระดับพื้นที่ ในการศึกษาครั้งนี้

(6) ข้อเสนอแนะ

(6.1) การรณรงค์ด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ควรพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมดแรกที่หลากหลาย ขยายประเด็นในการรณรงค์ และเพิ่มช่องทางในการรณรงค์ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ โดยชุมชนควรพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความสามารถ ในการออกแบบรูปแบบของกิจกรรม/โครงการที่หลากหลายตามบริบทของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ในกลุ่มเยาวชน กลุ่มข้าราชการในพื้นที่ วิทยาลัยอาชีวศึกษา ผู้สูงอายุและชาวบ้านทั่วไป ตามความรุนแรงของปัญหา และเป้าหมายการดำเนินงาน จากนั้นเป็นเรื่องของการหาปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ อย่างไรก็ดี ความพยายามดำเนินการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในชุมชนอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้ชุมชนสามารถสร้างภูมิคุ้มกัน และทำให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนลด เลิก และเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับที่คาดหวัง โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือที่เป็น "ข้อตกลงของสังคมชุมชน" ร่วมกับ "กฎหมาย"

(6.2) ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรแสวงหาโอกาสในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรอิสระ เพื่อสนับสนุนการทำงานด้านแอลกอฮอล์ของชุมชน และเพื่อหาต้นแบบการพัฒนาทิศทางการควบคุม/จัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมาะสมสำหรับบริบทของหมู่บ้าน/ชุมชนเอง รวมถึงอาจเพิ่มบทบาทกลุ่มแกนนำที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ช่วยปฏิบัติการเฝ้าระวังและดำเนินการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) กรรมการหมู่บ้าน แกนนำเยาวชน ผู้นำสตรี ผู้นำศาสนา ผู้นำอาวุโส/ปราชญ์ชาวบ้าน โดยอาจแฝงประเด็นดังกล่าวในแนวคิดการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ

(6.3) ควรมีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบติดตามเพื่อประเมินผลสำเร็จของมาตรการต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว หรือกำลังขับเคลื่อนขยายผลอยู่ในสังคมชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนทราบสถานการณ์ ผลสำเร็จ ความล้มเหลวของการดำเนินงาน

(6.4) การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งภาคท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) ภาครัฐ (ส่วนปกครอง การศึกษา ตำรวจ สาธารณสุข) ภาคประชาชน (พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แกนนำ และชาวบ้าน) และองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการติดตามประเมินผลกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ จะเป็นกลไกช่วยหนุนเสริม เพื่อเกิดการประสานการทำงานในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

(6.5) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีวิจัยเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ การสร้างหรือพัฒนาเครือข่ายการขับเคลื่อนปลอดเหล้าในระดับพื้นที่ นอกจากนั้น ควรมีวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการงานขับเคลื่อนทางสังคม หรือรูปแบบการบริหารโครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชนที่ดี

Executive Summary

The study of the effects of taking alcohol measures at regional level enables the availability of the knowledge of the success at the work plan level. It is a collective perspective of taking alcohol measures at local level which emphasize the role to play and participation by the community in prevention and control of problems arising from the taking of alcohol. This study has the objectives to study the effects of the alcohol measures implemented in 4 local communities in the lower Northeastern provinces, namely, 1) The Nongno Village , Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province; 2) The Non ma-kreau Village, Moo 5, Tumbon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province; 3) The Laoluang Pattana Village, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province and 4) The Krabuengnoi Village, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province. Furthermore, the problems/obstacles in relation to the implementation of the alcohol measures in each community were studied as well as the improvement recommendations on alcohol measures of the community based on key information together with searching for the community sample which had the best practice of alcohol measures.

This study used the research format of Stufflemeam's CiPP Model to conduct an integrated study coupled with the qualitative research covering 4 aspects, namely, 1) the context of implementing the measures in the study community; 2) the input for implementing the measures; 3) the participation in the process and 4) the output of the successful measures. The study samples are the people in the villages/ the four communities numbering 558 persons and the community committee/government officials who participated in the alcohol measures in the communities numbering 27 persons; the focus group (FG) one forum for each community. The number of persons joining the discourse forum totaled 30 persons. The result of the study is as follows:

(1) The effects of the alcohol measures in the first Community:

The Nong No village, Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province, adopted a community resolution to move forward for alcohol-free traditional festival. Tumbon Siew played a role of being core mover representing five districts community sector in the locality of Amphur Bho Si Suwan. The effort leads to addressing the problems and impacts on the taking of alcohol through various traditional festivities deemed appropriate by the community.

- (1.1) In relation to the context of implementing the alcohol measures in the community, it was found that Nong No village had the least alcohol-related violence with adequacy, suitability of the activities and the project and the consistency of alcohol measures being currently implemented with the problem situation of the villages/communities including the participation of the people of the village/the communities in brain-storming; in defining goals as well as the suitability of the time frame in carrying out activities/the project, which is at a very much level.

- (1.2) In relation to the input for implementing the alcohol measures in the community, it was found that the people in the community had the understanding of the engagement in the activities/the implementation of the project in accordance with the alcohol measures and wanted the application of the alcohol measures in the community at a very much level. When the alcohol measures were introduced in the community, the people in the community had pretty much complied; while at the same time, the cooperation of the relevant government-sector organizations, the private sector in the locality had existed to very considerable degree. As regards the appropriateness of the enforcement of the rules, regulations or activities/project in accordance with the alcohol measures in the community including the suitability of selecting the community committee to implement the alcohol measures, the organizational structure of the community committee as well as the role playing, the discharge of duty of the community committee had very much suitability. Meanwhile in terms of the budget used in the performance of work, it still had its adequacy at a lesser level.
- (1.3) In relation to the participation in the process of alcohol measures in the village, it was found that the people in the community participated in the meeting to reach an understanding, to express an opinion in relation to the activities/the project in accordance with alcohol measures or the selection of the community committee at a very much level. Meanwhile, the vigilance on the drinking of alcohol was at the medium level.
- (1.4) In relation to the output of the implementation of the alcohol measures in the villages/communities, the people in the communities expressed their opinion that they were very much increasingly aware of the activities/project in accordance with the alcohol measures; they were aware of the problems and impacts from the drinking of alcohol, even more so they were of the opinion that the quantity of alcohol drinking and the problem of resorting to violence, the problem of accident due to alcohol drinking in the communities, the peaked advertisement of alcoholic beverages as well as the number of violators of alcohol measures and the number of complaints or persons who were taken to Court relating to alcohol measures had been found being mostly in decline.

As for problems/obstacles of material importance to Nong No Community, it is the drinking behavior of the Government officials, which is in opposition to the trend of campaign to stop drinking in the locality. As regards the recommendations on improvement guidelines, it was of the opinion that the awareness should be created of the danger of alcohol to the said target group to remind them of their dignity, honor and being a good example for the public in general.

(2) The effects of alcohol measures in the second Community:

The Non ma-kreau Village, Moo 5, Tambon Gabin, Amphur Kudkhaopoon, Ubon Ratchatani Province, decided to establish the village's rules and regulations to strictly prohibit all kinds of vices including prohibited taking of alcoholic drinks to the extent that it could be announced a sustainable alcohol-free village. Under the established rules, at any ceremony or annual festival organized in the village, it must be 100% free of alcohol. The Buddhist temple of the village (Wat Non Makheau Temple) plays a key as a forum for learning, exchange of knowledge for those who visit the village as the archetype of the alcohol-free village.

- (2.1) As regards the context of alcohol measure in the locality, it was found that the village of Non Makheua had the least alcohol-related violence with the suitable adequacy of activities/project and the consistency of alcohol measures being currently implemented to the condition of the problem of the village/community as well as the participation of the people of the village /community in the brainstorming, in defining the goal and appropriateness of the time frame in engaging in the activity/the project to a very much level.
- (2.2) As regards the input in the implementation of alcohol measure, it was found that the people in the community had the understanding to the greatest extent of the objective to engage in activities /in the project in accordance with the alcohol measures and had very much complied with the objectives of the activities/project being implemented in the same way as the need to a greater degree for the community to use the alcohol measures in the community and when the alcohol measures having been used in the community already, the people in the community had greatly complied with while at the same time, the cooperation from the government, private sector organizations involved in the locality had existed to a greater extent. As regards the appropriateness of applying the rules, regulations or activities/project in accordance with the alcohol measures in the community, the appropriateness had existed to a greater degree. As regards the election of the community committee to implement the alcohol measures in the community including the organizational structure of the community committee, the people of the community were of the opinion that it had the most appropriateness; while the role and duty of the community committee had the greater degree of appropriateness. As regards the budget spent on the performance of work, it was of the opinion that the adequacy of the budget was equally at a lesser and at a medium level.
- (2.3) Regarding the participation in the alcohol measures process in the village, it was found that the people of the community had participated to a greater degree in a meeting for understanding, expression of opinion in relation to the activities/project

in accordance with the alcohol measures or in the election of the community committee, in particular, the vigilance being kept on the drinking of alcohol and the compliance with the rules, regulations or relevant laws involved in alcohol measures. The people in the community had the greatest degree of participation.

- (2.4) As regards the benefit from the output from implementation of alcohol measures in the village/community, the people in the community expressed the opinion that they had been increasingly mostly aware of the engagement in the activities/project of alcohol measures and of the impacts from drinking alcohol. As regards the peaked advertisement of alcoholic beverages, it was found that it had been greatly declined. Furthermore, the quantity of alcohol drinking and the problem of resorting to violence, the problem of alcohol-related accident in the community including the number of violators of the alcohol measures and the number of complaints or the number of persons who were brought to court in a case related to alcohol measures had as well been in greatest decline.

As for important problem/obstacle of Non Makheau community, Moo 5, Tumbon Kabin, is the budget limitation for performance of work in the characteristics of social networking to drive forward the issue of alcohol-free community which is being implemented by the community at the present.

(3) The effects of alcohol measures in the third Community:

The Tumbon Lao Luang Sub-district Administration Organization in Amphur Kaset Wisai, Roi-et province, had commenced the alcohol-free traditional festival, which is the drive for alcohol-free community from the province level to the sub-district level by way of the announcement of the policy for alcohol-free in various traditional festivals at the sub-district level. Various alcohol-free campaigns have been introduced in order to solve alcohol problem in the locality. The Laoluang Pattana Village, Moo 3, Tumbon Laoluang, Amphur Kasetwisai, Roi Et Province is one of fifteen villages which the community leader undertook the policy of alcohol-free traditional festivals at sub-district level for implementation.

- (3.1) In relation to the context of the alcohol measures in the locality, it was found that Lao Luang Pattana village had the least alcohol-related violence with medium level of adequacy of the activities/the project and the consistency of alcohol measures having been currently in progress with the condition of problems of the village/community as well as the participation of the people of the village/community in brain-storming, in defining goals and time frame for engaging in activities/project.
- (3.2) In relation to the input of the alcohol measures in the community, the sample groups who are the people in the village were of the opinion that the people in the community had an understanding of the objectives of engaging in the activities/the

project in accordance with the alcohol measures and had a moderate desire for the community to introduce the alcohol measures. When having introduced the alcohol measures into the community, the people in the community moderately complied with the alcohol measures; while at the same time in relation to the appropriateness of the use of the rules, regulations or activities/the project in accordance with the alcohol measures, they were of the opinion that the appropriateness of the alcohol measures is at moderate level. Further it was of the opinion that the cooperation from the relevant organizations, both government and private sectors, in the locality is at moderate level. As regards the election of the community committee to implement the alcohol measures as well as the organization structure of the community committee and the roles and duties of the community committee, it was of the opinion that the appropriateness is moderate. In relation to the budget used for implementing the measures, it was of the opinion that the adequacy of the budget was at a lesser level.

- (3.3) As regards the participation in the process of alcohol measures introduced in the village, it was found that the people in the community participated in this matter and the participation is at moderate level; both in the meeting for understanding, in expression of opinions in relation to the activities/ the project in accordance with the alcohol measures or in the election of the community committee; whereas the vigilance on drinking of alcohol and compliance with the rules, regulations or relevant legislation relating to the alcohol measures, the people in the community had participated in the measures at a lesser level.
- (3.4) The benefit of the output of the alcohol measures implemented in the village/community, the people in the community expressed the opinion that they had moderately increased their recognition of the activities/the project of alcohol measures in the same way as the awareness of the problems and impacts from drinking alcohol as compared to the quantity of taking alcohol and the violence problem, the problem of accident occurring due to drinking alcohol in the community also showed moderate decline. Meanwhile, the number of violators of the alcohol measures and the number of complaints or the number of people who were taken to court relating to alcohol measures were found to be negligibly reduced.

As for important problems/obstacles of Lao Luang Pattana community, there were the enforcement of the rules, regulations relating to alcohol measures in the community which were not adequately concentrated; the problems relating to the roles of the village committee in supervising the implementation of the alcohol measures and the problem of insufficient operating budget. The recommendations for improvement are that the village committee should push for the campaign or

the development of a new format of measures to stimulate increasing interest. As regards the inadequate budget, efforts should be made to elicit volunteers to drive forward the measures for alcohol-free village.

(4) The results of the alcohol measure in the fourth community:

The network of alcohol-free organizations has expanded to the south Esan focusing on the alcohol-free drive at the traditional Pimai boat race; it is the issue of Nakhon Ratchasima province. At the same time, the campaign at the community level also followed suit. This is the theme of the campaign: "Amphur Pimai Alcohol-free Traditional Festival." In this connection, Krabuang Noi Community, 1 of 15 communities which champions this drive in accordance with the announcement of the policy of Tumbon Krabuang Yai on the theme of "*Ran Kha Haeng Boon Lae Khwam Dee MaiKhai Buri, Lao, Beer.*" ("*Shop of Merit and Goodness with No Sale of Cigarette, Liquor, Beer.*"). It is the community-level campaign of the Krabuengnoi Village, Moo2, Tumbon Krabuengyai, Amphur Phimai, Nakhon Ratchasima Province, a campaign according to the policy of the said Tumbon Krabuang Yai.

- (4.1) In relation to the context of implementing the alcohol measures in the locality, it was found that Krabuang Noi community, Moo 2, Tumbon Krabuangyai, had the least alcohol-related violence with the adequacy, appropriateness of the activities/the project and consistency of the alcohol measures being currently implemented with the condition of problem of the village/community including the participation of the people in the village /community in brain-storming, defining the goals as well as the suitability of the time frame for engaging in the activities/the project at a considerable level.
- (4.2) In relation to the input in the implementation of the alcohol measures, it was found that the people in the community had a very considerable level of understanding of the objectives of doing activities/project in accordance with the alcohol measures; while the needs of the community for enforcing the alcohol measures in the community is at moderate level. While at the same time, the cooperation from the relevant organizations, both government and private sectors in the locality are of the greatest level. As for the appropriateness of the application of the rules, regulations; the appropriateness of the enforcement of the rules, regulations or the activities, the project in accordance with the alcohol measures is at very considerable level. As regards the suitability of electing the community committee to implement the alcohol measures and in relation to the organizational structure of the community committee including the roles and duty of the community committee, it was of the opinion that it is of very considerably appropriate. In terms

of the operating budget, it was of the opinion that the adequacy of the budget is at a moderate level.

- (4.3) As regards the participation in the alcohol measures process, it was found that the people in the community had participated at a very considerable level, both in the meeting for understanding, in expression of opinion in respect of the activities/the project in accordance with the alcohol measures or in electing the community committee. As for the vigilance on the alcohol drinking and the compliance with the rules, regulations or relevant legislations to alcohol measures, the people in the community has had participation at a moderate level.
- (4.4) In relation to the benefit gained from the output from alcohol measures in the village/community, it was found that the people in the community expressed the opinion that they were increasingly aware of the activities/the project of alcohol measures. The villagers had the opinion that they were increasingly aware of the problem and the impact of alcohol drinking. As regards the peaked advertisement of alcoholic beverages, it was found that it was very considerably in decline with moderate decline in the quantity of alcohol drinking and the problem resorting to violence, the problem of accident occurred due to alcoholic drinking in the community as well as the violators of the alcohol measures and the number of complaints or the number of people who were taken to court in the alcohol-related case.

Incidentally, in relation to the results of the study on the groups of sample who are the people in the village and the community committee, it was of the opinion that there was no problem/obstacle of any importance in relation to the introduction of the alcohol measures in the community.

(5) The communities with best practice of alcohol measures

The Nongno Village , Moo 3, Tumbon Siew, Amphur Phiosrisuwan, Sisaket Province, introduced the "Rules of the Village and the Temple". It is the agreement accepted and strictly complied with by everyone in the village to the extent that it is the archetype of the sustainable alcohol-free village. Every activity organized by the village starts with planning and continually carried out, being the process of alcohol measures of the village. The measures are expanded to the sub-district level in which the community committee has had a role and duty appropriate to the activity. The work has been performed with spirit of voluntarism in which the people in the village has had considerable participation. As a result, the alcohol measures in the village have concretely been realized. It is deemed that it is an exemplary community of best practice at the locality level in this study.

(6) Recommendations

- (6.1) The campaign to control the consumption of alcoholic beverage at local area level should be developed into varieties of non-alcohol consumptions to expand the issues of the campaign and add more channels of campaign to other target groups. The community therefore should develop a body of knowledge to have the ability to design the format of diverse activities / projects according to contexts of the target group. For example, the youth groups, the local government officials group, the labor-age group, the women, the elderly and the villagers in general according to the degree of violence of the problem and the operating target. The rest will be the seeking of support factors. However, the effort to control the consumption of alcoholic drinks being introduced at the present in the community continuously will help build immunity for the community and will lead the people in the village, in the community to reduce, to give up the consumption of alcoholic drinks at the expected level, in particular, the use of the tool, which is the “agreement of community society” in combination with the “law.”
- (6.2) The community leader, the community committee and the relevant government officials should seek opportunities to develop cooperation among relevant organizations, both of government and private sectors, public sector and independent organizations to support the operation of the alcohol measures in the community and to search for the archetype of the development of the control direction, the management of problem of alcoholic beverages suitable for the context of the village/community; including the increase of the role of core leaders existed in the village/community to assist in the vigilance and health protection and promotion, e.g., the village volunteers, the village committee, youth core leader, women leader, religious leader, senior leader/ village sage. Possibly an issue of non-consumption of alcohol may be inserted in the concept of health protection and promotion.
- (6.3) There should be developed an inspection and monitoring system to evaluate the success of various measures that have been already implemented or in the process of being driven to ramify the result in the community society continually to make the people in the village/community aware of the situation, the success, the failure of the campaign.
- (6.4) Participation by all sides both local administration organization (municipality, sub-district administration organization), the government sector (local administration, education, police, public health); public sector(Buddhist monks (Bhikkhu), community leader, core leader and villagers generally) and the relevant networking

organization including follow-up, evaluation of the activities/ the project of the alcohol measures in the locality that will be a support mechanism to bring about work coordination in the locality effectively.

- (6.5) Recommendations for next research: There should be further research to compile bodies of knowledge, creation or development of a network to drive for alcohol-free community in the locality. Furthermore, there should be available a research for the development of the management system of the social drive or the format of administration of the project of the alcohol measures at a good community level.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	-1-
บทคัดย่อภาษาไทย	-2-
Abstract	-5-
บทสรุปผู้บริหาร	-10-
Executive Summary	-17-
สารบัญ	-26-
สารบัญตาราง	-27-
สารบัญแผนภาพ	-29-
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตในการศึกษา	3
1.4 พื้นที่ศึกษา	3
1.5 นิยามศัพท์	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 กรอบแนวคิด	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 แนวคิดพื้นฐานการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (Alcohol policy at every Setting) และมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน	5
2.2 สถานการณ์ด้านการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสาน	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล	12
2.4 ตัวชี้วัด ผลของมาตรการเพื่อจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่	15
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	28
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	100

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละสถานะ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชุมชนศึกษา	35
2	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Context) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสี้ยว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ	38
3-1	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสี้ยว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ	40
3-2	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสี้ยว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ (ต่อ)	41
3-3	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสี้ยว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ (ต่อ)	43
4	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษากการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการ แอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสี้ยว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ	45
5	จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์ จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสี้ยว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ	46
6	ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชน บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสี้ยว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ	47
7	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Context) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี	49
8-1	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี	51
8-2	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี (ต่อ)	54
9	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษากการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการ แอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี	56
10	จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์ จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี	57
11	ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชน หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Context) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต. เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด	61
13-1	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต. เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด	63
13-2	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต. เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด (ต่อ)	64
13-3	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต. เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด (ต่อ)	66
14	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการ แอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต. เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด	68
15	จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์ จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต. เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด	69
16	ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชน หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต. เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด	70
17	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Context) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต. กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา	73
18-1	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต. กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา	75
18-2	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต. กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา	77
18-3	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Input) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต. กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา	78
19	จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการ แอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต. กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา	80
20	จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์ จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต. กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา	81
21	เปรียบเทียบการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ใน 4 ชุมชนกรณีศึกษา	83

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	5
2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินตามแนวความคิดของสตัฟเฟิลบีม	15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นหนึ่งในการพัฒนามาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา โดยมีโครงสร้างกลไกในการจัดการกับปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหลายระดับ ดังเห็นได้จากการกำหนดกรอบนโยบายแอลกอฮอล์ มีลักษณะผสมผสาน ตั้งแต่มาตรการระดับครอบครัวและชุมชน ไปจนถึงระดับนานาชาติ ซึ่งหากกล่าวโดยรวมแล้ว นับได้ว่าประเทศไทยมีจำนวนมาตรการมากกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2551)

นอกจากนั้น ยังมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ เพื่อสนับสนุนบทบาทและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ในการป้องกันและควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งปัจจุบัน สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ได้มีมติเสนอให้การแก้ปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวาระแห่งชาติและวาระแห่งท้องถิ่น และได้กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ดำเนินการในเรื่องนี้ โดยในร่างยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติได้กำหนดให้ยุทธศาสตร์ย่อย หนึ่งในยุทธศาสตร์ย่อยนั้นคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนานโยบายแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (alcohol policy at every setting) ซึ่ง หมายรวมทั้งนโยบายในการจัดการกับปัญหาในระดับชุมชนและหน่วยงานหรือองค์กร

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลวิชาการของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส) พบว่ากลไกการรับมือกับปัญหาสุราระดับชาติของประเทศไทยที่ผ่านมานั้นยังขาดยุทธศาสตร์เพื่อกำกับให้มาตรการต่างๆ ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายและการสนับสนุนให้มีมาตรการในระดับท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในการจัดการปัญหา นอกจากนี้ มาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ยังมีข้อจำกัดเชิงกระบวนการนโยบายแอลกอฮอล์ที่สำคัญ อันได้แก่ ความอ่อนแอของเนื้อหา นโยบายในมาตรการบางกลุ่ม ความอ่อนแอของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การขาดนโยบายและมาตรการในระดับพื้นที่ การขาดการติดตามและประเมินผล ปัญหาในการใช้ความรู้ทางวิชาการมาขับเคลื่อนกระบวนการนโยบาย ปัญหาความโปร่งใสของกระบวนการนโยบาย และการเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะฉุกเฉินใหม่ๆ เช่น ผลจากข้อตกลงเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศ อีกทั้งแนวคิดทุนนิยมและเศรษฐกิจการค้าเสรี ยังมีผลให้สังคมพิจารณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น “สินค้าธรรมดา” ไม่แตกต่างจากสินค้าทั่วไปอื่นๆ โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของนโยบายแอลกอฮอล์ในการปกป้องสุขภาพของสังคมเท่าที่ควร (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2551)

แม้ว่านโยบายแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่จะมีศักยภาพในการจัดการปัญหา แต่กระบวนการพัฒนานโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติยังขาดแบบอย่างนโยบายแอลกอฮอล์ที่ดี (Best Practice) การขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพื้นที่ การขาดความเข้าใจและแรงจูงใจสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ และการขาดการประเมินผลนโยบายแอลกอฮอล์ ตลอดจนการนำนโยบายไปปฏิบัติยังขาดการเอาใจใส่อย่าง ต่อเนื่อง แม้ว่าสังคมไทยได้มีความตื่นตัวต่อปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นแต่ นโยบายแอลกอฮอล์ในประเทศไทยยังมีประสิทธิภาพที่ไม่น่าพึงพอใจเมื่อพิจารณาจากศักยภาพในการควบคุมปริมาณการบริโภค การควบคุมพฤติกรรมเสี่ยง และการควบคุมและลดความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ด้วยเหตุที่สังคมอีสาน มักมีค่านิยมการตีไม้สุรากันตั้งแต่วางงานวันเกิดจนกระทั่งงานวันตาย หรือแม้กระทั่งในงานบุญทางศาสนาหรืองานประเพณีที่ดึกดำบรรพ์ บางแห่งก็มีการทะเลาะวิวาทจากสาเหตุของการตีไม้เครื่องตีแอลกอฮอล์ หลายภาคส่วนจึงเริ่มเอาจริงเอาจังกับเรื่องนี้ โดยมีการประสานการทำงานขับเคลื่อนการรณรงค์เปลี่ยนอีสานสู่ค่านิยมใหม่ ให้คนอีสานเลิกเหล้าเลิกจน ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ในอีก 20 ปีข้างหน้า เป็นนโยบายสาธารณะวาระประชาชนของทุกจังหวัดในภาคอีสาน โดยจะร่วมกันผลักดันและรณรงค์ให้คนอีสานลด ละ เลิกเหล้าต่อเนื่อง โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดครอบครัวอีสานที่ไม่ดื่มเหล้าตลอดชีวิต ร้อยละ 25 และมีหมู่บ้านต้นแบบที่มีครอบครัวเลิกเหล้าตลอดชีวิตร้อยละ 25 ของหมู่บ้านทั้งหมด¹ ประกอบกับสถานการณ์แอลกอฮอล์ในปัจจุบัน พบว่า ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีการขับเคลื่อนประเด็นแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่อย่างอย่างเป็นรูปธรรม ดังปรากฏ ประเด็นการต่อต้านการเปิดตลาดเสรีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสหภาพยุโรปที่เริ่มเกิดขึ้นชัดเจนในภาคอีสาน เมื่อปี 2553 เนื่องจากเห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่สินค้าธรรมดา เป็นสินค้าที่มีอันตรายต่อสุขภาพ และเป็นสินค้าที่ขัดกับหลักศีลธรรมอันดีงาม โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส. และเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนบน ได้ร่วมมือกับคณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นภาคประชาสังคม การเปิดรับฟังความเห็นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ภาคอีสาน²

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา คณะผู้ศึกษามีความสนใจในเรื่องศักยภาพการจัดการปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในท้องถิ่นที่มีประเด็นในการรณรงค์และใช้รูปแบบของกิจกรรมรณรงค์ที่หลากหลาย บนพื้นฐานของการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชนและหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ทำการศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง³ (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา) เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพรวมของการขับเคลื่อนการใช้มาตรการทางสังคมและชุมชนในการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสานอย่างเป็นรูปธรรม โดยการศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทราบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของ 4 ชุมชนศึกษาในพื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง และใช้ผลการศึกษาเป็นประโยชน์สำหรับวางแนวทางปรับปรุง พัฒนาการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางต่อไป

¹ ที่มา: <http://www.hiso.or.th/hiso/ghealth/newsx1746.php>.

² ที่มา: <http://www.naewna.com/news.asp?ID=215754>

³ พื้นที่อีสานตอนล่าง 8 จังหวัดได้แก่ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา ยโสธร บุรีรัมย์ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ใน 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ใน 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง พัฒนาการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของ 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา) พร้อมค้นหาตัวอย่างชุมชนที่มีผลการดำเนินงานที่ดี (Best Practice)

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

เป็นการประเมินผลความสำเร็จในระดับแผนงาน เพื่อทราบภาพรวมการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนจากความคาดหวังหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ เชื่อมโยงข้อมูลด้านบริบทของมาตรการ รวมถึงศึกษาปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ โดยกำหนดเนื้อหาการศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริบทการดำเนินมาตรการ (Context)
2. ด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการ (Input)
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการ (Process)
4. ด้านผลสัมฤทธิ์ของมาตรการ (Output)

1.4 พื้นที่ศึกษา

ชุมชนที่ 1	บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
ชุมชนที่ 2	บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี
ชุมชนที่ 3	บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ชุมชนที่ 4	บ้านกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สำหรับพื้นที่ศึกษา 4 จังหวัดอีสานตอนล่างครั้งนี้ (นครราชสีมา ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี) พบว่า มีการขับเคลื่อนประเด็นแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่ใช้ประเด็นทางวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั้งเดิมในท้องถิ่นเป็นฐานคิดในการขับเคลื่อน โดยเฉพาะงานบุญที่เกี่ยวข้องกับศาสนาให้เป็นงานบุญ ประเพณีปลอดน้ำเมา

1.5 นิยามศัพท์

มาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ หมายถึง กิจกรรม/โครงการในลักษณะเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ หรือการออกระเบียบ กฎ ข้อบังคับ รวมถึงการใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ในพื้นที่

การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสิน คุณลักษณะของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน หรือการดำเนินงานในรูปแบบอื่นที่เป็นนวัตกรรม มาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ เช่น โครงการหมู่บ้านปลอดเหล้า โครงการงานบุญประเพณี ปลอดเหล้างานเทศกาลอาหารปลอดเหล้า เป็นต้น

ผู้เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ชุมชน ได้แก่

- เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่จากที่ทำการปกครองของจังหวัด อำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงาน หรือมีส่วนสนับสนุนการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ศึกษา
- คณะกรรมการชุมชน หมายถึง คณะกรรมการในโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ เพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ศึกษา
- ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน หมายถึง ชุมชนเชิงประชากรของหมู่บ้าน/ชุมชนของทั้ง 4 ชุมชนในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาสวัดในหมู่บ้าน ครูในพื้นที่ หมอประจำสถานีอนามัย เจ้าของร้านค้า ตัวแทนกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้าน/ชุมชนศึกษา

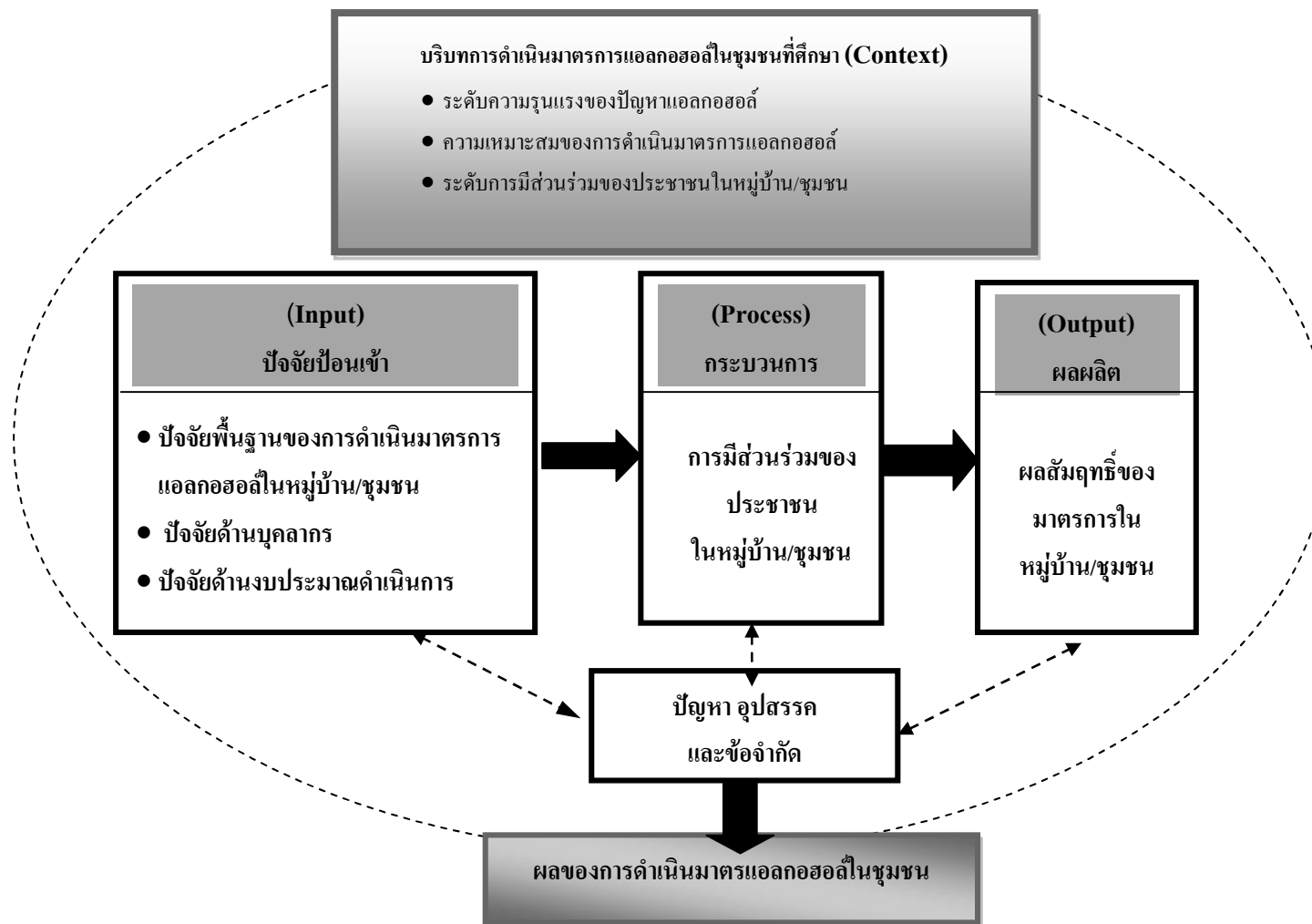
ผลสัมฤทธิ์ของมาตรการ หมายถึง ความสามารถของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน ในการช่วยชะลอการดื่มสุราหรือลดปัญหาอันเกิดจากการดื่มสุราของคนในชุมชน/หมู่บ้านได้ เป็นความสำเร็จในระดับแผนงานจากความคาดหวัง หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ที่ตั้งเป้าหมายไว้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทราบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ใน 4 ชุมชนพื้นที่ศึกษา อีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

6.2 ใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่อื่นๆ ได้ อย่างกว้างขวางต่อไป

7. กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง
(ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ จะนำเสนอตามลำดับคือ

- 2.1 แนวคิดพื้นฐานการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (Alcohol policy at every Setting) และมาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน
- 2.2 สถานการณ์ด้านการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสาน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล
- 2.4 ตัวชี้วัด ผลของมาตรการเพื่อจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดพื้นฐานการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (Alcohol policy at every Setting) และมาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน

ประเทศไทยมีความพยายามในการจัดการกับปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยเฉพาะ ในช่วงปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมามีการดำเนินการเป็นรูปธรรมขึ้น เมื่อได้ ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อันเป็นกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฉบับแรกของประเทศไทย นำไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ซึ่งเป็นมติจากที่ประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนธันวาคม 2551 กำหนดให้มีคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ทำหน้าที่พัฒนา **แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ** เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบ และเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2553 คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ ให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณา ที่สุดได้เป็น 1 ใน 12 มติที่ได้ผ่านการรับรองจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเห็นชอบและ ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามนโยบายควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ของประเทศ

นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อสนับสนุนการควบคุมขนาด และความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยโดยมีแนวคิดพื้นฐานเน้นเป้าหมายการกำหนดเป็นนโยบายควบคุมปัญหาสุราเพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวมแล้ว **แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ** ยังได้กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ สนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ โดย กำหนด ให้มีคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ทำหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการทุกระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ซึ่งให้ความสำคัญกับนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน และนโยบายแอลกอฮอล์ของหน่วยงานสถานประกอบการ (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา , 2551 หน้า 5) ด้วยการให้ความสำคัญดังกล่าว ประเด็นการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (Alcohol policy at every Setting) จึงถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 5 ยุทธศาสตร์หลักของแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของกลไกการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่และกลุ่มประชากรเฉพาะ

ปัจจัยสนับสนุนสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้การกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ของประเทศ มีพัฒนาการไปตามสถานการณ์ คือปรากฏการณ์ทางสังคมที่เริ่มหันมาเห็นความสำคัญของประชาชนในฐานะเป็นเป้าหมายในการพัฒนา ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เห็นได้ชัดดังกรณี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งได้รับเงินงบประมาณจากเงินทุน 2% ของภาษีสุราและบุหรี่ได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อดำเนินการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรภาคีต่างๆ ในก ารดำเนินการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม พร้อมทั้ง กับการเกิดกระแสการปฏิรูประบบสุขภาพของประเทศไทย ส่งผลให้มีการออกกฎหมาย นโยบายและ มาตรการต่างๆ ในระยะเวลาสั้นๆ ซึ่งอุดมศิลป์ ศรีแสงนาม และ บัณฑิต ศรีไพศาล(2548, หน้า 17-19) กล่าวว่า พัฒนาการของนโยบายการควบคุมปัญหาสุราของประเทศที่มีการกำหนดขึ้นนี้ มีแนวคิดพื้นฐานซึ่งอาจมองได้เป็น 3 แนวคิดใหญ่ คือ

1. แนวคิดที่เน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายสุราเพื่อประโยชน์ของรัฐ
2. แนวคิดที่เน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมอุปทาน และควบคุมผลกระทบต่ออุบัติเหตุจราจร
3. แนวคิดที่เป็น การเน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาสุราเพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพ

ของประชาชนและสังคมโดยส่วนรวม

มาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน

มาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน มีแนวคิดพื้นฐานและสถานการณ์ ที่ว่ามาตรการจัดการ ปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน ซึ่งเป็นทั้งชุมชนในมิติของพื้นที่(เช่น คริวเรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด) และชุมชนในมิติอื่นๆ เช่น ตามกลุ่มประชากร ตามหน่วยงาน ตามวิชาชีพ (เช่น ชุมชน วิชาชีพแพทย์ ชมรมผู้สูงอายุ ฯลฯ) โดยมาตรการกลุ่มนี้อาจจะเป็นมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์โดยตรง หรือมาตรการทางอ้อมอื่นๆ ที่มีผลต่อการบริโภคและปัญหาที่ตามมาได้ เช่น การส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือน และการส่งเสริมจริยธรรมทั่วไป ในขณะที่เดียวกันพัฒนา การจัดการกับปัญหา แอลกอฮอล์ก็จะเป็นประโยชน์ต่อมาตรการอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนจากกลไกที่การบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นไปสุ่มเสี่ยงยิ่งขึ้น (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2551 หน้า 27-29)

นโยบายและมาตรการจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน นับเป็นนวัตกรรมทาง สังคมสำหรับการควบคุม แก้ไข และจัดการกับปัญหาที่มีการดำเนินงานใน ระดับพื้นที่ ซึ่งการดำเนินงานต้องใช้ รูปแบบ/กระบวนการดำเนินงานที่หลากหลาย กระบวนการทำงานมักจะเริ่มจากผู้นำที่เป็นต้นแบบและเห็น ความสำคัญของปัญหาได้หยิบประเด็นการทำงานที่ง่าย ได้ผลเชิงบวกและมีรูปธรรมชัดเจนมาลงมือทำ โดยมีการ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเริ่มจากพื้นที่ เล็กแล้วขยายใหญ่ อาศัยการทำงานผ่านเวทีประชาคมการสร้าง ความ เข้าใจร่วมกัน การติดตามประเมินผลงานร่วมกัน เป็นกลไกที่ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งภาคท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) ภาครัฐ (ส่วนปกครอง การศึกษา ตำรวจ สาธารณสุขภาคประชาชน (พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แกนนำ และองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (สุรา แก้วนุ้ย และคณะ, 2553 หน้า 38-39)

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการดำเนินนโยบายและมาตรการแอลกอฮอล์ระดับพื้นที่ เป็นไปเพื่อจัดการ ปัญหาแอลกอฮอล์ในพื้นที่ โดยเน้นให้ชุมชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมปัญหาจาก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนการดำเนินมาตรการต่างๆ พร้อม กับสร้างความเข้มแข็งในการนำนโยบายและมาตรการแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติในชุมชน

2.2 สถานการณ์ด้านการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสาน

คณะผู้วิจัย ได้เสนอข้อมูลสถานการณ์การดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสาน (ทั้งตอนบนและตอนล่าง) เพื่อสรุป เป็นภาพของ ขบวนการขับเคลื่อนทางสังคม ที่ได้ดำเนินกระบวนการ ในเชิงรณรงค์เพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน ระดับพื้นที่ที่ผ่านมา โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การศึกษา หนังสือพิมพ์ และจากเว็บไซต์ที่ปรากฏ เนื้อหาเกี่ยวกับการควบคุม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระดับพื้นที่ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 พบว่า มีประเด็นในการรณรงค์ และใช้รูปแบบของกิจกรรม รณรงค์ที่หลากหลาย บนพื้นฐานของการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาคีพันธมิตรและหน่วยปกครอง รวมถึงสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การสนับสนุนหลักของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สะท้อนให้เห็นภาพรวมของ การขับเคลื่อนการใช้มาตรการทางสังคมและชุมชน ในการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสานซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว หรือยังคงดำเนินการอยู่ต่อเนื่อง

พื้นที่ภาคอีสานตอนบน

○ มิถุนายน 2553 ประเด็นการต่อต้านการเปิดตลาดเสรีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสหภาพยุโรป เริ่มเกิดขึ้นชัดเจนในภาคอีสาน นำโดยสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนบน เนื่องจากเห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่สินค้าปกติธรรมดา เป็นสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และเป็นสินค้าที่ขัดกับหลักศีลธรรมอันดีงามของพุทธศาสนาและทุกศาสนา จึงไม่ควรอยู่ในความตกลงการค้าเสรีไม่ว่ากับประเทศใดจำเป็นที่จะต้องคัดค้านให้ถึงที่สุดในการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าเจรจาเปิดค้าเสรีกับ EU หรือ FTA ซึ่งทางเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนบน ได้ร่วมมือกับคณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นภาคประชาสังคม การเปิดรับฟังความเห็น เพื่อเตรียมความพร้อมเจรจาเปิดเสรีการค้าสหภาพยุโรปอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ภาคอีสาน มีการคัดค้านการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าเจรจาทุกเวที ขณะเดียวกัน ทางเครือข่ายฯตระหนักดีว่า การทำวิจัยยังไม่ครอบคลุมทุกเรื่อง ยังมีงานวิจัยอีกหลายด้านที่ต้องนำมาเพื่อประกอบการพิจารณาถึงผลประโยชน์ และผลกระทบ¹

○ มิถุนายน 2553 เครือข่ายประชาชนภาคอีสานตอนบน 11 จังหวัดจัดการประชุมร่วมกันเรื่อง การรณรงค์บังคับใช้กฎหมายควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงภาพลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2553 โดยมีเจตนาธรรมณ์ เพื่อป้องกันเด็กและเยาวชน มิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จนอาจก่อปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ผลปรากฏว่า มีผู้กระทำความผิดละเมิดมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแสดงชื่อและเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งจากสำรวจการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผิดกฎหมายในพื้นที่ 11 จังหวัดภาคอีสานตอนบน โดยศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนบนพบว่า มีการกระทำผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามกฎกระทรวง และประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2553 อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยเครือข่ายประชาชนภาคอีสานตอนบน 11 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์

¹ ที่มา: <http://www.naewna.com/news.asp?ID=215754>

มหาสารคาม อุดรธานี หนองบัวลำภู เลย ชัยภูมิ หนองคาย สกลนคร นครพนม และจังหวัดมุกดาหาร จึงได้
รณรงค์ส่งฟ้องผู้กระทำความผิดพร้อมกัน²

○ เมษายน 2554 ศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของกรมควบคุมมลพิษ ภาคอีสานตอนบน ร่วมกับ
เทศบาลนครขอนแก่น ทำบันทึกสถิติโลกคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์บนถนนข้าวเหนียว ในงานสงกรานต์อีสาน
เทศกาลดอกคูณเสียงแคน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมบนถนนกว้าง 6 เมตร ระยะทางยาว 1 กิโลเมตร เพื่อเป็นการ
ร่วมกันบันทึกสถิติโลกภายใต้ชื่อ คลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา บริเวณถนนข้าวเหนียว³

○ มิถุนายน 2554 กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัดในอีสาน
ตอนบน 11 จังหวัด ได้ร่วมกันลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือจัดสถานที่ราชการและสถานที่สาธารณะที่อยู่ใ
การกำกับดูแลให้ปลอดเหล้า บุหรี่ ที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งพิธีลงนามครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 แล้ว โดยได้รับความร่วมมือ
จากผู้แทนภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากจังหวัด กภาพสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม มหาสารคาม มุกดาหาร
ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู เลย และ อุดรธานี โดยในปี 2553 ที่ผ่านมาได้มีการลงนามร่วมกับ
ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ส่วนปีนี้ (2554) เป็นการลงนามในระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างความร่วมมือและสร้าง
แนวทางให้หน่วยงานราชการ และข้าราชการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะเป็น
แนวทางต่อไปสำหรับผู้ประกอบการในสถานที่สาธารณะอื่นๆ

สำหรับบันทึกความร่วมมือครั้งนี้ มีสาระคือ การจัดให้สถานที่ราชการและสวนสาธารณะที่อยู่ใ
การกำกับดูแลของทางราชการปลอดการขายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม กฎหมาย การงดโฆษณา
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด ในสถานที่ราชการและสวนสาธารณะที่อยู่ใการกำกับดูแลของทางราชการ การจัด
ให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะร้านในร้านค้าหรือสโมสรที่เปิดบริการเป็นประจำหรือถาวร และได้รับ
อนุญาตอย่างถูกต้องเท่านั้น⁴

○ จากแนวคิด เป็นที่ วงคนอีสานและสังคมอีสานที่ มักมีค่านิยมการดื่มสุรา กันตั้งแต่วัยวันเกิด
จนกระทั่งงานวันตาย หรือแม้กระทั่งในงานบุญทางศาสนา ประเพณีที่ดั้งเดิมในอดีตบางแห่งก็มีการทะเลาะวิวาท
จากสาเหตุของสุรา โดยเฉพาะในเรื่องพฤติกรรมเลียนแบบของเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ จึงถึงเวลาที่ทุกภาค
ส่วนจะมาช่วยกันเอาจริงเอาจังกับเรื่องนี้

โดยเริ่มเมื่อช่วงเทศกาลเข้าพรรษา 2553 เครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสาน 19 จังหวัดภาคอีสาน
(เครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนบน 11 จังหวัด และเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนล่าง 8 จังหวัด)
ร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และสภาวัฒนธรรมจังหวัด ภายใต้การสนับสนุน
ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ประสานการทำงานขับเคลื่อน การรณรงค์เปลี่ยน
อีสานสู่ค่านิยมใหม่ ให้คนอีสานเลิกเหล้าเลิกจน ครอบครัวยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง ในอีก 20 ปีข้างหน้า เป็นนโยบาย
สาธารณะวาระประชาชนของทุกจังหวัดในภาคอีสาน โดยจะร่วมกันผลักดันและรณรงค์ให้คนอีสานลด ละ เลิกเหล้า
ต่อเนื่อง โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดครอบครัวอีสานที่ไม่ดื่มเหล้าตลอดชีวิต ร้อยละ 25 และมีหมู่บ้าน
ต้นแบบที่มีครอบครัวเลิกเหล้าตลอดชีวิตร้อยละ 25 ของหมู่บ้านทั้งหมด

² ที่มา: <http://www.khonkaentalk.com/?author=1>

³ ที่มา: <http://www.tnnthailand.com/news/details.php?id=25985>

⁴ ที่มา: <http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9540000067928>

ทั้งนี้ แม้อาจต้องใช้เวลายาวนานในการสร้างค่านิยมใหม่ของคนอีสาน แต่เครือข่ายฯ คาดว่าจะต้องสร้างกระบวนการรณรงค์อย่างเข้มแข็ง และมีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน เพื่อสร้างมวลชนคนเล็กเหล่าตาลอดชีวิต และครอบครัวเล็กเหล่าตาลอดชีวิตให้มีจำนวน มากพอ ที่จะสามารถเปลี่ยนอีสานไปสู่ค่านิยมใหม่ได้ พร้อมกับมีแนวคิดที่จะต้องส่งเสริมให้คนเล็กเหล่าตาลอดชีวิตมีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังค่านิยมคนรุ่นใหม่ในอนาคต ซึ่งเชื่อว่าหากดำเนินการอย่างต่อเนื่องก็จะสามารถสร้างกลุ่มคนอีสานคนเล็กเหล่าตาลอดชีวิตได้เป็นจำนวนมาก⁵

พื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง

○ ธันวาคม 2552 จังหวัดร้อยเอ็ด ร่วมกับสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนล่าง จัดงาน "รวมพลคนเล็กเหล่า ภาควิชาตอนล่าง " ณ วัดบ้านเปลือยใหญ่ ตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด เป็นการจัดกิจกรรมในระดับภาค ที่รวมประชาคมงดเหล้าภาควิชาตอนล่าง 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร อุบลราชธานี อำนาจเจริญ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา สุรินทร์ และร้อยเอ็ด ได้ร่วมกันรณรงค์ตามโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา "ชวนพ่อแม่เลิกเหล้า ปี 52" เพื่อเป็นการเสริมกำลังใจให้มีการเลิกเหล้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในขณะเดียวกันผู้เข้าร่วมกิจกรรมก็ได้เกิดการเรียนรู้รูปแบบ กิจกรรม และผลสำเร็จจากการรณรงค์งดเหล้า กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การนิมนต์ท่านเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวสัมโมทนียกถา และต่อจากนั้น ประธานในพิธีได้มอบใบประกาศนียบัตรแก่บุคคลต้นแบบเลิกเหล้า ภาคอีสานตอนล่าง 8 จังหวัด ตามด้วยการจัดเวทีเสวนา โดยเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคอีสานตอนล่าง 8 จังหวัด ได้แก่

1. บทเรียนการผลักดันเชิงนโยบาย จากจังหวัดร้อยเอ็ดและสุรินทร์
2. บทเรียนพื้นที่ต้นแบบเลิกเหล้า โดยจังหวัดศรีสะเกษ
3. บทเรียนบุคคลต้นแบบเลิกเหล้า โดยจังหวัดนครราชสีมาและยโสธร
4. บทเรียนครอบครัวต้นแบบเลิกเหล้า โดยบุรีรัมย์
5. เครือข่ายสตรีถิ่นอีสาน โดยจังหวัดอำนาจเจริญ

6. เครือข่ายเยาวชนต้นแบบเลิกเหล้า โดยจังหวัดอุบลราชธานี และนอกจากนี้ ในงานก็ยังมีการแสดงจัดนิทรรศการสรุปผลงานในรอบปีที่ผ่านมา (ที่มา:http://203.157.184.6/news_info/view.php?id=629w, วันที่ 9/12/2010)

○ เครือข่ายสตรีถิ่นอีสาน ได้ตีแผ่ธุรกิจแอลกอฮอล์ในพื้นที่ 5 จังหวัด คือ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด และอำนาจเจริญ โดยอ้างผลการศึกษาที่ระบุว่า ธุรกิจน้ำเมากำลังมีการปรับตัวอย่างมากต่อการวางกลยุทธ์ส่งเสริมการขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลยุทธ์ที่จะแทรกซึมไปยังงานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัด โดยเข้าไปสนับสนุนทุกรูปแบบ ตั้งแต่เทศกาลสัปดาห์สินค้าโอท็อป เทศกาลสัปดาห์อาหารปลอดภัย เทศกาลดนตรีและการแข่งขันกีฬา รวมถึงกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน จนกระทั่งสนับสนุนทุนและกิจกรรมทางการศึกษา

โดยที่ผ่านมาเครือข่ายสตรีถิ่นอีสาน 5 จังหวัด และมูลนิธิเพื่อนหญิง เครือข่ายป้องกันภัยแอลกอฮอล์ เครือข่ายองค์กรงดเหล้า ได้เข้ายื่นหนังสือต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้มีการกำชับให้ฝ่ายราชการทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับจังหวัด เทศบาล อบต. นายก อบต. เข้มงวดในการบังคับใช้ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างเป็นทางการ และ ควรแต่งตั้งภาคประชาชนที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ เข้าร่วมเป็นอนุกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อหนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง โดยเครือข่ายสตรีถิ่นอีสาน จะยังคงติดตามผลจากข้อเรียกร้องเหล่านี้อย่างใกล้ชิด และให้นำหน้าความสนใจไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด โดยเฉพาะในพื้นที่ 5 จังหวัดที่มีเครือข่ายอยู่

⁵ ที่มา: <http://www.hiso.or.th/hiso/ghealth/newsx1746.php>

กรณีการจัดงานกาชาดควรเป็นพื้นที่ปลอดสุราของจังหวัดบุรีรัมย์ 2553 เกิดขึ้นได้เพราะการเคลื่อนไหวของคณะทำงานสตรีถิ่นอีสาน พื้นที่บุรีรัมย์ ที่ร่วมกันรณรงค์เทศบาลงานกาชาดจังหวัดบุรีรัมย์ให้ ปลอดสุราและความรุนแรงต่อสตรี เด็กและเยาวชน พร้อมกับเรียกร้องให้จัดงานโดยไม่รับสปอนเซอร์จากบริษัท เหล้า-เบียร์ ในท้ายที่สุดผู้ว่าฯ ยินดีปฏิบัติตามกฎหมาย พ.ร.บ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่จัดงานกาชาดปลอดเหล้า⁶

สำหรับพื้นที่ศึกษา 4 จังหวัดอีสานตอนล่างครั้งนี้ (นครราชสีมา ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี) พบว่า มีการขับเคลื่อนประเด็นแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่ใช้ประเด็นทางวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั่งามในท้องถิ่นเป็นฐานคิดในการขับเคลื่อน โดยเฉพาะงานบุญที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ให้เป็นงานบุญ ประเพณีปลอดน้ำเมา เช่น การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาและทอดกฐินปลอดเหล้า โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมามองว่างานบุญกลับถูกทำให้เป็นงานบาปด้วยการปล่อยให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ปัจจุบันพื้นที่ศึกษาทั้ง 4 จังหวัดอีสานตอนล่างจึงหันมาให้ความสนใจ และดำเนินการเพื่อให้วัฒนธรรมที่ดั่งามกลับมาเช่นเดิม ด้วยการทำให้งานบุญและประเพณีเป็นแบบปลอดน้ำเมา โดยมีการขับเคลื่อน ในระดับจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่⁷

จังหวัดศรีสะเกษ ให้ความสำคัญต่อการสร้างงานบุญให้ปลอดเหล้า เบียร์และเป็นรูปธรรม โดยเมื่อเดือนธันวาคม 2553 ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ประกาศเป็นนโยบายของจังหวัด ดำเนินโครงการงานบุญปลอดเหล้า เกิดพระเกียรติ 84 พรรษามหาราชา ด้วยการรณรงค์จัดงานบุญประเพณีต่างๆ ของจังหวัดให้ปลอดจากการซื้อขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังเช่นการจัดงานเทศกาลปีใหม่สี่เผ่าไทย ทั้งเขมร กวย ลาวและเยอ เป็นงานปลอดเหล้า ตลอดการจัดงาน 10 วัน จึงไม่พบว่ามีคดีอุบัติเหตุและทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น นับเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ดั่งามไปพร้อมกัน

จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ประกาศให้งานกาชาดเป็นงานปลอดเหล้า ไม่มีการรับการสนับสนุนจากบริษัทเหล้าเบียร์อย่างเด็ดขาด รวมถึงการจัดงานประเพณีบุญผะเหวด ซึ่งเป็นงานประเพณีประจำปีที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดชาวร้อยเอ็ด ทางจังหวัดประกาศให้ทุกหมู่บ้านทุกตำบลร่วมกันสืบสานโดยงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานเพื่อให้ชาวร้อยเอ็ดรับรู้ถึงคุณค่าที่ดั่งามของประเพณีนี้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ทางจังหวัดยัง ได้ประกาศให้มีการจัดงานบวชปลอดเหล้าเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 7 รอบ 84 พรรษาในปี 2554 ด้วย ขณะที่ **จังหวัดนครราชสีมา** ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่างานกาชาดประจำปีของจังหวัด ในปี 2554 นี้ "เป็นงานกาชาดปลอดเหล้า ขอให้ประชาชนทุกคนให้ความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียง" ส่วนงานแข่งเรือประจำปีของ อำเภอพิมาย ก็ให้ดำเนินงานแบบปลอดเหล้า เบียร์

จังหวัดอุบลราชธานี ให้ความสำคัญต่อเรื่องการรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ทุกงานบุญประเพณีไม่ว่าแม้แต่งานกาชาด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดชัดเจนว่าไม่รับการสนับสนุนจากบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกรูปแบบ ที่สำคัญ ผู้ว่าราชการจังหวัด ยังระบุว่าสวนสาธารณะของทางราชการทุกแห่งเป็นพื้นที่ปลอดเหล้า ห้ามขายเหล้า เบียร์ ส่วนการจัดงานประเพณีสงกรานต์ที่ผ่านมา จังหวัดอุบลราชธานี จัดงานภายใต้แนวคิดสงกรานต์เมืองคนดี ปลอดภัยไร้แอลกอฮอล์

⁶ ที่มา: <http://www.ryt9.com/s/tpd/870716>

⁷ ที่มา: <http://www.ryt9.com/s/bmnd/1162169>

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

2.3.1 ความสำคัญ ความหมาย และประโยชน์ของการประเมินผล

การประเมินผลเป็นเรื่องของการให้หลักฐานการทำงานทำให้เกิดความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโครงการ เพราะจะทำให้ทราบว่าโครงการหรือการทำงานแต่ละขั้นตอน มีข้อควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร การประเมินผลจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบโครงการสามารถนำข้อมูลที่ได้ออกไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง

มีผู้ให้แนวคิดและความหมายของการประเมินผลไปในแนวทางเดียวกันดังนี้

1. การประเมินผล คือ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับผลที่คาดว่าจะได้รับ (Dror, 1968; Good, 1973)
2. การประเมินผล เป็นกระบวนการจัดรูปแบบ รวบรวมวิเคราะห์และเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เพื่อการวินิจฉัยตัดสินแนวทางเลือกในการดำเนินการแผนงาน และโครงการต่างๆ (Weiss, 1972; Chronbach, 1973; Mornis and Gibbon, 1978; Chambers, Wedel and Rodwel, 1997)
3. การประเมินผล หมายถึง กิจกรรมการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายจากข้อเท็จจริงเพื่อหาวิธีการปรับปรุงและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแผนงานและโครงการ (Suchman, 1967; Scriven, 1973; Franklin and Thrasher, 1976; Rutman, 1977)

กล่าวได้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบใช้กระบวนการวิจัย ในการพิจารณาหรือวิเคราะห์ผลลัพธ์ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ แล้วนำผลลัพธ์ทั้งหลายของโครงการ เปรียบเทียบกับบรรทัดฐานหรือสิ่งที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย มาตรการ และงบประมาณ และใช้ประโยชน์ของการประเมินผลเพื่อการวางแผนและพัฒนาในโครงการในอนาคตต่อไป โดยการประเมินผลจะทำหน้าที่ 3 ประการ

- 1) การประเมินผลช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนรับผิดชอบมีข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรงและเชื่อถือได้ และทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานนั้นมีผลอย่างไร ปัญหาอันเป็นที่มาของนโยบายนั้นได้รับการบรรเทา มากน้อยเพียงใด
- 2) การประเมินผลช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนรับผิดชอบทราบถึงความถูกต้องเหมาะสม และความชัดเจนของวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบายที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากการประเมินผลต้องมีเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน ดังนั้น ถ้าเป้าหมายมีความชัดเจนมากเท่าใด ก็จะเป็นผลให้การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายทำได้รอบครอบและรัดกุมขึ้น
- 3) การประเมินผลช่วยให้มีการเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาในอนาคตต่อไปซึ่งจะทำให้ได้ละเอียดถี่ถ้วน รอบครอบ และรัดกุมขึ้น ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการประเมินผล ทำให้ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนรับผิดชอบทราบถึงปัญหาได้อย่างถ่องแท้และกว้างขึ้น การวิเคราะห์และเสนอทางเลือกจึงมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3.2 รูปแบบการประเมินผล

รูปแบบการประเมินผล หรือแบบจำลองการประเมินผล (Evaluation Model) เกือบทั้งหมดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้เป็นรูปแบบการ ประเมินที่มีแนวคิดมาจากการประเมินทางการศึกษาต่อมาได้มีผู้นำมาประยุกต์ใช้กับ วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น การประเมินโครงการ ตลอดจนประเมินนโยบาย รูปแบบการประเมินแบ่ง ออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้ (สมคิด พรหมจ้อย, 2549)

1. รูปแบบการประเมินที่เน้น วัตถุประสงค์ (Objective-base Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ตรวจสอบว่าผลที่เกิดจากนโยบาย แผนงานหรือโครงการนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงานหรือโครงการนั้นหรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler,1943) ครอนบาค (Conbach,1973) และเคิร์กแพททริก (Kirkpatrick, 1985) โดยบทบาทของนักประเมินคือ ผู้ตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินโดยใช้วัตถุประสงค์ของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการเป็นเกณฑ์

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมสารสนเทศ เพื่อกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของนโยบาย แผนงาน และโครงการ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสแตค (Stake,1967) คริวเฟเวน (Scriven, 1967) และ โพรวัส (Provus, 1971) โดยบทบาทของนักประเมิน คือการตัดสินคุณค่า

3. รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision-oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มุ่งผลิตสารสนเทศเพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam:CIPP Model, 1968) และ อัลคิน (Alkin,1967) โดยบทบาทของนักประเมินคือ การตอบสนอง ความต้องการสารสนเทศของผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้กำหนดบริบทของการตัดสินใจ และเกณฑ์การตัดสินใจ ความสำเร็จของนโยบาย แผนงาน และโครงการ นักประเมินไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการบริหาร เพราะจะทำให้เสียความเป็นกลางในการประเมิน

2.3.3 การประเมินผลโครงการแบบจำลองซีบีพีของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam: CIPP Model)

เป็นแนวคิดด้านการประเมินผลแผนงาน/โครงการอย่างเป็นระบบที่ D.Stufflebeam ได้เสนอตัวแบบ (Model) ไว้เรียกชื่อย่อว่า "CIPP Model" ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (ชัยสิทธิ์ เจริญมีประเสริฐ, 2546 หน้า 1/39-1/40)

1. การประเมินผลบริบทหรือสภาวะแวดล้อม(Context Evaluation) เป็นการประเมินผลแผนงานโครงการในภาพกว้าง (Macro Analysis) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินผลโดยทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ของแผน /โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ฯลฯ

2. การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การประเมินในด้านอัตรากำลัง งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ ว่ามีเพียงพอหรือไม่ การประเมินผล ปัจจัยเบื้องต้นนี้ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ว่าควรปรับวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราที่ลืมนัด วางแผน และดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมิน ปัจจัยเบื้องต้นเป็นการกระทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในแผนงาน/โครงการเท่านั้น

3. การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนของแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักประเมินผล ตลอดจนเป็นการบันทึกสะสมข้อมูลระหว่างการปฏิบัติงาน จะพบว่าการประเมินผลกระบวนการเป็นการค้นหาคำตอบที่ว่าระบบการทำงาน กลไก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรบุคคล วิธีการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน จะมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลและแปลความหมายของผล ความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ โดยทั่วไปการประเมินผลผลิตเป็นการเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้ (ทั้งปริมาณ คุณภาพ ต้นทุน และเวลา) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผน /โครงการ หากผลงานที่ทำได้สูงกว่าเกณฑ์ ก็แสดงว่าแผนงาน/โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ โดยผู้ประเมินจะต้องอธิบายถึงสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยอาจใช้

รายงานการประเมินผลสภาวะแวดล้อม การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น และการประเมินผลกระบวนการประกอบในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคด้วย

CIPP Mode มีรูปแบบและประเด็นการประเมินผลโครงการ ประกอบด้วย

1) การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) หรือ การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโครงการ โดยศึกษากระบวนการจัดทำกิจกรรมต่างๆ (Activity) ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ที่จะส่งผลให้เกิดผลงาน (Outputs) ของโครงการ โดยจะพิจารณาถึง

1.1) การดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนว่าช่วยส่งเสริมหรือเป็นปัญหาอุปสรรคในการบรรลุงาน (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes)

1.2) การจัดหาทรัพยากร (Resources) ของโครงการในแต่ละขั้นตอน ตามระยะเวลาที่กำหนด

1.3) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

1.4) มูลค่าของผลงานที่ได้รับเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย

2) การประเมินผลที่ได้รับของโครงการ (Project Evaluation) หรือ การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการโดยศึกษาว่าผลงาน (Outputs) ของโครงการสามารถนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (Project Purpose) ได้หรือไม่ เพียงใด โดยประเด็นในการประเมินจะพิจารณาเกี่ยวกับ

2.1) ประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานโครงการตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

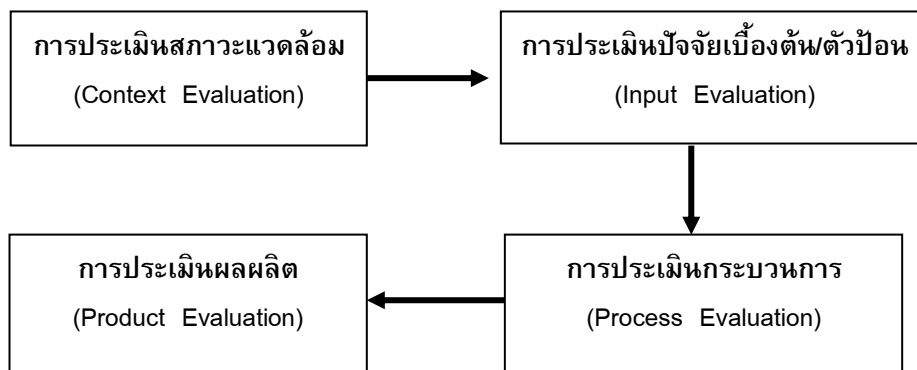
2.2) ประเมินผลโดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost Effectiveness) ของงาน/โครงการ

2.3) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

3) การประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ผลที่ได้รับต่อเนื่องจากประสิทธิผลของโครงการ โดยศึกษาว่าผลที่ได้รับจากวัตถุประสงค์ของโครงการ (Project Purpose) จะไปช่วยสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย/แผนงาน (Program Goal) ได้มากน้อยเพียงใด โดยประเด็นในการประเมินพิจารณาเกี่ยวกับ

3.1) ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และผลกระทบที่มีต่องานตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

3.2) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินตามแนวความคิดของสต๊อฟเฟิลบีม

2.4 ตัวชี้วัด ผลของมาตรการเพื่อจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่

จากการทบทวนวรรณกรรม คณะผู้ศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดในการศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา) ดังนี้

1. บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ศึกษา (Context)

1.1 ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

1.1.1 ร้อยละความรุนแรงการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน

1.1.2 ร้อยละความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวบ้าน

1.2 ความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

1.2.1 ระดับมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีกี่ระดับ

1.2.2 ระดับความสอดคล้องของมาตรการที่ดำเนินการอยู่

1.3 ความมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

1.3.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์

1.3.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิด

1.3.3 ชุมชนมีการกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลาการจัดกิจกรรม

2. ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ศึกษา (Input)

● ปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน

2.1 ความเข้าใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน

ตัวชี้วัด

- 2.1.1 ร้อยละของชุมชนเข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.1.2 ร้อยละของชุมชนปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ได้ดี
- 2.2 ความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.2.1 ร้อยละความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์
- 2.2.2 ร้อยละชุมชนปฏิบัติตามความต้องการการใช้มาตรการแอลกอฮอล์
- 2.3 ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ของคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ตัวชี้วัด

- 2.3.1 มีความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.4 ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่

ตัวชี้วัด

- 2.4.1 มีความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 ความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการ เฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน

ตัวชี้วัด

- 2.5.1 มีความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย
- 2.5.2 มีการดำเนินกิจกรรม/โครงการ เฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน

● ปัจจัยด้านบุคลากร

คณะกรรมการชุมชน

- 2.6 ความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน เพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.6.1 มีการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน
- 2.6.2 มีหมตวาระคณะกรรมการชุมชน
- 2.7 บทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของคณะกรรมการชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.7.1 มีโครงสร้างองค์กรในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.7.2 มีกำหนดบทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.8 ความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการและวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.8.1 คณะกรรมการชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการตามมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.8.2 คณะกรรมการชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.9 การจัดประชุมกันเอง หรือส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน/ชุมชน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.9.1 มีการจัดประชุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันแอลกอฮอล์
 - 2.9.2 มีการส่งเสริมจัดประชุมประชาคม
 - 2.9.3 มีการจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 2.10 ความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการ

ตัวชี้วัด

- 2.10.1 คณะกรรมการมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

2.11 การประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (ทั้งการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังและใช้บังคับกฎหมาย) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม

ตัวชี้วัด

- 2.11.1 มีการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์
 - 2.11.2 มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม
- 2.12 การตีตประกาศ/แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/

ชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.12.1 มีการตีตประกาศ/แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.13 ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.13.1 มีความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.14 บทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม

ตัวชี้วัด

- 2.14.1 มีบทบาทในการกำกับดูแลในการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์
- 2.15 บทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ เพื่อขอรับการ

จัดสรรงบประมาณ ว่ากิจกรรม/โครงการใดที่สมควรดำเนินการและโครงการใดที่ไม่สมควรดำเนินการ

ตัวชี้วัด

- 2.15.1 มีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ
- 2.15.2 มีบทบาทเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ

● **ปัจจัยด้านงบประมาณดำเนินการ**

2.16 ความเพียงพอของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

- 2.16.1 มีงบประมาณและสนับสนุนการจัดทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ
- 2.16.2 มีโครงการแต่ละโครงการได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสมเหมือนกัน
- 2.16.3 มีการเบิกจ่ายประมาณดำเนินการได้อย่างเหมาะสม
- 2.16.4 มีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปด้วยความสุจริตและโปร่งใสตรวจสอบได้

3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในหมู่บ้าน

ชุมชน (Process)

3.1 การเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจ หรือ รับรู้ในแนวทางการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ของหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

3.1.1 มีการเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์

3.2 การเข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน เพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

3.2.1 มีการแสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน

3.3 การเข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

3.3.1 มีการเข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการต่างๆ

3.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม

ตัวชี้วัด

3.4.1 มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง

3.5 การมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อใช้บังคับกฎหมาย ตามความจำเป็นของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตัวชี้วัด

3.5.1 มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์

4. ผลผลิต (Output): ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

4.1 อัตราการรับรู้ของประชาชนต่อการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

4.1.1 ร้อยละการรับรู้ของประชาชนต่อการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์

4.2 ความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

4.2.1 ร้อยละความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน

4.3 ภาพรวมปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง

ตัวชี้วัด

4.3.1 ร้อยละปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง

4.4 ภาพรวมปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาอุบัติเหตุ จากการดื่มสุราลดลง

ตัวชี้วัด

- 4.4.1 ร้อยละปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาอุบัติเหตุ จากการดื่มสุราลดลง
- 4.5. ค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง เทศกาล หรือค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี
ลดลง

ตัวชี้วัด

- 4.5.1 ร้อยละค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง เทศกาลลดลง
- 4.5.2 ร้อยละค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธีลดลง
- 4.6 ความชุกในการพบไต่ถาม การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง

ตัวชี้วัด

- 4.6.1 ร้อยละความชุกในการพบไต่ถาม การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง
- 4.7. จำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง

ตัวชี้วัด

- 4.7.1 ร้อยละจำนวนการร้องเรียนลดลง
- 4.7.2 ร้อยละจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี ลดลง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสรุปบทเรียนของชุมชนต่อความพยายามดำเนินการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมณฑล เก่งการพาณิชย์ (2548) พบว่า ระดับการตั้งเป้าหมายของการจัดการปัญหาต่อความพยายามดำเนินการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน มี 4 ระดับ ได้แก่

- 1) ระดับความรู้ความเข้าใจ ชุมชนส่วนใหญ่ ดำเนินกิจกรรมเพื่อมุ่งสร้างสังคมแห่งการรับรู้และเรียนรู้ด้วยการรณรงค์สร้างกระแสให้เกิดการรับรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์และปัญหา
- 2) ระดับของทัศนคติและจิตสำนึก มีการออกแบบ การสร้างสรรค์และพัฒนากิจกรรม มุ่งสร้างความตระหนัก และสร้างค่านิยมใหม่ที่ต้องการให้ชุมชนรู้เท่าทันสถานการณ์และปัญหา สร้างทักษะชีวิต การมีภูมิคุ้มกัน และมีสติในการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีการบูรณาการทั้งหลักการทางโลกและทางธรรม
- 3) ระดับพฤติกรรมภายนอก คือการมุ่งเป้าของการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สามารถลด ละ และเลิกได้ในที่สุด ทั้งโดยใช้การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ และ
- 4) ระดับสิ่งแวดล้อม คือการจำกัดโอกาสและการจำกัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริโภค ด้วยการออก มาตรการควบคุมแหล่งผลิตสุราพื้นบ้าน การกำหนดเขตปลอดสุราในชุมชน การ สร้างกฎชุมชนและการเปลี่ยนแปลงกฎประเพณีที่เกี่ยวข้อง กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้มีการดื่มน้อยลง เช่น การปรับ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการปริมาณการดื่มในพิธีมงคลสมรสของชนเผ่าม้ง

สำหรับหัวหอกของชุมชนในการขับเคลื่อนกระบวนการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตาม ความสัมพันธ์กับชุมชน มณฑล เก่งการพาณิชย์ (2548) แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

- 1) องค์กรภายนอกชุมชน ประกอบด้วย หน่วยงานหรือองค์กรจากภาครัฐ เช่น หน่วยงาน สาธารณสุขในระดับจังหวัดและอำเภอ โรงพยาบาล หน่วยงานการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัย ศูนย์ /เขตการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิ/สมาคม/ศูนย์ ฯลฯ ของภาคเอกชน และองค์กรศาสนา เป็นต้น

- 2) กลุ่มเป้าหมายที่ต้องควบคุม ให้ลด ละและเลิกการดื่มให้ได้ในที่สุด เป็นกลุ่มที่มีการดื่มเป็นครั้งคราวในบางโอกาส ได้แก่ นักเรียน วัยรุ่น เยาวชน วัยแรงงาน สตรี ผู้สูงอายุและชาวบ้านทั่วไป
- 3) กลุ่มดื่มจนจิตที่ต้องรักษาและฟื้นฟูสภาพ ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงานและผู้สูงอายุ และ
- 4) กลุ่มแกนนำที่ช่วยปฏิบัติการเฝ้าระวังและดำเนินการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) กรรมการหมู่บ้าน แกนนำเยาวชน ผู้นำสตรี ผู้นำศาสนา ผู้นำอาวุโส/ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งการดำเนินมาตรการของชุมชนส่วนใหญ่มุ่งเน้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยใช้แนวคิดการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ

สำหรับกลวิธีการดำเนินงานของชุมชนต่อกลุ่มต่างๆ พบว่า ชุมชนมีการออกแบบและให้กลวิธีและกิจกรรมที่หลากหลายตามบริบทของกลุ่มเป้าหมาย ความรุนแรงของปัญหา และเป้าหมายของการดำเนินงานประกอบด้วย

- 1) การรณรงค์ สร้างกระแสการรับรู้ให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง ด้วยการจัดกิจกรรมการรณรงค์ในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสำคัญทางศาสนา งานประเพณี งานกีฬาประจำปี การผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ทั้งในระดับชุมชนและสื่อสารมวลชนในระดับกว้าง
- 2) การให้ความรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติและการสร้างจิตสำนึกในลักษณะของการอบรมความรู้อบรมจิตสำนึกโดยการประยุกต์หลักศาสนา อบรมทักษะชีวิต ค่าคุณธรรมจริยธรรม และการบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอน
- 3) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าใจสถานการณ์ วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนหาทางออกร่วมกันโดยให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนเอง
- 4) การค้นหาบุคคลตัวอย่างและแกนนำในการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และ
- 5) การสร้างข้อตกลงของชุมชนในการควบคุมสถานที่ผลิต สถานที่จำหน่าย สถานที่ดื่ม การสร้างมาตรการเฝ้าระวัง และมาตรการในชุมชน ฯลฯ

อย่างไรก็ดี จากการสรุปบทเรียนของชุมชนต่อความพยายามดำเนินการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ส่งผลให้ชุมชนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชนและสามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายลด เลิก และเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทัศนะของประชาชนเป็นทวิลักษณ์ที่มีการให้คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นภาพเชิงบวก และภาพของผลลัพธ์เชิงลบ อีกทั้งยังดำเนินการดำเนินกระแสนโยบายของการดำเนินนโยบายของรัฐต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นไปอย่างขัดแย้ง ทำให้ชุมชนอยู่ในลักษณะของการตั้งรับการถูกคุกคาม ชุมชนจำนวนหนึ่งแม้จะยังคงยืนหยัดในการเผชิญหน้าและพยายามจัดการกับการถูกคุกคาม ขณะเดียวกันก็อยู่ในความหวาดวิตกกับความยั่งยืนหากขาดการส่งเสริมงบประมาณกระบวนการดำเนินงานและวิชาการจาก สสส . และหน่วยงานต่างๆ ให้ชุมชนสามารถปฏิบัติการด้านกระแสได้อย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาเรื่อง มาตรการจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน โดย สุวรา แก้วนุ้ย กัณณพนธ์ ภักดีเศรษฐกุล และ ทักษพล ธรรมรังสี (2553) กล่าวถึงรูปแบบการการแก้ปัญหาสุราในชุมชน จากการศึกษาของ บังอร สุปรีดา (2553) ที่พบว่า มาตรการจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน มักเกิดจากชุมชนเกิดความตระหนักถึงปัญหา หรือการจุดประกายความคิดจากตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จ โดยส่วนใหญ่เริ่มจากการกระตุ้นขององค์กรภาครัฐ สิ่งหนึ่งที่คล้ายกันคือ การมีผู้นำตามธรรมชาติ ที่

เป็นที่เคารพศรัทธาของคนในชุมชนเป็นลักษณะเด่นที่ชุมชนอื่น ๆ ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย ดังนั้น จึงมีการพัฒนาโครงการที่มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรูปแบบดำเนินชีวิตที่สามารถลอกเลียนแบบได้ไม่ยาก ในชุมชนทั่วไป

การเกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาตนเองและแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นผลมาจากการ มีเป้าหมายร่วม คือการแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชน เริ่มต้นโครงการนำร่องโดยคัดเลือกจากชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ มีกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนจากการกระตุ้นชุมชน (Community Mobilization) ให้ตระหนักถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการดื่มสุรา ใช้ข้อมูลสถานการณ์ ผลกระทบ และค่าใช้จ่ายในการดื่มสุรา หลังจากนั้นใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) แก่นำชุมชนให้อีกเอ็ม มีการจัดเวทีการเรียนรู้ชุมชน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน การวิเคราะห์ชุมชน การวางแผนปฏิบัติการ

นอกจากการจัดให้มี การศึกษาดูงานพื้นที่ที่มีการดำเนินงานสำเร็จ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากการ ทบทวนหลังการดำเนินงาน (After action reviews) และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่น ๆ แล้ว ยังทำให้ มีการปรับกระบวนการคิดและการทำงานของแกนนำ ความสำเร็จของแกนนำ นับเป็นการขับเคลื่อนให้คนใน ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา โดยการทำประชาคม การย้อนกลับข้อมูล การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเชื่อมั่นในศักยภาพของแกนนำชุมชน มีการสนับสนุนองค์ความรู้ สื่อ อุปกรณ์ต่างจากหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้มีการเลิกและลดการดื่มสุรา รวมทั้งมีมาตรการชุมชนที่สนับสนุนการลดการดื่มสุรา

เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล (2548) กล่าวถึง มาตรการทางสังคมในการป้องกันแก้ไขเพื่อ ลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยอ้างการศึกษาของวิชัย โปษยะจินดา และ อาภา ศรีวงศ์ ณ อยุธยา (2544, หน้า 203) ว่า “วัฒนธรรม ประเพณี และพัฒนาการของสังคมไทย และเป็น แรงผลักดันให้อุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบจา กการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แปรเปลี่ยน ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว บนพื้นฐานความหวังใยอนาคตบุตรหลานมีส่วนกระตุ้นให้ชาวชนบท คิดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสืบทอดการจำหน่าย การเลี้ยงฉลองตามประเพณีนิยมในครัวเรือนและสังคม เช่น งานบวช งานแต่ง งานศพ งานสงกรานต์และงานปีใหม่ เป็นโอกาสที่มีอยู่ตลอดเวลาให้บุคคลเริ่มต้นดื่ม และเมื่อดื่มทุกโอกาสก็จะพัฒนาเป็น การดื่มครั้งคราวในที่สุดกลายเป็นกิจวัตร”

ผลการศึกษาดังกล่าว เสนอ เกี่ยวกับ การลดค่านิยมการดื่มเพื่อสังคม การดื่มเหล้าเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะ ค่านิยมของคนในปัจจุบันที่ใช้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางในการสังสรรค์สมาคม แสดง ความยินดี กำลังได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม โดยเสริมสร้างค่านิยมทางด้านอื่นขึ้นมาแทน ค่านิยมทางสังคม เดิมซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิด โดยจะต้องสร้างความกระจ่างชัดเกี่ยวกับคุณสมบัติของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใช้กลไกทาง สังคม และวัฒนธรรมเข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

การลบล้างค่านิยมการดื่ม

1. การชี้ให้เห็นปัญหา "เหล้าเป็นปัญหาแก่ตนเองและผู้อื่น
2. การส่งเสริมค่านิยมในการส่งเสริมสุขภาพด้วยกีฬา การดูแลสุขภาพด้านอาหาร การทศศึกษา การ ปฏิบัติธรรม การสร้างความรับผิดชอบในครอบครัว การสร้างวินัยในชาติ การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การส่งเสริม พัฒนาเด็กและเยาวชน การป้องกันเอดส์ผู้ดำเนินการรณรงค์ป้องกันปัญหาจากสุราควรจะทำให้การส่งเสริมค่านิยม ด้านอื่นๆ ที่สนับสนุนการลด ละ เลิกเหล้า และสอดแทรกปัญหา การปรับเปลี่ยนค่านิยม และการแก้ไขปัญหาผู้ติด สุราลงในทุกๆ โครงการ
3. การส่งเสริมทางศาสนา ให้ประชาชนปฏิบัติในศีล 5 ให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะศีลข้อ 5 การเลี้ยงเหล้าใน พิธีทางศาสนา เช่น การบวช การขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ฯลฯ ข้อเท็จจริงในทุกๆ ศาสนาจะมีข้อห้ามไว้ทั้งสิ้นและ เข้มแข็งมากโดยเฉพาะศาสนาอิสลาม และนิกายเซเวนตีสนในศาสนาคริสต์

4. การลบล้างชนบธรรมเนียม มประเพณีต่างๆ อาทิเช่น การตีแสดงความยินดี การเลี้ยงแขกที่มาช่วยงานด้วยเหล้า ทุกๆ พื้นที่ในเมือง ชนบท และชาวเขา ในพิธีแต่งงาน ชาวเขาจะเมากันทั้งหมู่บ้าน 7 วัน 7 คืน
5. การรณรงค์ในวาระสำคัญๆ โดยเฉพาะวันสำคัญทางศาสนา เช่น ส่งเสริมการอดเหล้าในวันสำคัญทางศาสนา และวาระที่ก่อให้เกิดอันตรายในหน้าเทศกาลต่างๆ เช่น ฉิ่งจับทัวร์ ในงานสงกรานต์ทอดกฐิน ขึ้นบ้านใหม่
6. การผสมผสานในสถานศึกษาในโรงเรียน และมหาวิทยาลัยทุกระดับชั้น กลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ ได้แก่ พ่อแม่ นิสิต นักศึกษา นักเรียน ชุมชน

ส่วนมาตรการด้านสังคมในระดับชุมชน หรือองค์กรให้

- ชุมชนจัดระเบียบสังคม กำหนดเป็นเขตปลอดเหล้าและมีบทลงโทษที่ชัดเจน
- สร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยการใช้สำนักท้องถิ่น
- มาตรการยกย่องตัวอย่างที่ดีและมีชุมชนตัวอย่าง
- มีศูนย์ประสานงานในระดับชุมชน
- การวิจัยในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาระทางเศรษฐกิจจากเหล้าและยาเสพติด

ข้อเสนอเรื่องมาตรการจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชนของ สุวรา แก้วนัย กัณณพนต์ ภักดีเศรษฐิกุล และทักษพล ธรรมรังสี ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อการจัดการกับปัญหาแอลกอฮอล์ในการประชุมวิชาการสุวรา ระดับชาติ ครั้งที่ 6 (พฤศจิกายน 2553) เสนอว่า ชุมชนควรมีการกำหนดมาตรการทางสังคมร่วมกันที่ชัดเจน เช่น กำหนดเขตปลอดการดื่ม การขาย กำหนดเวลาการขาย เป็นต้น และหลังจากกำหนดมาตรการทางสังคมแล้ว ต้องมีการจัดตั้งกลไกการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแนวทางและมาตรการที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการเฝ้าระวังในชุมชน กรรมการตรวจสอบ อ.ส.อ.น้อย เป็นต้น

นอกจากนั้น ควรมีกระบวนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการสรุปงาน สรุปบทเรียนการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค การศึกษาดูงานในพื้นที่ ที่ให้เกิด กิจกรรมใหม่ๆ หลากหลาย และสุดท้ายคือการสร้างแรงจูงใจ แรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีการยกย่องคนต้นแบบและพื้นที่ตัวอย่างที่สามารถดำเนินงานได้จริงและต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน มาตรการที่สำคัญมาตรการหนึ่ง คือมาตรการรณรงค์ ที่ดำเนินการโดยเครือข่ายองค์กรงดเหล้า โดยได้รับการสนับสนุน สสส. ดำเนินกิจกรรมรณรงค์โครงการสำคัญๆ สามารถสร้างกระแสการลด ละ เลิกการดื่มสุราในสังคมไทยกว้างขวาง ได้แก่ โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา กฐินปลอดเหล้า ประเพณีสงกรานต์ปลอดเหล้า เป็นต้น

นอกจากนั้น ในการดำเนินมาตรการจึงควรมีการผลักดันให้ เกิดการสร้างความร่วมมือต่อเนื่องและยั่งยืนของการทำงาน ด้วยการสร้างความต่อเนื่องและยั่งยืนของการทำงาน ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจ และแรงจูงใจให้กับผู้เกี่ยวข้องกันนโยบายแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ และควรมีการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างพื้นที่ ขยายความรู้และวิธีการดำเนินงานออกไป เพื่อให้ชุมชนเกิดภาพการทำงานที่หลากหลาย มีการสร้างกิจกรรมและเทคนิคใหม่ๆ ในการทำงานและเป็นช่องทางที่ช่วยผลักดันให้เกิดพื้นที่ใหม่ๆ ในการทำงานด้วย อาจต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบริบท และสภาพปัญหาของพื้นที่ด้วย และควรสนับสนุนให้พื้นที่ที่มีการจัดเก็บข้อมูลชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานต่อไปด้วย (สุวรา แก้วนัย และคณะ, 2553 หน้า 38-39)

โดยสรุป การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ และมาตรการควบคุมแอลกอฮอล์ในชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการสร้างความตระหนักในปัญหาที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเป็นผลจากการกำหนด เป็นนโยบายภาครัฐ พร้อมกับให้การสนับสนุน งบประมาณให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน และดำเนินการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในชุมชนของตนเอง มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ส่วนหนึ่งเริ่มต้นจาก จิตสำนึกของชุมชนเอง ซึ่งลักษณะเช่นนี้ มี วนหา เก่งการพาณิชย์

(2548) กล่าวว่า ทำให้ชุมชนจำนวนหนึ่งได้พัฒนาโครงการด้วยกระบวนการองค์ความรู้ที่ หลากหลาย ตาม ธรรมชาติของปัญหา เป้าหมายของการจัดการธรรมชาติขององค์กร และกลุ่มผู้ดำเนินการ รวมถึง บริบทของ กลุ่มเป้าหมาย เพื่อการจัดการกับปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนของตนเอง โดยใช้ทุนทางสังคม และศักยภาพของชุมชนเอง (มณฑล เก่งการพาณิชย์, 2548 หน้า 96) ส่งผลให้ชุมชนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันของ ชุมชนและสามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายลด เลิก และเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับหนึ่ง

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรिता ชีร์วัฒนสกุล จิราพร สุวรรณธรรางกูร และ อุษณีย์ พึ่งปาน (2548) ศึกษาเรื่อง **ชุมชนกับ มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาสุรา กรณีศึกษา 3 ชุมชนภาคเหนือ** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด มาตรการ และการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหสุราโดยชุมชน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน /กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การดื่มสุราในชุมชนตัวอย่าง 3 ชุมชน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ จากการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์กลุ่มผู้นำ ชุมชน ผู้ดื่ม ผู้เลิกดื่ม และผู้จำหน่าย รวมทั้งสังเกตการซื้อขายแ ละพฤติกรรมกาดื่มของคนในชุมชน วิเคราะห์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาดังนี้

ชุมชนแรก เป็นชุมชนแออัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 589 หลังคาเรือน ประชากรประมาณ 400 คน มีประวัติการรวมตัวเพื่อเรียกร้องสิทธิที่อยู่อาศัย จัดตั้งเป็นชุมชนมายาวนานกว่า 20 ปี มีผู้นำกลุ่มสตรี "เครือข่ายช่วยแม่หญิงล้านนา จังหวัดเชียงใหม่" ดำเนินงานเพื่อลดปัญหาสุรา แนวคิดมาจากการมีส่วนร่วมในการ วิจัยที่สะท้อนความเกี่ยวข้องกันระหว่างการดื่มสุรากับความรุนแรง ในครอบครัว ต้องการสร้างชุมชนนารองลด ละ เลิกเหล้าและลดความรุนแรงต่อผู้หญิ ง โครงการเริ่มต้น ในเดือน พ .ย. 2546 โดยจัด การรณรงค์พร้อมกับใช้ ความสัมพันธ์ในเครือข่ายชักจูงให้เลิกเหล้า เดือนกันเป็นรายบุคคลทั้งผู้จำหน่ายและผู้ดื่ม โดยยกกรณีตัวอย่าง แสดงความห่วงใย ทำตัวเป็นตัวอย่าง มีกิจกรรมให้กลุ่มวัยรุ่น ไม่พบว่ามีมาตรการทางสังคมในลักษณะ ที่ กฏระเบียบบังคับ

ชุมชนที่ 2 เป็นชุมชนชนบท อำเภอปง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 270 หลังคาเรือน มีประชากร ประมาณ 700 คน เป็นชุมชนเปิด ชุมชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ชุมชนเองไม่มีมาตรการลดการขาย การดื่ม การใช้กฎหมายหมู่บ้านเพื่อลดผลกระทบจากการทะเลาะวิวาทเร่ มขึ้นในช่วงปี 2546 ถัดมาในเดือน ม.ค. 2548 มีการออกกฎระเบียบโดยห้ามเจ้าภาพจำหน่ายจ่ายแจกสุราในวันเผาศพ มาตรการดังกล่าวเริ่มต้นจากมติที่ประชุม กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน และอบต . ในระดับตำบล มีที่มาจากความรู้สึกรังเกียจของชาวบ้านที่มาจากงานศพเนื่องจาก พฤติกรรมของคนเมาสุรา "บางครั้งมีผู้หลักผู้ใหญ่เขาเป็นผู้มีเกียรติ ชาวบ้านกินเหล้ากัน มองแล้วมันหน้าเกลียด เมาแล้วเดินเผ่นพ่าน บางคนถูกเรียกให้รับผ้าบังสุกุล ก็เมา อ้วกไปล้มตรงหน้า"

ชุมชนที่ 3 เป็นชุมชนปิดในชนบท อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 154 หลังคาเรือน ประชากรประมาณ 700 คน เป็นชุมชนเกษตร ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาจากองค์กร ภายนอก มีผู้นำทั้งที่เป็นทางการและผู้นำตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นจำนวนมากจากกิจกรรมการพัฒนาในลักษณะ รวมกลุ่ม มีความร่วมมือในกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้านฯ ปี 2536-2537 โดยออกมาตรการห้ามดื่มสุราในงานศพ ด้วยเหตุผลเพื่อลดค่าใช้จ่าย จากการซื้อสุราเลี้ยงแขก แต่มาตรการดังกล่าวไม่ผ่านประชาคมหมู่บ้านในครั้งแรก จากนั้น กลุ่มผู้นำจึงขยายแนวคิดสู่ประชาชน ชี้ให้เห็นผลดีผลเสียของการดื่มสุรา ร่วมกับงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม ในชุมชนด้วยการให้ชาวบ้าน วิเคราะห์ปัญหาหนี้สินในครอบครัวด้วยตนเอง นำไปสู่ยุทธศาสตร์การลดค่าใช้จ่าย โดยการลดการดื่มสุรามาตรการจึงมีผลบังคับใช้ ในปี 2539 โดยมี 4 ประเด็นสำคัญคือไม่ดื่มสุราในงานศพหลัง เที่ยงของวันที่จะเผมาถึงเวลาที่พิธีเผาเสร็จสิ้น ยกเลิกการสนับสนุนเงินซื้อสุราในงานบุญต่าง ๆ ที่เคยมีมาก่อนหน้า ห้ามดื่มสุราและส่ งเสียงดังหลัง 21.00 น. คนที่เจ็บป่วยจากอุบัติเหตุสืบเนื่องจากการดื่มสุราจะไม่ได้รับเงิน ช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน

สถานการณ์เหล่า/สุราใน 3 ชุมชน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พบว่าทั้งเหล่าแดง เหล้าขาวและเบียร์หาได้ง่ายทุกชุมชน ในชุมชนเมืองมีทั้งร้านขายเหล้าแดง ร้านคาราโอเกะ ร้านที่เปิดให้นั่งกินเหล้าโดยเฉพาะ ตั้งเรียงรายอยู่ติดๆ กันในชุมชน ราคาถูก นิยมซื้อเป็นดวงเหล่าแดง ดวงละ 12 บาท เหล้าขาวดวงละ 7 บาท ในชุมชนชนบทนโยบายการผลิตสุราเสรีทำให้มีผู้ค้ามากขึ้น ในหมู่บ้านตัวอย่างเดียวมีโรงต้มเหล้า 2 โรง มีร้านขายของชำไม่ต่ำกว่า 5 ร้านที่ขายทั้งเหล่าแดง เบียร์ และเหล้าขาวที่กลั่นเองในชุมชน และยังมีชายทั่วไปตามบ้านสมาชิกโรงต้มเหล้าขาวกว่า 10 ราย ขายในราคาถูกขวดละ 20 บาทหรือดวงใส่ถุงพลาสติก คนซื้อกลับไปกินที่บ้าน

การดื่มเหล่า/สุราฝังรากลึกอยู่ในความคิด ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมมายาวนาน สำหรับคนในชุมชนแล้ว การดื่มสุราเป็นเรื่องปกติ คนภายนอกบ้านมักมองว่าเป็นปัญหา มาตรการและการดำเนินงานใน 3 บริบทชุมชนดังกล่าวเป็นเพียงจุดเริ่มต้น งานวิจัยเพื่อปรับเปลี่ยนระบบความคิด ค่านิยมต้องรีบดำเนินการร่วมกับนโยบายและมาตรการจากภาครัฐเข้ามาสนับสนุน จึงจะผลักดันให้มีความเป็นไปได้ในการลดการบริโภคและผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว

บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ ทำการศึกษาเรื่อง **ประสิทธิผลโครงการรณรงค์การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: กรณีศึกษาชุดโครงการวัดปลอดเหล้า** อธิบายที่มาของการทำชุดโครงการรณรงค์วัดปลอดเหล้าว่า เพราะวัดกับเหล้าไม่น่าจะไปด้วยกันได้ เนื่องจากในหลักคำสอนของพุทธศาสนานั้นมีศีลข้อห้ามเรื่องการดื่มสุราเมรัยหรือสิ่งมีนเมาทั้งหลาย รวมทั้งวัดเป็นพุทธศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมจิตใจของทุกคนในชุมชน จึงไม่น่าจะมีเหล้าปรากฏอยู่ในวัด แต่ในความเป็นจริงกลับปรากฏให้เห็นอยู่เป็นระยะๆ ว่ามีการดื่มหรือจัดเลี้ยงเหล้าภายในวัด เช่น ในงานศพงานฉลองผ้าป่าหรือกฐิน ซึ่งกลีบกลายเป็นวงเหล้ากับวัดเป็นสิ่งที่คู่กันมานาน

เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงได้จัดทำชุดโครงการรณรงค์วัดปลอดเหล้าขึ้น โดยจัดทำโครงการนำร่องในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ผู้ดำเนินโครงการได้อาศัยความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักพระพุทธรักษา และความร่วมมือจากภาคีประชาคมทั้งในระดับอำเภอและระดับตำบล เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา

จากการรณรงค์ชุดโครงการวัดปลอดเหล้า ปรากฏว่าในปี 2548 ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นมีวัดเห็นความสำคัญในการสร้างพื้นที่วัดปลอดเหล้าขึ้นในชุมชนและสมัครเข้าร่วมโครงการจำนวน 1,685 วัด แต่คณะกรรมการโครงการสามารถตรวจประเมินและมอบป้ายทองในการเป็นพื้นที่วัดปลอดเหล้าได้เพียง 185 วัด อย่างไรก็ตาม การดำเนินการรณรงค์วัดปลอดเหล้าในปี 2548 ที่ผ่านมา ถือได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีและมีประสิทธิผลกล่าวคือ สามารถสร้างเครือข่ายพันธมิตรที่มีความหลากหลายทั้งในส่วนราชการและประชาคมในการเข้าร่วมรณรงค์วัดปลอดเหล้า รวมทั้งสามารถสร้างกระแสให้เกิดการรับรู้ในชุมชนรอบบริเวณวัด ซึ่งเป็นการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่วัดปลอดเหล้าเพื่อพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนของวัดและชุมชนปลอดเหล้าในโอกาสต่อไป อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทิศทางการรณรงค์เพื่อสร้างพื้นที่วัดและชุมชนปลอดเหล้าไปสู่ความยั่งยืนนั้น ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องไปพร้อมๆ กันกับการสร้างจิตสำนึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของคนในชุมชน รวมทั้งการดึงเครือข่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นพันธมิตรให้มากขึ้นกว่าเดิม (บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, 2548 หน้า 63)

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2549) ทำการศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนทางสังคมด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงปี พ .ศ. 2548-2549 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการเชิงนโยบายและการรณรงค์ด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2) การวิเคราะห์การขยายข้อมูลด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ปรากฏในสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต 3) การประเมินผลที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เทศกาลงดเหล้าเข้าพรรษา) ต่อสาธารณชน และ 4) การวิเคราะห์ทิศทางในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า

1. กระบวนการเชิงนโยบายด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย พบว่าเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากความสำเร็จในการผลักดันกฎหมายต่างๆ อันได้แก่ ข้อกำหนดเกี่ยวกับเวลาในขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหน่วยราชการ โรงพยาบาลและสถานเอนกนันทน์ การสร้างพื้นที่ปลอดเหล้า ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจับกุมและลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินขนาดที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ความสำเร็จข้างต้นเกิดจากจุดแข็งในด้านความร่วมมือของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) และภาคีพันธมิตรที่ประกอบไปด้วยบุคคลหลากหลาย ซึ่งมีศักยภาพในการดำเนินการเพื่อผลักดันนโยบายและกฎหมายต่างๆ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า การผลักดันกฎหมายซึ่งอ้างหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีจุดอ่อนในด้านต่างๆ ได้แก่ ความต่อเนื่องในการเคลื่อนไหว การขาดจังหวะในการเคลื่อนไหวเชิงผลกระทบ การพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง การละเมิดกฎหมาย การประสานงานกับหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายและเรียกร้องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการลงโทษผู้ที่ละเมิดกฎหมาย

2. กระบวนการเชิงการรณรงค์ด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ในภาพรวมโครงการรณรงค์ที่มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการลด ละ เลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสกัดกั้นนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นทิศทางการทำงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ส่วนทิศทางในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในอนาคตควรกำหนดต้องครอบคลุมต่างๆ ในการดำเนินงานให้ชัดเจน อาทิเช่น การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดเป้าหมายของการรณรงค์ การกำหนดประเด็นการรณรงค์ แนวคิดหลักในการรณรงค์ ช่องทางในการรณรงค์ ช่วงเวลาในการรณรงค์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรพัฒนาทางด้านองค์ความรู้การปรับกลไกภายในองค์กรและการพัฒนาภาคีพันธมิตรให้มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการรณรงค์มากขึ้น (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ ,2549 หน้า 63-64)

ศิริดา ธีระวัฒน์สกุล (2549) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของมาตรการในระดับชุมชน สรุปว่า ความสำเร็จของมาตรการทางสังคมในระดับชุมชนเป็นประเด็นที่ขาดข้อมูลด้านการวิจัยสนับสนุนทั้งในระดับกว้างและระดับลึก ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่มาจากรายงานโครงการ ซึ่งเขียนเพื่อรายงานต่อผู้ให้ทุนถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น มาตรการที่พบบ่อย ได้แก่ 1) “งดเหล้าเข้าพรรษา” 2) “งดเหล้างานศพ” 3) “หมู่บ้านชุมชนปลอดเหล้า” 4) “ลดเหล้า ลดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี” และ 5) “ครอบครัวเข้มแข็ง” มาตรการทางสังคมในระดับชุมชนในการลด ละ เลิกเหล้า ถึงเวลาที่ต้องทบทวนถึงผลสำเร็จของมาตรการระดับชุมชนแล้วหรือยัง

ในรายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาทบทวนการดำเนินงานการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2540-2550 และบทบาทของ สสส. ของโครงการเทคโนโลยีด้านสุขภาพ (HITAP) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยและบทบาทของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่าย พ.ศ. 2540-2550 เพื่อให้ทราบสถานการณ์การบริโภค ผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรการ/นโยบายต่างๆ ที่นำมาใช้ในการลดการบริโภค ผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทบาทของ สสส. และเครือข่าย ตลอดจนปัจจัยสนับสนุน ปัญหาอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสนอต่อ สสส.

โดยคณะผู้วิจัยได้ให้นิยามของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และกำหนดกรอบของการศึกษาโดยระบุผลสำเร็จในเชิงนโยบายประกอบด้วย 1) การเลือกใช้นโยบายเพื่อลดการบริโภคและควบคุมปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอยู่อย่างหลากหลายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 2) การบังคับใช้นโยบายเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) มีระบบการติดตามประเมินผลที่แม่นยำและทันทั่วถึง

กรอบการศึกษานี้ยังเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยประเมินบทบาทองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคการเมือง องค์กรภาคราชการ องค์กรภาควิชาการ และองค์กรภาคสังคมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในส่วนเนื้อหาของรายงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน 1) ส่วนแรกจะเป็นการทบทวนสถานการณ์ผลกระทบและนโยบายต่างๆ ที่ใช้ในต่างประเทศ 2) ส่วนที่สองจะชี้ให้เห็นผลการดำเนินนโยบายในประเทศไทยและวิเคราะห์บทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องรวมทั้งปัจจัยสนับสนุน ปัญหาอุปสรรคขอการดำเนินงานและ 3) ส่วนสุดท้ายจะนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ให้ แก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อให้การดำเนินงานเพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยมีความเข้มแข็งต่อไป

ผลการศึกษาในหัวข้อ การติดตามและประเมินผล สรุปได้ว่า การขาดระบบการตรวจสอบติดตามเพื่อประเมินผลสำเร็จของมาตรการต่างๆ ที่ได้ดำเนินการทำให้ผู้กำหนดและบังคับใช้นโยบายไม่ทราบสถานการณ์ผลสำเร็จ ความล้มเหลวของการดำเนินงาน จากการทบทวนวรรณกรรมและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องพบว่าในประเทศไทยยังขาดการติดตามประเมินผลนโยบายที่ได้มีการกำหนดใช้อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ

1) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกือบทั้งหมดเป็นของภาครัฐ การตรวจสอบ ติดตาม เพื่อประเมินผลอย่างโปร่งใส อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งผลประโยชน์ได้ ประกอบกับโดยธรรมชาติของการติดตามประเมินผล องค์กรผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการเองย่อมทราบถึงข้อดี ข้อด้อยในการดำเนินงาน วิธีการที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บข้อมูล และในบางกรณีอาจมีข้อมูลเหล่านั้นอยู่แล้ว

2) นักวิชาการที่สนใจเรื่องแอลกอฮอล์มีจำนวนน้อยในประเทศไทย จึงทำให้นักวิจัยที่จะทำงานประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในระยะยาว และการตรวจสอบจากองค์กร ภาคประชาชนยังไม่มี ความเข้มแข็ง เพราะบทบาทขององค์กรภาคประชาชนในปัจจุบันที่ เกี่ยวข้องกับ นโยบายแอลกอฮอล์จะเป็นบทบาทของการเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันนโยบายมากกว่าการติดตาม และตรวจสอบหน่วยงานที่ดำเนินนโยบายหรือบังคับใช้กฎหมาย

3) ขาดทรัพยากรสำหรับการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐขาดแรงจูงใจในการติดตามและประเมินผลทำให้มักไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ ขณะที่ องค์กรแหล่งทุนอื่นๆ เช่น สสส. หรือ ศวศ. ยังไม่จัดสรรงบประมาณเพื่อการติดตามประเมินผลอย่างเหมาะสม

4) ขาดระบบเชื่อมโยงในการบริหารจัดการองค์ความรู้จากการตรวจสอบและติดตาม ประเมินผลไปสู่การปรับเชิงนโยบาย การเชื่อมโยงนักวิชาการ องค์กรภาคประชาชน หน่วยงานผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริหารสามารถ

เข้าถึงข้อมูลและเข้าใจสถานการณ์ ระดับความสำเร็จของนโยบายเป็นเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรีบดำเนินการแก้ไข

บุญเลี้ยง ทุมทอง และ วชิรินทร์ ภูบุญอิม (2553) ทำการศึกษาวิจัย การประเมินผลการรับรู้ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อประเมินผลการรับรู้ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในและนอกเขตเทศบาลต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ .ศ. 2551 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างรวม 1,700 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลมีการรับรู้ต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ .ศ. 2551 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณา ลำดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การรับรู้ว่าการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ การรับรู้ว่าการห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา และการรับรู้ว่าการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา ทุกแห่งตามลำดับ และเมื่อพิจารณาลำดับที่น้อยที่สุดคือ การรับรู้ว่า เลขานุการคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติเป็นใคร

2. ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องนอกเขตเทศบาลมีการรับรู้ต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ .ศ. 2551 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาลำดับมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การรับรู้ว่าการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาทุกแห่ง การรับรู้ว่าการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา และการรับรู้ว่าการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลอายุที่ต่ำกว่า20 ปีบริบูรณ์ ตามลำดับ ลำดับที่น้อยที่สุดคือ การรับรู้ว่ามีปรึกษาของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นใครบ้าง

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

3.1 วิธีการศึกษาและแหล่งข้อมูล

การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา) ครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CiPP Model) เป็นการประเมินผลความสำเร็จในระดับแผนงาน ศึกษาแบบผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผลการศึกษาเชิงคุณภาพจะสนับสนุนผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ศึกษาครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริบทการดำเนินมาตรการในชุมชนศึกษา (Context)

เป็นการประเมินระดับความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในชุมชน ความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน พร้อมทั้งศึกษา สภาพชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการแอลกอฮอล์ที่ใช้ในชุมชนศึกษา การก่อตัวของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน และรูปแบบของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนศึกษา

2. ด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการ (Input)

เป็นการประเมินระดับความเหมาะสมของปัจจัยในด้านการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนศึกษา ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินมาตรการ ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านงบประมาณดำเนินการ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการ (Process)

เป็นการประเมินระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

4. ด้านผลสัมฤทธิ์ของมาตรการ (Output)

เป็นการประเมินผลความสำเร็จในระดับแผนงานการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนจากความ คิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ของมาตรการ

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในครั้งนี้ เป็นการประเมินผลมาตรการในระดับปฏิบัติการ/โครงการตามมาตรการของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ใช้จัดการปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน /ชุมชน เพื่อประมวลผล วิเคราะห์ผลการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของพื้นที่ศึกษาในภาพรวม ผลการศึกษาในครั้งนี้ เน้นระดับความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน และทราบความ ก้าวหน้าเท่านั้น ไม่สามารถประเมินผลของความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งในแต่ละชุมชนย่อมมีมาตรฐานทาง สังคมและบริบทอื่น ๆ แตกต่างกันไป

รายละเอียดวิธีการศึกษา

เก็บข้อมูลครั้งเดียว และจัดสนทนากลุ่ม (FG) ในชุมชนศึกษาพื้นที่ละ 1 ครั้ง โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐาน/บริบท/สภาพแวดล้อมของ 4 ชุมชนศึกษา โดยเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่ศึกษาแบบไม่มีส่วนร่วม ทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด (ถ้ามี) อาทิ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนศึกษา และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ทำการออกแบบตัวชี้วัดการศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ หลังจากสร้างแบบสอบถามแล้ว นำไปทำการทดสอบพร้อมกันนัดหมายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไป
2. ขั้นที่ 2 ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ จากนั้นเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลตามแผน
3. ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากภาคสนาม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการสนทนากลุ่ม สรุปเป็นผลการศึกษา
4. ขั้นที่ 4 จัดทำร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
5. ขั้นที่ 5 ส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ให้ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา หลังได้รับข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในการปรับปรุง เพื่อประโยชน์ยิ่งขึ้นในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ทำการศึกษาลงของมาตรการแอลกอฮอล์ 4 ชุมชน ในเขตอีสานตอนล่าง ซึ่งใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ จังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ประกอบด้วย

1. ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสี้ยว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี
3. ชุมชนบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

แบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนของทั้ง 4 ชุมชนศึกษา
- 2) คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนของทั้ง 4 ชุมชนศึกษาทั้งสิ้น 554 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์โร ยามาเน (เมื่อเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 558 คน)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยให้

- n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ
- N = จำนวนประชากร
- e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 (มีความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะกรรมการชุมชน ชุมชนละ 3-4 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ชุมชนละ 3 คน และจัดสนทนากลุ่ม (FG) ในชุมชนศึกษา พื้นที่ละ 1 ครั้ง ผู้ร่วมสนทนาประกอบไปด้วยประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน คณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวนอย่างน้อยชุมชนละ 5 คน

จำนวนประชากรในชุมชนศึกษาและขนาดกลุ่มตัวอย่าง

#	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เลือกหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ศรีสะเกษ	โพธิ์ศรีสุวรรณ	เสียว	17	หนองโน	114	89
2	อุบลราชธานี	กุดข้าวปุ้น	กาบิน	14	บ้านโนนมะเขือ	393	198
3	ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย	เหล่าหลวง	15	เหล่าหลวงพัฒนา	340	184
4	นครราชสีมา	พิมาย	กระเบื้องใหญ่	11	ชุมชนกระเบื้องน้อย	104	83
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น						951	554

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน และคณะกรรมการชุมชน

แบ่งเป็น 5 ตอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบประเมิน 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง เหมาะสม/ ปฏิบัติ มากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง เหมาะสม/ ปฏิบัติ มาก
ระดับ	3	หมายถึง เหมาะสม/ ปฏิบัติ ปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง เหมาะสม/ ปฏิบัติ น้อย
ระดับ	1	หมายถึง เหมาะสม/ ปฏิบัติ น้อยที่สุด

ประกอบด้วย 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ และระดับการศึกษาสูงสุด สถานะของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบประเมินค่า 5 ระดับ ถามเกี่ยวกับ บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนศึกษา

ตอนที่ 3 แบบประเมินค่า 5 ระดับ ถามเกี่ยวกับปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนศึกษา 3 ด้าน คือ ปัจจัยการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านงบประมาณดำเนินการ

ตอนที่ 4 แบบประเมินค่า 5 ระดับ ถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

ตอนที่ 5 แบบประเมินค่า 5 ระดับ ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

แบ่งออกเป็น 3 ตอน เป็นคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น ถามเกี่ยวกับการประชุมหารือหรือทำแผนประชาคม การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน และการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน และแนวทางปรับปรุงแก้ไข

ชุดที่ 3 แบบบันทึกสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม

เป็นคำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง เนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์แอลกอฮอล์ในชุมชน ผลกระทบ และการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง พัฒนารูปแบบมาตรการ ในระดับพื้นที่และมาตรการในการเฝ้าระวัง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษารูปแบบการประเมินผลต่าง ๆ และศึกษามาตรการแอลกอฮอล์ที่ในระดับพื้นที่
2. นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษา และออกแบบเครื่องมือในการประเมินผล
3. สร้างเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยสมบูรณ์ให้คณะกรรมการตรวจสอบ ความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องของข้อมูล ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 1 (จำนวน 30 ชุด) เท่ากับ 0.89
5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้ศึกษาทำหนังสือประสานงานไปยังผู้นำชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้านเป้าหมายเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าพื้นที่เก็บข้อมูล และนัดหมายผู้เกี่ยวข้องสนทนากลุ่ม
2. รวบรวมแบบสอบถาม นำมาเข้าข้อมูลเพื่อประมวลผล วิเคราะห์ผล และสังเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากประเมินผลลัพธ์ในแบบประเมิน 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้
ระดับคะแนน 4.50 -5.00 หมายถึง ผลการศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด
ระดับคะแนน 3.50 -4.49 หมายถึง ผลการศึกษาอยู่ในระดับ มาก
ระดับคะแนน 2.50 -3.49 หมายถึง ผลการศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง
ระดับคะแนน 1.50 -2.49 หมายถึง ผลการศึกษาอยู่ในระดับ น้อย
ระดับคะแนน 1.00 -1.49 หมายถึง ผลการศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ศึกษา
3. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วหาค่าความถี่

แนวทางการศึกษาและแหล่งข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา	ประเด็นที่มุ่งศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล	แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล
วัตถุประสงค์ของการศึกษา				
1 เพื่อศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ใน 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี, ร้อยเอ็ด, และนครราชสีมา)	<p>ด้านบริบท (Context):</p> <p>บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> ระดับความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ ความเหมาะสมของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน <p>ปัจจัยป้อนเข้า (Input):</p> <p>การประเมินปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> ปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณดำเนินการ <p>กระบวนการ (Process)</p> <ul style="list-style-type: none"> การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน 	<p>ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <p>ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <p>ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน</p>	<p>แบบสอบถาม</p> <p>แบบสอบถาม</p> <p>แบบสอบถาม</p>	<p>วิเคราะห์ค่าความถี่เฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p> <p>วิเคราะห์ค่าความถี่เฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p> <p>วิเคราะห์ค่าความถี่เฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p>

แนวทางการศึกษา และแหล่งข้อมูล (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา	ประเด็นที่มุ่งศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล	แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล
	<p>ผลผลิต (Output): ความคิดเห็นต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน (ผลสัมฤทธิ์ของมาตรการ)</p>	ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	แบบสอบถาม	วิเคราะห์ค่าความถี่เฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน ของ 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี, ร้อยเอ็ด, และนครราชสีมา)	<ul style="list-style-type: none"> • กระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน • ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน 	คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - เอกสารที่เกี่ยวข้อง - แบบสัมภาษณ์ 	สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงพัฒนาการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน ของ 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี, ร้อยเอ็ด, และนครราชสีมา)	<ul style="list-style-type: none"> • ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข พัฒนารูปแบบมาตรการในระดับพื้นที่ ทั้งในงานเฝ้าระวังและใช้บังคับกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 	ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - เอกสารที่เกี่ยวข้อง - แบบสังเกต/บันทึก - กล้องถ่ายภาพ - เทปบันทึกเสียง 	สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา) ครั้งนี้ เป็นการประเมินผลความสำเร็จในระดับแผนงานเพื่อทราบภาพรวม การดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนจากความคาดหวังหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ เชื่อมโยงข้อมูล ด้านบริบทของมาตรการรวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่

ผลการศึกษานำเสนอตามลำดับชุมชนเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ โดยผลการศึกษาเชิงคุณภาพจะสนับสนุนผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในประเด็นที่เกี่ยวกับความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน กระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน และข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนศึกษา

- ชุมชนที่ 1 หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
- ชุมชนที่ 2 หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกามบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี
- ชุมชนที่ 3 หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- ชุมชนที่ 4 ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน

- ลักษณะชุมชนศึกษา และสภาพการณ์โดยทั่วไป
- ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนศึกษา
 - บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context)
 - ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input)
 - การมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Process)
 - ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการ

แอลกอฮอล์ในชุมชน (Output)

- ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน และข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง

ตอนที่ 3 ชุมชนที่มีผลการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดี (Best Practice)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละสถานะ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชุมชนศึกษา

ลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม	ชุมชนศึกษา				ภาพรวม (Overall)
	ศรีสะเกษ	อุบลราชธานี	ร้อยเอ็ด	นครราชสีมา	
	หมู่บ้าน หนองโน	หมู่บ้าน โนนมะเขือ	หมู่บ้านเหล่า หลวงพัฒนา	ชุมชน กระเบื้องน้อย	
	หมู่ 3	หมู่ 5	หมู่ 3	หมู่ 2	
สถานะผู้ตอบ					
ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	84 (94.40)	188 (94.90)	175 (94.60)	82 (95.30)	529 (94.80)
คณะกรรมการชุมชน	5 (5.60)	9 (4.50)	10 (5.40)	2 (2.30)	26 (4.70)
เครือข่ายงดเหล้า	0 (0.00)	1 (0.50)	0 (0.00)	2 (2.30)	3 (0.50)
รวม	89 (100)	198 (100)	185 (100)	86 (100)	558 (100)
เพศ					
หญิง	43 (48.30)	103 (52.00)	87 (47.00)	51(59.30)	284 (50.90)
ชาย	46 (51.70)	95(48.00)	98 (53.00)	35(40.70)	274 (49.10)
รวม	89 (100)	198 (100)	185 (100)	86(100)	558 (100)
อายุ (ปี)					
< 30	20(22.47)	37(18.5)	22(11.89)	9(10.47)	88(15.77)
31-40	15(16.85)	45(22.6)	40(21.62)	21(24.42)	121(21.68)
41-50	19(21.35)	50(25.1)	42 (22.70)	15(17.44)	126(22.58)
51-60	20(22.47)	32(16)	54(29.19)	23(26.74)	129(23.12)
>60	15(16.85)	34(17)	27(14.59)	18(20.93)	94(16.85)
รวม	89 (100)	198 (100)	185 (100)	86(100)	558 (100)
การศึกษา					
ไม่มีการศึกษา	1 (1.10)	4 (2.00)	1 (0.50)	0 (0.00)	6 (1.10)
ประถมศึกษา	66 (74.20)	148 (74.70)	110 (59.50)	46 (53.50)	370 (66.30)
มัธยมศึกษาตอนต้น	14 (15.70)	28 (14.10)	53 (28.60)	26 (30.20)	121 (21.70)
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	6 (6.70)	12 (6.10)	17 (9.20)	10 (11.60)	45 (8.10)
ปวส.	2 (2.20)	2 (1.00)	3 (1.60)	3 (3.50)	10 (1.80)
ปริญญาตรี	0 (0.00)	4 (2.00)	1 (0.50)	1 (1.20)	6 (1.10)
รวม	89 (100)	198 (100)	185 (100)	86 (100)	558 (100)
อาชีพ					
เกษตรกร	68 (76.40)	155 (78.30)	112 (60.50)	48 (55.80)	383 (68.60)
ทำงานโรงงาน	2 (2.20)	7 (3.50)	2 (1.10)	0 (0.00)	11 (2.00)
ข้าราชการ	1 (1.10)	1 (0.50)	1 (0.50)	1 (1.20)	4 (0.70)
รับจ้าง	11 (12.40)	25 (12.60)	54 (29.20)	31 (36.00)	121 (21.70)
ค้าขาย	0 (0.00)	8 (4.00)	14 (7.60)	5 (5.80)	27 (4.80)
อื่นๆ	7 (7.90)	2 (1.00)	2 (1.10)	1 (1.20)	12 (2.20)
รวม	89 (100)	198 (100)	185 (100)	86 (100)	558 (100)

ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ดำเนินการศึกษาใน 4 จังหวัดอีสานตอนล่าง ได้แก่ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา ทำการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นแบบประเมินผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน รวมทั้งสิ้น 558 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในแต่ละชุมชน รวมทั้งสิ้น 27 คน และใช้แบบบันทึก บันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มจากคำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง โดยจัดจัดการสนทนากลุ่มทั้ง 4 ชุมชน ชุมชนละ 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมสนทนารวมทั้งสิ้น 30 คน

จากตาราง 1 เมื่อพิจารณาตามรายหมู่บ้าน/ชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน มีกลุ่มตัวอย่าง 84 คน คิดเป็นร้อยละ 94.40 ส่วนคณะกรรมการชุมชน มีกลุ่มตัวอย่าง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 แยกเป็นเพศชาย 46 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 เป็นเพศหญิง 43 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ < 30 และ 51-60 อย่างละเท่ากันมากที่สุดจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 22.47 รองลงมา อายุ 41-50 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 21.35

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70 ในลักษณะอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพ เกษตรกรรม มากที่สุด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 76.40 รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 11 คิดเป็นร้อยละ 12.40

หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบิน อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน มีกลุ่มตัวอย่าง 188 คน คิดเป็นร้อยละ 94.90 ส่วนคณะกรรมการชุมชน มีกลุ่มตัวอย่าง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 และเป็นเครือข่ายจดเหล่า มีกลุ่มตัวอย่าง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 แยกเป็นเพศหญิง 103 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 เพศชาย 95 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 41-50 มากที่สุดจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 รองลงมาอายุ 31-40 คิดเป็นร้อยละ 22.6 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 74.70 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 ในลักษณะอาชีพพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 78.30 รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60

หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน มีกลุ่มตัวอย่าง 175 คน คิดเป็นร้อยละ 94.60 ส่วนคณะกรรมการชุมชน มีกลุ่มตัวอย่าง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40 แยกเป็นเพศชาย 98 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 หญิง 87 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 กลุ่มตัวอย่าง มีอายุ 51-60 มากที่สุด จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 29.19 รองลงมา อายุ 41-50 คิดเป็นร้อยละ 22.70 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 ในลักษณะอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20

ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในชุมชน มีกลุ่มตัวอย่าง 82 คน คิดเป็นร้อยละ 95.30 ส่วนคณะกรรมการชุมชน และเป็นเครือข่ายจดเหล่า มีกลุ่มตัวอย่าง 2 คน อย่างละเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.30 แยกเป็นเพศหญิง 51 คน คิดเป็นร้อยละ 59.30 ชาย 35 คน คิดเป็นร้อยละ 40.70 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 51-60 มากที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 รองลงมา อายุ 31-40 คิดเป็นร้อยละ 24.42 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 ในลักษณะอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 55.80 รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 31 คิดเป็นร้อยละ 36.00

ตอนที่ 2 ผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ศึกษา

“มาตรการขັดตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า”

ชุมชนที่ 1 หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ

ลักษณะชุมชน และสภาพการณ์โดยทั่วไป

หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเสียว มีพื้นที่ทั้งหมด 415 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 32 ครัวเรือน แบ่งเป็น 3 คຸ່ม มีประชากรทั้งหมด 114 คน เป็นชาย 54 คน หญิง 60 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพเสริม คือ ค้าขาย รับจ้าง ช่าง เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ รายได้สำหรับใช้จ่ายในครัวเรือนได้มาจากการขายพืชผลทางการเกษตร และรับจ้าง ค้าขาย แล่งรายได้อื่นๆ ได้จากการที่คนในครอบครัวไปทำงานรับจ้างต่างถิ่นส่งมาให้ใช้จ่าย¹

หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว ได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านชุมชนต้นแบบงานบุญปลอดเหล้า ซึ่งเริ่มต้นขับเคลื่อน เมื่อปี พ.ศ. 2548 ขณะนั้นตำบลเสียวมีกระบวนการทำงานเรื่องสุขภาวะชุมชน ที่ได้รับบสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อมุ่งเน้นการแก้ปัญหาสุขภาวะเป็นต้นทุนอยู่แล้ว ประกอบกับมีกลุ่ม ผู้อาวุโส/ปราชญ์ ซึ่งเป็นแกนนำประมาณ 20 คน ที่เรียก “สภาผู้เฒ่า” ได้พูดคุยกันในเรื่องปัญหาความเป็นอยู่ สุขภาพการกินเหล้า ที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวของคนในชุมชน จากการพูดคุยของกลุ่มผู้อาวุโสดังกล่าว ไปสู่การประชุมประชาคม ที่สุดมติร่วมกันกำหนดให้ใช้มาตรการ งานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน โดยตำบลเสียวเป็นตำบลแกนนำสำคัญในพื้นที่อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ เกิดเป็นกระบวนการขับเคลื่อนร่วมกันของภาคประชาชนทั้ง 5 ตำบล (ตำบลโดด ตำบลเสียว ตำบลหนองม้า ตำบลผือใหญ่ และตำบลอีเส) นำไปสู่การจัดการปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านงานบุญพิธี เช่น งานศพ งานบวช งานแต่งงาน และงานบุญประเพณีอื่นๆ ที่ชุมชนเห็นสมควร

“งานบุญประเพณีปลอดเหล้า” จึงนับเป็นมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างค่านิยมงานบุญปลอดเหล้า 100% โดยชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานบุญประเพณีให้เป็นแบบปลอดเหล้า บนแนวคิดที่ว่าอยากเห็นอนาคตของหมู่บ้านมีสุขภาวะที่ดี

¹ ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สถานภาพหมู่บ้านชนบทไทยประจำปี 2552 online ใน <http://nongno03.moobanthai.com>

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ

ผลการศึกษา (Context)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับความรุนแรงของการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	57 (64.00)	15 (16.90)	17 (19.10)	0 (0.00)	0 (0.0)	1.55 (0.798)	น้อยที่สุด
● ระดับความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน	60 (67.40)	15 (16.90)	10 (11.20)	4 (4.50)	0 (0.00)	1.53 (0.867)	น้อยที่สุด
ความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน กับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับของความเพียงพอเหมาะสม ของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ขณะนี้	0 (0.00)	4 (4.50)	24 (27.00)	47 (52.80)	14 (15.70)	3.80 (0.756)	มาก
● ระดับความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนขณะนี้	0 (0.00)	8 (9.00)	18 (20.20)	38 (42.70)	25 (28.10)	3.90 (0.918)	มาก
การมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	3 (3.40)	19 (21.30)	48 (53.90)	19 (21.30)	3.93 (0.751)	มาก
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	3 (3.40)	19 (21.30)	47 (52.80)	20 (22.50)	3.94 (0.759)	มาก
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลาการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังตามมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	2 (2.20)	24 (27.00)	38 (42.70)	25 (28.10)	3.97 (0.804)	มาก

ผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) ของหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว จากตาราง 2 พบว่า มีความรุนแรงที่เกิดจากการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน และในกลุ่มชาวบ้านจากสาเหตุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 64.00 และ 67.40) ด้านความสอดคล้องของมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน พบว่า มีความเพียงพอเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52.80 และ 42.70) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าของประชาชนในหมู่บ้าน พบว่า ในการมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย รวมถึงช่วงเวลาการทำกิจกรรม/โครงการ ตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ประชาชนในหมู่บ้านมีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 53.90, 52.80 และ 42.70 ตามลำดับ)

บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน: มาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า

- ข้อตกลงร่วมกันของคนในหมู่บ้าน นับได้ว่าเป็นมาตรการแอลกอฮอล์ของชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว ซึ่งเกิดจากการประชุมประชาคมร่วมกันภายในหมู่บ้านแล้วได้มติที่เป็นข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมเครื่องดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ห้ามว่าหากผู้ใดดื่มเหล้าแล้วเกิดการทะเลาะวิวาทกัน หรือนำเหล้าเข้ามาดื่มในสถานที่ ต้องห้ามอย่างสถานที่ราชการ หรือวัด จะต้องถูกปรับเป็นเงิน 6,000 บาท นอกจากนี้ ยังได้นำข้อบังคับใน พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาใช้เพื่อเสริมแรงให้มาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามมาตรการข้อตกลงมากขึ้น ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่พอมีความรู้ ความเข้าใจใน พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อยู่บ้าง โดยเฉพาะเรื่องข้อจำกัดของสถานที่จำหน่าย เวลาจำหน่าย และอายุผู้ซื้อ

- แนวทางการทำงาน/กิจกรรมขับเคลื่อนมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว ตั้งต้นโดยใช้งานศพเป็นเรื่องหลักในการสร้างแรงจูงใจต่อนักดื่ม โดยหากเจ้าภาพไม่มีการจัดเลี้ยงเหล้าในงานศพ จะได้รับการช่วยเหลือเป็นสวัสดิการจากชุมชนเพิ่มเติม นอกเหนือจากการได้รับสวัสดิการจากกลุ่มฌาปนกิจ จึงถือเป็นประเพณีปฏิบัติภายในหมู่บ้านไปโดยปริยายว่า หากครัวเรือนใดมีการจัดงานศพจะต้องปลอดเหล้า นอกจากนั้น ประเด็นปลอดเหล้ายังถูกกระตุ้นด้วยการณรงค์สอดแทรกไปในโครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ งานบุญบั้งไฟ โดยทาง อบต.เสียว ให้การสนับสนุนแนวทางปลอดเหล้า ด้านวัด/พระสงฆ์ในหมู่บ้าน ก็ให้ความร่วมมือโดยประกาศห้ามไม่ให้มีการขายเหล้า-บุหรี่ปริเวณเขตวัดเด็ดขาด

- กระบวนการของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีการประสานการทำงานร่วมกันในระดับตำบล (5 ตำบล ในพื้นที่อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ) ที่สำคัญคือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดงานบุญพิธี หรืองานบุญประเพณีปลอดเหล้าของทุกหมู่บ้านในตำบล ที่จัดขึ้นในรอบ 12 เดือน ผลการรวบรวมในรอบที่ผ่านมาพบว่า การจัดงานพิธีหรืองานบุญประเพณีต่างๆ ของหมู่บ้านที่ไม่มีเหล้า สามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้สูงสุดถึง 3-4 หมื่นบาท ซึ่งกิจกรรมเก็บข้อมูลรวบรวมค่าใช้จ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานพิธีของคนในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว จะได้ สรุปให้ทุกคนในหมู่บ้านได้ทราบข้อมูลของค่าใช้จ่ายเมื่อจัดประชุมประชาคม ในวันที่ 14 ธันวาคมของทุกปี เป็นการคืนข้อมูลให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบผลการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ ทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและข้อมูลจากการทำงานร่วมกันในระดับตำบล

- คณะกรรมการสุขภาวะตำบล เป็นผู้มีบทบาทในประสานงานขับเคลื่อนงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ควบคู่ไปกับการทำงานขับเคลื่อนประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสุขภาวะชุมชนด้วย ประกอบด้วยประธาน เจริญญิก และกรรมการ มี 24 คน มาจากตัวแทนของทุกกลุ่มในหมู่บ้าน เช่นกลุ่มสตรี กลุ่มร้านค้า กลุ่มผู้เลี้ยงวัว กลุ่มเยาวชน ฯลฯ คัดเลือกจากมติของการจัดประชาคม โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ที่จะมาเป็นกรรมการ ต้องไม่เป็นผู้อยู่เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ นอกจากคณะกรรมการหมู่บ้านแล้ว ยังแต่งตั้งที่ปรึกษา (เช่น พระ หัวหน้าสถานีอนามัย นายก อบต. ครู) คอยให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมงดเหล้า จัดการประชุม 3-4 ครั้งต่อเดือน ซึ่งมีอย่างน้อย 2 ครั้งที่ต้องประชุมกันตามวาระในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะตำบล หน้าที่หลักของกรรมการชุมชน คือการทำการประชาสัมพันธ์รณรงค์ และเฝ้าระวังไม่ให้คนในหมู่บ้านมีพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎระเบียบของหมู่บ้านที่ตกลงกันได้ รวมถึงการฝ่าฝืน พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้ ข้อมูลวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเหล้า /สิ่งเสพติด หรือสุขภาวะชุมชนในหลายๆ ด้านได้ด้วย

- เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่น อบต. อำเภอ สาธารณสุขอำเภอ สมาชิกสภาองค์กรท้องถิ่น มีบทบาทในฐานะเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประกาศนโยบายงดเหล้าของจังหวัดอยู่แล้ว จึงให้การสนับสนุนแก่องค์กรในหลายรูปแบบ เช่น มีการจัดประชุมสัญจรในระดับตำบล จัดเวทีประชาคมในทุกหมู่บ้าน หรือส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ หรืองานบุญประเพณีของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีการขับเคลื่อนประเด็นปลอดเหล้า อีกทั้ง ได้ให้ความสะดวกกับองค์กรทางสังคมต่างๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อขับเคลื่อนงานด้านแอลกอฮอล์ ให้การสนับสนุน

ด้านเครื่องมืออุปกรณ์จัดกิจกรรม เช่น การแสดงละครดลัของกลุ่บเยาวชน นอกจากนั้น ยังได้รับความร่วมมือจากพระผู้ใหญ๋ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านและคนในท้องถิ่น คือท่านพระครูเจ้าคณะอำเภอบรรณาพร ปรกาศว่า หากหมู่บ้านใดจัดงานบุญประเพณีใดที่มีเหล่า ท่านจะไม่รับกิจนิมนต์เลย

ตาราง 3-1 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเข้าใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์							
● มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	1 (1.10)	27 (30.30)	48 (53.90)	13 (14.60)	3.82 (0.684)	มาก
● การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	4 (4.50)	16 (18.00)	47 (52.80)	22 (24.70)	3.98 (0.783)	มาก
ความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความต้องการให้มีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์นี้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	2 (2.20)	14 (15.70)	43 (48.30)	30 (33.70)	4.13 (0.757)	มาก
● เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้าน/ชุมชนแล้ว เห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการปฏิบัติตามมาตรการฯ นี้ อย่างเหมาะสมกับความต้องการในตอนแรก	0 (0.00)	6 (6.70)	12 (13.50)	37 (41.60)	34 (38.20)	4.11 (0.885)	มาก
ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ							
● คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความพร้อมในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่	0 (0.00)	3 (3.40)	17 (19.10)	25 (28.10)	44 (49.40)	4.24 (0.879)	มากที่สุด
ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่							
● หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน เช่น อ.บ.ต. สาธารณสุขจังหวัด บริษัท ห้างร้าน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร รวมถึงสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่	0 (0.00)	1 (1.10)	17 (19.10)	26 (29.20)	45 (50.60)	4.29 (0.815)	มากที่สุด
ความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน							
● การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบันมีความเหมาะสม	0 (0.00)	2 (2.20)	21 (23.60)	34 (38.20)	32 (36.00)	4.08 (0.829)	มาก
● การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบันมีจำนวนมาก-น้อยเหมาะสม	0 (0.00)	5 (5.60)	13 (14.60)	42 (47.20)	29 (32.60)	4.07 (0.837)	มาก

ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) จากตาราง 3-1 พบว่า ชาวบ้านชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าอยู่ในระดับ มาก (ร้อยละ 53.90) และชาวบ้านมีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก เช่นกัน (ร้อยละ 52.80) เมื่อหันมาพิจารณาด้านความต้องการของชุมชนในการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน พบว่า ชาวบ้านในชุมชนมีความต้องการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 48.30) และเมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้านแล้ว พบว่า คนในหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีการปฏิบัติตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน อย่างเหมาะสมกับความต้องการอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 41.60)

ด้านความพร้อมในการดำเนินมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ของคณะกรรมการชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 49.40) เช่นเดียวกับ ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม/ โครงการตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชน พบว่า มีอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 50.60) ส่วนในเรื่องความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายเพื่อดำเนินตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ในหมู่บ้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 38.20 และ 47.20 ตามลำดับ)

ตาราง 3-2 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ (ต่อ)

ผลการศึกษา (ต่อ) (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	2 (2.20)	20 (22.50)	47 (52.80)	20 (22.50)	3.96 (0.737)	มาก
● คณะกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนมีช่วงเวลาการดำรงวาระที่เหมาะสม	0 (0.00)	2 (2.20)	12 (13.50)	47 (52.80)	28 (31.50)	4.13 (0.726)	มาก
บทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน							
● โครงสร้างองค์กร (คณะกรรมการชุมชน)ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	2 (2.20)	13 (14.60)	35 (39.30)	39 (43.80)	4.25 (0.787)	มากที่สุด
● คณะกรรมการชุมชนมีการกำหนดบทบาท หรือทำหน้าที่ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเหมาะสม	0 (0.00)	5 (5.60)	12 (13.50)	30 (33.70)	42 (47.20)	4.22 (0.889)	มากที่สุด

ตาราง 3-2 (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน							
● ระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการตาม มาตรการแอลกอฮอล์ ของคณะกรรมการชุมชน	0 (0.00)	4 (4.50)	14 (15.70)	52 (58.40)	19 (21.30)	3.97 (0.745)	มาก
● ระดับความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงาน ตามมาตรการแอลกอฮอล์ ของคณะกรรมการ ชุมชน	0 (0.00)	6 (6.70)	21 (23.60)	30 (33.70)	32 (36.00)	3.99 (0.935)	มากที่สุด
การจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน/ชุมชน							
● การจัดให้มีประชุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และ แนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ ชุมชน ที่เป็นอยู่มากน้อย	0 (0.00)	4 (4.50)	13 (14.60)	53 (59.60)	19 (21.30)	3.98 (0.738)	มาก
● การส่งเสริมจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ใน หมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	5 (5.60)	24 (27.00)	34 (38.20)	26 (29.20)	3.91 (0.887)	มาก
● การจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหา แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (ไม่ว่าจะเป็นการ จัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุม ประชาคม) มีความเหมาะสม	0 (0.00)	11 (12.40)	27 (30.30)	30 (33.70)	21 (23.60)	3.69 (0.972)	มาก
ความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน							
● มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง ของคณะกรรมการชุมชน มีความ เหมาะสม	0 (0.00)	7 (7.90)	18 (20.20)	11 (12.40)	53 (59.60)	4.24 (1.034)	มากที่สุด

ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า จากตาราง 3-2 พบว่า การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้า และช่วงเวลาการดำรงวาระของคณะกรรมการชุมชน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52.80 และ 52.80) ด้านบทบาท/หน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน ทั้งในเรื่องของโครงสร้างของคณะกรรมการชุมชน ตลอดจนการกำหนดบทบาท/หน้าที่ในการดำเนินมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 43.80 และ 47.20)

ด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าของคณะกรรมการชุมชน พบว่า มีอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด (ร้อยละ 58.40 และ 36.00) ส่วนในด้านการจัดประชุมหรือส่งเสริมการให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน พบว่า มีการจัดประชุม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 38.20 และ 33.70) สำหรับด้านความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน พบว่า การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 59.60)

ตาราง 3-3 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
การประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดการดื่ม							
<ul style="list-style-type: none"> ● การประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่ม มีความเหมาะสม 	1 (1.10)	1 (1.10)	21 (23.60)	36 (40.40)	30 (33.70)	4.04 (0.852)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มในหมู่บ้าน/ชุมชน ตามมาตรการแอลกอฮอล์ มีความเหมาะสม 	1 (1.10)	5 (5.60)	11 (12.40)	37 (41.60)	35 (39.30)	4.12 (0.915)	มาก
การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่มมีความเหมาะสม 	0 (0.00)	1 (1.10)	20 (22.50)	28 (31.50)	40 (44.90)	4.20 (0.828)	มากที่สุด
ความร่วมมือของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน) ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ 	0 (0.00)	3 (3.40)	13 (14.60)	25 (28.10)	48 (53.90)	4.33 (0.850)	มากที่สุด
บทบาทในการกำกับดูแลการทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม							
<ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อมองในภาพรวมแล้ว บทบาทในการกำกับดูแลการทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	2 (2.20)	14 (15.70)	36 (40.40)	37 (41.60)	4.21 (0.790)	มากที่สุด
<ul style="list-style-type: none"> ● บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ (ว่าสมควรทำ/ ไม่สมควรทำ) มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	3 (3.40)	18 (20.20)	30 (33.70)	38 (42.70)	4.16 (0.865)	มากที่สุด

ตาราง 3-3 (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
<ul style="list-style-type: none"> บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณ มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	16 (18.00)	21 (23.60)	22 (24.70)	30 (33.70)	3.74 (1.113)	มากที่สุด
ความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
<ul style="list-style-type: none"> เรื่องงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีอยู่เพียงพอ 	25 (28.10)	43 (48.30)	14 (15.70)	5 (5.60)	2 (2.20)	2.06 (0.934)	น้อย
<ul style="list-style-type: none"> เรื่องการได้รับจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมเท่าเทียมกัน 	13 (14.60)	36 (40.40)	31 (34.80)	4 (4.50)	5 (5.60)	2.46 (0.989)	น้อย
<ul style="list-style-type: none"> เรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เห็นว่าทำได้เหมาะสม 	1 (1.10)	36 (40.40)	43 (48.30)	7 (7.90)	2 (2.20)	2.70 (0.729)	ปานกลาง
<ul style="list-style-type: none"> เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรม/ โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริตและโปร่งใส ตรวจสอบได้ ที่เห็นว่าเป็นอยู่ 	0 (0.00)	29 (32.60)	28 (31.50)	4 (4.50)	28 (31.50)	3.35 (1.235)	น้อย

เมื่อพิจารณาด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่ม ในเรื่องการประชาสัมพันธ์การทำกิจกรรม/โครงการมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า จากตารางที่ 3-3 พบว่า ชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีความเหมาะสมเรื่องการประชาสัมพันธ์ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักเตือน ค่านิยมตามมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้า อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 40.40 และ 41.60 ตามลำดับ) โดยที่การตีพิมพ์ประกาศ/แจ้งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 44.90)

ด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในหมู่บ้าน รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ พบว่า มีอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 53.90) นอกจากนี้ บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชน ทั้งบทบาทในการกำกับดูแลการทำงานตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า และบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะ/พิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 41.60 และ 42.70)

เช่นเดียวกับบทบาทในการขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินมาตรการ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 33.70) โดยที่ ความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน และการได้รับจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแต่ละกิจกรรม/โครงการของมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชน มีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 48.30 และ 40.40) ส่วนการเบิกจ่ายงบประมาณ ทำได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.30) ขณะที่ การใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรม/โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริต และโปร่งใส ตรวจสอบได้ อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 32.60)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ

ผลการศึกษา (Process)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	3 (3.40)	24 (27.00)	47 (52.80)	15 (16.90)	3.83 (0.742)	มาก
● ได้แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	6 (6.70)	27 (30.30)	42 (47.20)	14 (15.70)	3.72 (0.812)	มาก
● ได้เข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการต่างๆของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	9 (10.10)	31 (34.80)	36 (40.40)	13 (14.60)	3.60 (0.862)	มาก
● มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังและปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม	0 (0.00)	3 (3.40)	34 (38.20)	30 (33.70)	22 (24.70)	3.80 (0.855)	ปานกลาง
● มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อใช้บังคับกฎหมาย ตามความจำเป็นของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	5 (5.60)	35 (39.30)	27 (30.30)	22 (24.70)	3.74 (0.899)	ปานกลาง

ผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน จากตาราง 4 พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว ส่วนใหญ่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ข้อยกเว้นมีอยู่บ้างในระดับปานกลาง ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจ การแสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานในเรื่องนี้ และได้เข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ของมาตรการแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 52.80, 47.20 และ 40.40 ตามลำดับ) ขณะที่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการตามมาตรการแอลกอฮอล์ข้อยกเว้นมีอยู่บ้างในระดับปานกลาง และแสดงการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น เฝ้าระวังและปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.20 และ 39.30)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ

ผลการศึกษา (Output)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้รับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพิ่มขึ้น	0 (0.00)	2 (2.20)	30 (33.70)	42 (47.20)	15 (16.90)	3.79 (0.746)	มาก
● มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น	0 (0.00)	3 (3.40)	9 (10.10)	47 (52.80)	30 (33.70)	4.17 (0.742)	มาก
● มีความเห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง	0 (0.00)	3 (3.4)	26 (29.2)	43 (48.3)	17 (19.1)	3.83 (0.772)	มาก
● มองในภาพรวม ปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาอุบัติเหตุ จากการดื่มสุราลดลง	0 (0.00)	3 (3.4)	17 (19.1)	45 (50.6)	24 (27.0)	4.01 (0.776)	มาก
● ในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล มีความเห็นว่าลดลง	0 (0.00)	3 (3.40)	45 (50.60)	22 (24.70)	19 (21.30)	3.64 (0.856)	ปานกลาง
● ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี เรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดลง	0 (0.00)	4 (4.50)	29 (32.60)	29 (32.60)	27 (30.30)	3.89 (0.897)	ปานกลาง/ มาก
● ความชุกในการพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงมาก	0 (0.00)	2 (2.20)	24 (27.00)	41 (46.10)	22 (24.70)	3.93 (0.780)	มาก
● จำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลดลง	0 (0)	5 (5.6)	14 (15.7)	9 (10.1)	61 (68.5)	4.42 (0.951)	มากที่สุด
● จำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง	0 (0)	2 (2.2)	16 (18.0)	9 (10.1)	62 (69.7)	4.47 (0.867)	มากที่สุด

ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) จากตาราง 5 พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับการทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า และมีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมาก (ร้อยละ 47.20 และ 52.80) อีกทั้ง เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน และปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา ลดลงลดลงมาก (ร้อยละ 48.30 และ 50.60) ขณะเดียวกัน เห็นว่าในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลลดลงปานกลาง (ร้อยละ 50.60) ส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงปานกลาง และมาก อย่างละเท่ากัน (ร้อยละ 32.60) ในเรื่องความชุกของการพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงมาก (ร้อยละ 46.10) ขณะที่จำนวนการร้องเรียน และจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดีกรณี ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 68.5 และ 69.7)

ตาราง 6 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ

ประเด็นปัญหา

1. ปัญหาความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน
2. ปัญหาความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน
3. ปัญหาบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม
4. ปัญหาบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ เพื่อขอรับการ จัดสรรงบประมาณ ว่ากิจกรรม/โครงการใดที่สมควรดำเนินการและโครงการใดที่ไม่สมควรดำเนินการ
5. ปัญหาการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน
6. ปัญหางบประมาณดำเนินงาน

7. ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ (ถ้ามี): แบบอย่างพฤติกรรมที่ดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากตาราง 6 แสดงปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินมาตรการขอตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือ อาจเป็นเพราะโครงสร้างของคณะกรรมการที่ทำงานด้านแอลกอฮอล์ของหมู่บ้านหนองโน เป็นคณะกรรมการชุดเดียวกันกับคณะกรรมการสุภาพะตำบล ที่ต้องมีการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างตัวแทนจากฝ่ายหมู่บ้านและหน่วยงานราชการในท้องถิ่น ดังนั้นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการทำงานเรื่องปลอดเหล้าในหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จ แต่สภาพการณ์ในปัจจุบันกลับพบว่า เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐเสียเอง ที่มีโอกาสทำผิดกฎ ระเบียบของหมู่บ้าน อีกทั้งยังมีค่านิยมการดื่มที่ฝังลึกมากกว่าชาวบ้านทั่วไป อันเนื่องมาจากการมีสังคมอย่างราชการ เช่นมีการติดต่อประสานงาน หรือมักมีการจัดงานเลี้ยงในโอกาสต่างๆ เช่น ฉลองตำแหน่ง เลี้ยงอำลา เลี้ยงต้อนรับ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่ายังเป็นปัญหา ในเรื่องแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่อาจจะทำให้ความน่าเชื่อถือในกฎ ระเบียบที่เป็นมาตรการจัดการเรื่องเหล้าในหมู่บ้าน เพราะยังมีค่านิยมการดื่มซึ่งสวนทางกับการรณรงค์งดเหล้า ขณะที่ชาวบ้านในหมู่บ้านกำลังพยายามสร้างค่านิยมสังคมชุมชนใหม่ โดยงดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดในงานบุญประเพณี

ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นกลุ่มคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการขอตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้านบ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว มีความเห็นว่า หน่วยงานภาครัฐ ควรเน้นการรณรงค์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มข้าราชการด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเกิดสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องรักษาวินัย มีความกลัวโทษภัยไม่กล้าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นการเตือนให้มีสติ รู้รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี เป็นการปรับทัศนคติและปรับพฤติกรรม ให้กลุ่มข้าราชการมีความประพฤติปฏิบัติในทางที่มีวินัย และเห็นว่าผู้บังคับบัญชาควรดูแลเด็กเดือนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทุกชนิดอันเป็นการปิดช่องทางกระทำความผิดวินัยได้

“มาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน”

ชุมชนที่ 2 หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี

ลักษณะชุมชน และสภาพการณ์โดยทั่วไป

หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาบิน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 101 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 486 คน เป็นชาย 249 คน เป็นหญิง 237 คน (ข้อมูล ปี 2554) พื้นที่ทั้งหมด 1,710 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร รายได้สำหรับใช้จ่ายในครัวเรือนได้มาจากการขายพืชผล และรับจ้าง คำชาย²

สภาพสังคมของชุมชนหมู่บ้านโนนมะเขือ มีความสงบ ปลอดภัยทุกชนิด ไม่มีความรุนแรงที่เกิดจากสาเหตุของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เนื่องจากมีการใช้ “กฎระเบียบของหมู่บ้านและวัด” อย่างจริงจัง โดยกฎระเบียบของหมู่บ้านได้กำหนดเกี่ยวกับข้อห้ามของการดื่มเหล้า ครอบคลุมไปถึงสิ่งเสพติดและอบายมุขทุกชนิด เนื้อหาของ “กฎระเบียบของหมู่บ้านและวัด” กำหนดขึ้นอย่างเป็นทางการ ระบุถึงโทษปรับตามความรุนแรง ตั้งแต่การตักเตือน ปรับเป็นเงินจนถึงโทษสูงสุดคือการขับไล่ออกจากหมู่บ้าน ซึ่งทุกคนในหมู่บ้านถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

หมู่บ้านโนนมะเขือ ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ประกาศตัวเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน มาตั้งแต่ พ.ศ.2549 โดยมีพระครูสุภกิจมงคล เจ้าอาวาสวัดบ้านโนนมะเขือเป็นพระนักพัฒนาที่มีบทบาทสำคัญในขับเคลื่อนเรื่องปลอดเหล้าภายในหมู่บ้าน นอกจากการเทศน์สอนแล้ว ท่านยังสงเคราะห์บำบัดรักษาที่ผู้ต้องการเลิกเหล้าด้วยสมุนไพร บางคนเคยดื่มเหล้าหนัก จนคนในหมู่บ้านเห็นว่าไม่สามารถเลิกดื่มได้ ก็กลับเลิกดื่มได้ ทำให้รายจ่ายในครัวเรือนลดลง มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้จ่าย สามารถพัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น กลายเป็นบุคคลตัวอย่างในการเลิกเหล้า ทำให้ชาวบ้านทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่เริ่มหันมาลด ละ และเลิกดื่มเหล้าตามกัน เป็นผลให้ต่อมาเกิดเป็นค่านิยมใหม่ของชาวบ้านโนนมะเขือ ที่ส่วนใหญ่จะไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขใดๆ

ปัจจุบันนี้ วัดโนนมะเขือและตำบลกาบินกลายเป็นพื้นที่เรียนรู้สำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงาน ในฐานะตำบลและหมู่บ้านต้นแบบปลอดเหล้า- ปลอดภัยทุกชนิด โดยวางหลักไว้ว่าเมื่อมีการจัดงานบุญพิธีหรืองานบุญประเพณีประจำปีของหมู่บ้านไม่ว่างานใดต้องปลอดเหล้าแบบถาวร

² ที่มา: <http://www.stopdrink.com/index.php?modules=news&type=2&id=1287>

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต. กาบหิน อ. กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี

ผลการศึกษา (Context)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับความรุนแรงของการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	104 (52.50)	78 (39.40)	8 (4.00)	5 (25.0)	3 (1.50)	1.61 (0.809)	น้อยที่สุด
● ระดับความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน	142 (71.70)	45 (22.70)	2 (1.00)	7 (3.50)	2 (1.00)	1.39 (0.772)	น้อยที่สุด
ความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน กับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับของความเพียงพอเหมาะสม ของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ขณะนี้	0 (0.00)	1 (0.50)	22 (11.10)	92 (46.50)	83 (41.90)	4.30 (0.681)	มาก
● ระดับความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนขณะนี้	0 (0.00)	0 (0.00)	14 (7.10)	120 (60.60)	64 (32.30)	4.25 (0.576)	มาก
การมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	0 (0.00)	7 (3.50)	102 (51.50)	89 (44.90)	4.41 (0.561)	มาก
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	0 (0.00)	7 (3.50)	107 (54.00)	84 (42.40)	4.39 (0.557)	มาก
● การกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลาการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังตามมาตรการแอลกอฮอล์คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้	0 (0.00)	1 (0.50)	11 (5.60)	96 (48.50)	90 (45.50)	4.39 (0.617)	มาก

ผลการศึกษาด้านความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต. กาบหิน จากตาราง 7 พบว่า ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ที่เกิดจากการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้าน มีอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 64.00 และ 71.70) ขณะที่ด้านความสอดคล้องของมาตรการ "หมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน" ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหาของชุมชน พบว่า ความเพียงพอเหมาะสม และความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการตามมาตรการหมู่บ้านปลอดเหล้าที่ทำอยู่ในหมู่บ้านขณะนี้ มีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 46.50 และ 60.60) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหมู่บ้านปลอดเหล้าของประชาชนในหมู่บ้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน การระดมความคิดเห็น รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลาเพื่อทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการหมู่บ้านปลอดเหล้าของคนในชุมชนบ้านโนนมะเขือ ต. กาบหิน นั้นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.50 ,54.00 และ 48.50 ตามลำดับ)

บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน: “มาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน”

- “กฎระเบียบของหมู่บ้านและวัด” เป็นเรื่องທີ່ทุกคนในหมู่บ้าน ยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน มีการตักเตือนและลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎระเบียบของหมู่บ้านจริงจัง กฎระเบียบของหมู่บ้านเริ่มต้นจากการตกลงกันให้วัดเป็นเขตปลอดเหล้า มีการติดป้ายประกาศให้รู้ว่าเป็นวัดปลอดเหล้า ในเวลาต่อมาได้ขยายผลไปเรื่องงานศพปลอดเหล้า และเพิ่มข้อห้ามเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ ในชุมชนด้วย นอกจากนั้น ร้านค้าในหมู่บ้านทุกร้านจะให้ความสำคัญในกฎระเบียบของหมู่บ้าน จึงไม่มีร้านใดจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และบุหรี่ แม้ในช่วงแรกที่บังคับใช้กฎระเบียบของหมู่บ้านของหมู่บ้าน จะส่งผลกระทบต่อรายได้ของผู้ค้า แต่คณะกรรมการชุมชน ได้พยายามพูดคุยปรับความเข้าใจ และสร้างทัศนคติใหม่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อมาผู้ค้าจึงยอมรับ

- ใช้รูปแบบการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่อเนื่องในเรื่องกฎระเบียบของหมู่บ้าน โดยมีแกนนำสำคัญอย่างพระครูศุภกิจมงคลและผู้นำชุมชน คอยกระตุ้นเสริมในเรื่องนี้ด้วยการชักชวนให้คนในหมู่บ้านหาแนวทางร่วมกันในการจัดการผู้กระทำผิดกฎระเบียบของหมู่บ้าน เมื่อใดมีการเรียกประชุมประชาคม คณะกรรมการชุมชน มักสอดแทรกเน้นย้ำในคำประกาศตัวของหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน กรณีมีการฝ่าฝืนกฎระเบียบของหมู่บ้านเกิดขึ้น จะประกาศผ่านหอกระจายข่าวในหมู่บ้านให้ทราบโดยทั่วกัน และลงโทษปรับอย่างเอาจริงเอาจัง

- กระบวนการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน เน้นการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลความเคลื่อนไหวในเรื่องเหล้าและยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นสื่อรณรงค์ให้คนในหมู่บ้านเกิดความตระหนักในโทษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด และอบายมุขทุกชนิด มีการเก็บข้อมูลรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงในครัวเรือนที่ประกอบงานพิธี เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน เปรียบเทียบระหว่างครัวเรือนที่ไม่มีการจัดเหล้าเลี้ยงแขกที่มาในงาน กับครัวเรือนที่จัดเหล้าเลี้ยงแขกที่มาในงาน ผลที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างและประโยชน์ที่ได้รับของครัวเรือนเจ้าภาพ

- เนื่องจากเป็นการขับเคลื่อนร่วมกันในระดับตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน ของทั้ง 5 ตำบล จะจัดประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน จากนั้นผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชน จะได้กลับไปจัดประชุมประชาคมของหมู่บ้านตน ได้ข้อสรุปเป็นอย่างไร ก็จะทำการประชาสัมพันธ์ประกาศผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน รวมไปถึงข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ในระดับตำบล

- คณะกรรมการชุมชนที่ทำงานขับเคลื่อนมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน ปัจจุบันมี 35 คน คัดเลือกจากการประชาคมหมู่บ้าน มีกำหนดเป็นประธานโดยตำแหน่งทำหน้าที่หลักในการประสานงาน มีผู้ช่วย อบต. ครู-อาจารย์ที่นับถือในหมู่บ้าน ผู้มีอาวุโสในหมู่บ้าน- ปราชญ์ชาวบ้านเป็นที่ปรึกษา โดยมีมีแกนนำสำคัญ คือพระครูศุภกิจมงคล โดยคณะกรรมการจะต้องเป็นผู้สมัครใจทำงานให้หมู่บ้าน เป็นผู้มีจิตอาสา และไม่ดื่มเหล้า แบ่งความรับผิดชอบกันตามความถนัด เช่น งานบริหารจัดการจัดประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการชุมชน งานประชาสัมพันธ์ งานรณรงค์หรืองานเฝ้าระวัง เป็นต้น

- เจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ (อบต. ครู ตำรวจ สาธารณสุขตำบล) ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม รวมถึงสนับสนุนด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดโครงการ/กิจกรรมตามที่หมู่บ้านร้องขอ บางครั้งเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาสังเกตการณ์การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานปลอดเหล้าในหมู่บ้าน ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้ามาดูแลความสงบเรียบร้อย และควบคุมที่จะไม่ให้มีการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในบริเวณงาน นอกจากนั้นหากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น สสส. อบต. อบจ. สาธารณสุขตำบล เข้ามารณรงค์ หรือชี้แจงกิจกรรม/โครงการต่างๆ ผู้นำชุมชนจะเรียกชาวบ้านให้มาเข้าร่วมประชุมรับรู้อย่างทั่วถึง

ตาราง 8-1 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเข้าใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์							
● มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	0 (0.00)	11 (5.60)	55 (27.80)	132 (66.70)	4.61 (0.592)	มากที่สุด
● การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	1 (0.50)	6 (3.00)	114 (57.60)	77 (38.90)	4.35 (0.565)	มาก
ความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความต้องการให้มีการใช้ มาตรการแอลกอฮอล์นี้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	0 (0.00)	6 (3.00)	85 (42.90)	107 (54.00)	4.51 (0.559)	มากที่สุด
● เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้าน/ ชุมชนแล้ว เห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการ ปฏิบัติตามมาตรการฯ นี้ อย่างเหมาะสมกับ ความต้องการในตอนแรก	0 (0.00)	0 (0.00)	18 (9.10)	92 (46.50)	88 (44.40)	4.35 (0.642)	มาก
ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ							
● คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐมี ความพร้อมในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้า ระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่	0 (0.00)	0 (0.00)	10 (5.10)	100 (50.50)	88 (44.40)	4.39 (0.584)	มาก
ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐภาค เอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่							
● หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของ ภาครัฐภาค ภาคเอกชน เช่น อ.บ.ต. สาธารณสุขจังหวัด บริษัท ห้าง ร้าน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร รวมถึง สถาบันการ ศึกษาในพื้นที่ ให้ความร่วมมือใน การทำกิจกรรม/โครงการของมาตรการ แอลกอฮอล์ในพื้นที่	0 (0.00)	0 (0.00)	9 (4.50)	103 (52.00)	86 (43.40)	4.39 (0.575)	มาก
ความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน							
● การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือ การดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของ มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบัน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (1.00)	107 (54.00)	89 (44.90)	4.44 (0.518)	มาก
● การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ใน การดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของ มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบัน มีจำนวนมาก-น้อยเหมาะสม	0 (0.00)	0 (0.00)	11 (5.60)	102 (51.50)	85 (42.90)	4.37 (0.589)	มาก

ตาราง 8-1 (ต่อ)

ผลการศึกษา (ต่อ) (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมโครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	1 (0.50)	10 (5.10)	82 (41.40)	105 (53.00)	4.47 (0.618)	มากที่สุด
<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนมีช่วงเวลาการดำรงวาระที่เหมาะสม 	0 (0.00)	2 (1.0)	6 (3.00)	117 (59.10)	73 (36.90)	4.32 (0.583)	มาก
บทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมโครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● โครงสร้างองค์กร (คณะกรรมการชุมชน)ในการดำเนินกิจกรรมโครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	6 (3.00)	88 (44.40)	104 (52.50)	4.49 (0.559)	มากที่สุด
<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการชุมชนมีการกำหนดบทบาท หรือทำหน้าที่ในการทำกิจกรรมโครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (1.00)	110 (55.60)	86 (43.40)	4.42 (0.516)	มาก
ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการตามมาตรการแอลกอฮอล์ ของคณะกรรมการชุมชน 	0 (0.00)	1 (0.50)	5 (2.50)	87 (43.90)	105 (53.00)	4.49 (0.577)	มากที่สุด
<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของคณะกรรมการชุมชน 	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.50)	84 (42.40)	113 (57.10)	4.57 (0.507)	มากที่สุด
การจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดให้มีประชุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เป็นอยู่ 	0 (0.00)	1 (0.50)	7 (3.50)	106 (53.50)	84 (42.40)	4.38 (0.581)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● การส่งเสริมจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	11 (5.60)	111 (56.10)	76 (38.40)	4.33 (0.577)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคม) มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	13 (6.60)	16 (8.10)	91 (46.00)	78 (39.40)	4.18 (0.841)	มาก
ความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ของคณะกรรมการชุมชนมีความเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	20 (10.10)	98 (49.50)	80 (40.40)	4.30 (0.644)	มาก

ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) จากตาราง 8-1 พบว่า ชาวบ้าน โนนมะเขือ ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า แบบยั่งยืนอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 66.70) โดยที่ชาวบ้านมีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้าตามการประกาศตัวของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 57.60) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน พบว่า ชาวบ้าน โนนมะเขือ ต.กาบีน มีความต้องการใช้มาตรการฯ อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 54.00) และเมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้านแล้ว พบว่า คนในหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า (โดยใช้กฎระเบียบของหมู่บ้าน และการบังคับใช้ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551) อย่างเหมาะสมกับความต้องการในระดับมาก (ร้อยละ 46.50)

ด้านความพร้อมในการดำเนินมาตรการมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า ของคณะกรรมการชุมชน พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 50.50) เช่นเดียวกับความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐในพื้นที่ เช่น อ.บ.ต. สาธารณสุขจังหวัด วัด โรงเรียน ให้ความร่วมมืออยู่ในระดับมาก เช่นกัน (ร้อยละ 52.00) ส่วนในเรื่องของความเหมาะสม และจำนวนของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายซึ่งเป็นมาตรการที่ที่ชุมชนนำมาใช้เพื่อเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 54.00 และ 51.50 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาด้านความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า จากตาราง 8-2 พบว่า หมู่บ้าน โนนมะเขือ ต.กาบีน มีความเหมาะสมในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 53.00) โดยช่วงระยะเวลาการดำรงวาระของคณะกรรมการชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 59.10) ด้านบทบาท/หน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน พบว่า โครงสร้างคณะกรรมการชุมชนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 52.50) ส่วนในการกำหนดบทบาท/หน้าที่ในการดำเนินมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 55.60)

ด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของคณะกรรมการชุมชน พบว่า มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และวิธีดำเนินมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 53.00 และ 57.10) ส่วนด้านการจัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน พบว่า มีการจัดประชุม และส่งเสริมการจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน รวมถึงการหาแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 53.50, 56.10 และ 46.00 ตามลำดับ) สำหรับความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 49.50)

ตาราง 8-2 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
การประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดการดื่ม							
<ul style="list-style-type: none"> ● การประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม/โครงการ เฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตาม มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลด การดื่ม มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	1 (0.50)	6 (3.00)	68 (34.30)	123 (62.10)	4.58 (0.580)	มากที่สุด
<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มในหมู่บ้าน/ชุมชน ตามมาตรการแอลกอฮอล์ มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	7 (3.50)	99 (50.00)	92 (46.50)	4.43 (0.563)	มาก
การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการ ทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการ บังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ใน หมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่มมีความเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	12 (6.10)	61 (30.80)	125 (63.10)	4.57 (0.607)	มากที่สุด
ความร่วมมือของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนใน หมู่บ้าน/ชุมชน) ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้า ระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการ แอลกอฮอล์ 	0 (0.00)	0 (0.00)	12 (6.10)	103 (52.00)	83 (41.90)	4.36 (0.594)	มาก
บทบาทในการกำกับดูแลการทำตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม							
<ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อมองในภาพรวมแล้ว บทบาทในการกำกับ ดูแลการทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	9 (4.50)	108 (54.50)	81 (40.90)	4.36 (0.569)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ใน การให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็น ของกิจกรรม/โครงการ (ว่าสมควรทำ/ ไม่สมควร ทำ) มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	0 (0.00)	10 (5.10)	110 (55.60)	78 (39.40)	4.34 (0.573)	มาก
งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
<ul style="list-style-type: none"> ● บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ใน การขอรับการจัดสรรงบประมาณ มีความ เหมาะสม 	0 (0.00)	8 (4.00)	30 (15.20)	82 (41.40)	78 (39.40)	4.16 (0.827)	มาก

ตาราง 8-2 (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
● เรื่องงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีอยู่เพียงพอ	16 (8.10)	66 (33.30)	66 (33.30)	38 (19.20)	12 (6.10)	2.82 (1.031)	น้อย-ปานกลาง
● เรื่องการได้รับจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมเท่าเทียมกัน	6 (3.00)	38 (19.20)	81 (40.90)	63 (31.80)	10 (5.10)	3.17 (0.900)	ปานกลาง
● เรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เห็นว่าทำได้อย่างเหมาะสม	1 (0.50)	12 (6.10)	88 (44.40)	71 (35.90)	26 (13.10)	3.55 (0.815)	ปานกลาง
● เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรม/ โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริตและโปร่งใสตรวจสอบได้ ที่เห็นว่าเป็นอยู่	0 (0.00)	3 (1.50)	51 (25.80)	98 (49.50)	46 (23.20)	3.94 (0.742)	มาก

เมื่อพิจารณาด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่ม จากตารางที่ 8-2 พบว่า การประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า มีอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 62.10) ส่วนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มในหมู่บ้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 50.00) โดยที่การติดประกาศ/ แจงข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 63.10)

ด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า รวมถึงการบังคับกฎหมาย พบว่า มีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52.00) เมื่อมองในภาพรวมบทบาทในการกำกับดูแลการทำงาน และบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะ และพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 54.50 และ 55.60)

สำหรับบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในหมู่บ้าน ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 41.40) ในเรื่องความพอเพียงของงบประมาณดำเนินการมีอยู่ในระดับน้อย และปานกลาง อย่างละเท่ากัน (ร้อยละ 33.30) โดยที่การได้รับจัดสรรงบประมาณ ส่วนการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อสนับสนุนแต่ละกิจกรรม/โครงการของมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.90 และ 44.40 ตามลำดับ) ขณะที่ การใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรม/โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริตและโปร่งใสตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 49.50)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี

ผลการศึกษา (Process)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	3 (1.50)	17 (8.60)	133 (67.20)	45 (22.70)	4.11 (0.603)	มาก
● ได้แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	4 (2.0)	16 (8.10)	114 (57.60)	64 (32.30)	4.20 (0.668)	มาก
● ได้เข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการต่างๆของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	1 (0.50)	20 (10.10)	118 (59.60)	59 (29.80)	4.19 (0.621)	มาก
● มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังและปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม	0 (0.00)	2 (1.00)	24 (12.10)	87 (43.90)	85 (42.90)	4.29 (0.715)	มาก
● มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อใช้บังคับกฎหมาย ตามความจำเป็นของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน	1 (0.50)	0 (0.00)	16 (8.10)	88 (44.40)	93 (47.00)	4.37 (0.677)	มากที่สุด

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ จากตาราง 9 พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ต.กาบีน ส่วนใหญ่ได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการมาตรฐานนโยบายหมู่บ้านปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานนี้ และเข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดภัย (ร้อยละ 67.20, 57.60 และ 59.60 ตามลำดับ)

นอกจากนั้น ยังพบว่าการมีส่วนร่วมในกรรม/โครงการเฝ้าระวัง การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 43.90) ขณะที่การมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์มีอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 47.00)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) หมู่บ้านโนนมะเขือ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ. อุบลราชธานี

ผลการศึกษา (Output)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้รับการทำกิจกรรมโครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพิ่มขึ้น	1 (0.50)	0 (0.00)	14 (7.10)	83 (41.90)	100 (50.50)	4.42 (0.669)	มากที่สุด
● มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น	0 (0.00)	0 (0.00)	7 (3.50)	97 (49.00)	94 (47.50)	4.44 (0.564)	มาก
● มีความเห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง	0 (0.00)	1 (0.50)	9 (4.50)	84 (42.40)	104 (52.50)	4.47 (0.610)	มากที่สุด
● มองในภาพรวม ปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาอุบัติเหตุ จากการดื่มสุราลดลง	0 (0.00)	0 (0.00)	5 (2.50)	86 (43.40)	107 (54.00)	4.52 (0.549)	มากที่สุด
● ในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล มีความเห็นว่าจะลดลง	0 (0.00)	11 (5.60)	18 (9.10)	57 (28.80)	112 (56.60)	4.36 (0.866)	มากที่สุด
● ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี เรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดลง	0 (0.00)	0 (0.00)	8 (4.00)	50 (25.30)	140 (70.70)	4.67 (0.552)	มากที่สุด
● ความซุกในการพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงมาก	0 (0.00)	1 (0.50)	11 (5.60)	96 (48.50)	90 (45.50)	4.39 (0.617)	มาก
● จำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง	0 (0.00)	1 (0.50)	4 (2.0)	62 (31.3)	131 (66.2)	4.63 (0.552)	มากที่สุด
● จำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง	0 (0.00)	1 (0.50)	2 (1.0)	63 (31.8)	132 (66.7)	4.65 (0.530)	มากที่สุด

ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ ในชุมชน (Output) จากตาราง 10 พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านโนนมะเขือ ต.กาบีน ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 50.50) และมีความตระหนักในเรื่องปัญหาและผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมาก (ร้อยละ 49.00) ขณะเดียวกัน เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน และปัญหาการใช้ความรุนแรง/ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา ลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 52.50 และ 54.00) สำหรับเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล และค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี เห็นว่าจะลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 56.60 และ 70.70) นอกจากนั้น ในเรื่องของความซุกของการพบ ได้ยินการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงมาก (ร้อยละ 48.50) ขณะเดียวกัน เห็นว่าจำนวน การร้องเรียน และจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดีกรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ ลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 66.2 และ 66.7)

ตาราง 11 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ที่ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี นำมาใช้เพื่อเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้า

ประเด็นปัญหา	
1. ปัญหาความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน	
2. ปัญหาความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	
3. ปัญหาบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม	
4. ปัญหาบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ เพื่อขอรับการ จัดสรรงบประมาณ ว่ากิจกรรม/โครงการใดที่สมควรดำเนินการและโครงการใดที่ไม่สมควรดำเนินการ	
5. ปัญหาการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน	
6. ปัญหางบประมาณดำเนินงาน	✓
7. ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ (ถ้ามี)	

จากตาราง 11 แสดงปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบ ยั่งยืน ของชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี คือปัญหางบประมาณ ดำเนินงานที่เป็นข้อจำกัดในการขยายผลการทำงานแบบเครือข่ายสังคม กล่าวคือ นอกจากวัดโนนมะเขือ ตำบลกาบิน จะเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านโนนมะเขือแล้ว ยังเป็นวัดที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นพื้นที่เรียนรู้สำคัญในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศักยภาพหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน อันมีพระครูสุภกิจมงคล เจ้าอาวาสเป็นผู้มีบทบาทนำใน การขับเคลื่อนงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในพื้นที่ภาคอีสาน ซึ่งพระครูฯ และคณะกรรมการหมู่บ้านโนนมะเขือ รวมถึง เจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ เช่น อบต. ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าประจำจังหวัดอุบลราชธานี มีความเห็นเกี่ยวกับ ข้อจำกัดในเรื่องการทำงานขับเคลื่อนทางสังคมของชาวบ้านหนองโน และวัดโนนมะเขือ ว่ามีความคาดหวังในการจัดตั้ง เป็นศูนย์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน อย่างเป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดองค์ ความรู้และกระบวนการในงานขับเคลื่อนทางสังคมชุมชนให้กับเครือข่าย องค์กร ภาคี หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่สนใจจะ เรียนรู้ โดยมีวิทยากร พระวิทยากรเป็นผู้ถ่ายทอดกระบวนการ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือการขยายผลประเด็นงด เหล้า โดยอาศัยทำงาน แบบเครือข่ายสังคมที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น แก่กลุ่มเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ลด ละ เลิกเหล้า ซึ่งคาดหวังในอนาคตว่าจะสามารถ ผลิตสื่อที่หลากหลายออกเผยแพร่ ภายใต้การสนับสนุนหลักจาก สสส.

ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง

ในขณะที่รอการสนับสนุนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องซึ่งได้เสนอของบประมาณเพื่อนำมาขยายผลการดำเนินงานดแล้าแบบขยายเครือข่ายแล้วนั้น ทางกลุ่มผู้นำและคณะกรรมการชุมชนที่ทำงานขับเคลื่อนเรื่องงดเหล้า เห็นว่าในฐานะที่ชุมชนบ้านโนนมะเขือ และวัดโนนมะเขือเป็นพื้นที่เรียนรู้สำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน หมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน จึงได้ให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังสถานการณ์แอลกอฮอล์ในพื้นที่ และมีแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบของมาตรการ/กิจกรรม/การรณรงค์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับกลุ่มเป้าหมายในการลด ละ เลิกเหล้ามากขึ้นโดย

1. ยกระดับความเข้มข้นของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน สำหรับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เด็ก อายุต่ำกว่า 20 ปีในหมู่บ้าน จะต้องไม่จำหน่าย
2. พฤติกรรมการดื่มของคนไทยโดยทั่วไป ยังคงเป็นค่านิยมที่ฝังแน่น ดังนั้น ควรเริ่มจากให้ความสำคัญกับการรณรงค์ลด ละ เลิกเหล้าในสถานที่ราชการก่อน เพราะข้าราชการน่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นต้นแบบพฤติกรรมที่จะสร้างความน่าเชื่อถือได้
3. รูปแบบที่แสดงออกถึงความ ร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน อาจคิดสร้างสรรค์กิจกรรมรณรงค์ที่หลากหลาย เช่น ในชุมชนจะไม่กินเหล้า ในวันพระ จะเกิดการลดละ ไปเรื่อยๆ ไม่ขายในส่วนราชการ หรือในหมู่บ้าน หรืออาจมีการรณรงค์งดเหล้าโดยอาจจะแต่งเป็นเสื้อสีขาวหรือสีอื่นก็ได้แล้วแต่จะประชุมประชาคมกัน
4. เร่งสร้างค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยเฉพาะในงานพิธี งานบุญประเพณี ที่ในงานมักจัดเลี้ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
5. เผยแพร่ ให้ความรู้ ความเข้าใจใน พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ผ่านหลายช่องทางอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักในโทษภัยของแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน
6. อาจสอดแทรกประเด็นแอลกอฮอล์ ในโครงการทางด้านสุขภาพอื่นๆ ชาวบ้านหรือประชาชนจะได้หวาดกลัวและตระหนักถึงสุขภาพตนเองมากยิ่งขึ้น

“มาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า”

ชุมชนที่ 3 หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอกษัตริย์ศึก จังหวัดร้อยเอ็ด

ลักษณะชุมชน และสภาพการณ์โดยทั่วไป

หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 เป็นหนึ่งใน 15 หมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 92 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 340 คน เป็นชาย 172 คน หญิง 168 คน (ข้อมูลกชช 2 ค ปี 2552) มีพื้นที่ทั้งหมด 1,800 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร รายได้สำหรับใช้จ่ายในครัวเรือนได้มาจากการขายพืชผลทางการเกษตร และรับจ้าง ค้าขาย³

ลักษณะชุมชนหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 เป็นลักษณะชุมชนเกษตรกรรมเหมือนชุมชนทั่วๆ ไปในภาคอีสานที่ต้องเผชิญปัญหาหลายอย่างจากการทำการเกษตร จึงเป็นปกติที่ชาวบ้านบางส่วนในชุมชนมักจะชักชวนกันตั้งวงพูดคุย ส่วนในช่วงเทศกาลงานประเพณี ไม่ว่าจะเป็นงานบุญกฐิน - ผ้าป่า บุญข้าวจี บุญผะเหวด ฯลฯ หรือในงานบุญพิธี เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน ฯลฯ มีการนำเหล้ามาดื่มกินกัน บางครั้งเกิดการทะเลาะวิวาทหรือใช้ความรุนแรงในครอบครัว และเกิดอุบัติเหตุภายในหมู่บ้านจากสาเหตุของการดื่มเหล้าบ่อยครั้ง สภาพการณ์เหล่านี้เป็นภาพปกติที่ชาวบ้านทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลเหล่าหลวงคุ้นชิน

กระทั่งราวปี พ.ศ. 2550-2551 มีการเคลื่อนไหวในประเด็นปลอดเหล้าจากระดับจังหวัดสู่ระดับตำบล ซึ่งแต่ละหมู่บ้านของแต่ละตำบลได้รับมอบนโยบายจากทางจังหวัด เป็นผลให้เกิดการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ และสร้างกระแสการณรงค์งดเหล้าต่างๆ กัน เพื่อแก้ไขปัญหาโทษภัยของเหล้า เป็นที่มาของจุดเริ่มต้นนโยบาย“งานบุญประเพณีปลอดเหล้า” ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง โดยมีนายสุนทร จันทะเบี้ยว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวงจัดประชุมผู้นำชุมชน 15 หมู่บ้านเพื่อปรึกษาหารือและระดมสมอง พร้อมกับการประกาศนโยบายพื้นที่ปลอดน้ำเมาในงานบุญประเพณีต่างๆ ตลอดทั้ง 12 เดือนของปี

³ ที่มา: <http://www.stopdrink.com/index.php?modules=news&type=2&id=2189>

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินการมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

ผลการศึกษา (Context)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับความรุนแรงของการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	133 (71.90)	50 (27.00)	2 (1.10)	0 (0.00)	2.29 (0.479)	น้อย
● ระดับความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน	17 (9.20)	100 (54.10)	63 (34.10)	5 (2.70)	0 (0.00)	2.30 (0.672)	น้อย
ความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน กับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับของความเพียงพอเหมาะสม ของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ขณะนี้	1 (0.50)	50 (27.00)	129 (69.70)	5 (2.70)	0 (0.00)	2.75 (0.506)	ปานกลาง
● ระดับความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนขณะนี้	15 (8.10)	47 (25.40)	114 (61.60)	9 (4.90)	0 (0.00)	2.63 (0.703)	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	37 (20.00)	139 (75.10)	9 (4.90)	0 (0.00)	2.85 (0.476)	ปานกลาง
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	64 (34.60)	113 (61.10)	8 (4.30)	0 (0.00)	2.70 (0.547)	ปานกลาง
● การกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลาการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังตามมาตรการแอลกอฮอล์คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้	2 (1.10)	53 (28.60)	118 (63.80)	12 (6.50)	0 (0.00)	2.76 (0.581)	ปานกลาง

ผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินการมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) จากตาราง 12 พบว่า หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด มีความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ที่เกิดจากการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน และที่เกิดจากกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้านมีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 71.90 และ 54.10) ด้านความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่มาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้ากับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน มีความเพียงพอเหมาะสมและความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 69.70 และ 61.60) ด้านการมีส่วนร่วมในมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าของประชาชนในหมู่บ้าน พบว่า การร่วมวางแผน ร่วมระดมความคิดเห็น และร่วมกำหนดเป้าหมายในการทำกิจกรรม/โครงการของมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า มีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 75.10, 61.10 และ 63.80 ตามลำดับ)

บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน: มาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า

- การเคลื่อนไหวในประเด็นปลอดเหล้าจากระดับจังหวัด ที่ประกาศนโยบายให้ทุกหมู่บ้านทุกตำบลร่วมกันสืบสานประเพณีโดยงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานบุญ เพื่อให้ชาวร้อยเอ็ดรับรู้ถึงคุณค่าที่งดงามของประเพณีของชาวอีสาน องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง จึงบรรจุไว้เป็นนโยบายหนึ่งในข้อบัญญัติของ อบต. และได้มอบนโยบายนี้ให้แต่ละหมู่บ้านไปปฏิบัติ โดยเริ่มจากการจัดประชุมร่วมกันกับคณะกรรมการชุมชน ผู้นำชุมชนของทั้ง 15 หมู่บ้านในระดับตำบล ในที่สุดได้ข้อสรุปร่วมกันเป็นโครงการงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการรณรงค์ให้ทั้ง 15 หมู่บ้านในตำบลเหล่าหลวงเป็นพื้นที่ปลอดเหล้า

- คณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วยประธาน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เป็นโดยตำแหน่ง) รองประธาน เจริญญิก เลขานุการ คณะกรรมการหมู่บ้านเหล่าหลวง ชุดปัจจุบันรวมมี 15 คน ในการคัดเลือกผู้มาเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ชั้นแรกจะเสนอชื่อมาก่อน จากนั้นจะทำประชาคม เพื่อตัดสินว่าใครควรได้รับเลือก โดยผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้นำประสานการประชุมคณะกรรมการ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และที่เกี่ยวข้องกับโครงการปลอดเหล้า การจัดประชุมประชาคมมีขึ้นตามวาระ/ ประเด็นที่เสนอให้มีการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน

- หน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ได้แก่ การมีส่วนร่วมช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีความสำนึกในโครงการงานบุญประเพณีปลอดเหล้า และร่วมกันในการรณรงค์ในชุมชนของตนส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ด้วยการสร้างค่านิยมให้มีจิตสำนึกที่ดีในการไม่ดื่มสุราในชุมชน รวมถึงดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการปลอดเหล้าตามที่เห็นสมควร อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักของคณะกรรมการชุมชนที่เห็นชัดในปัจจุบัน คือ ทำการประชาสัมพันธ์รณรงค์งดเหล้าในช่วงเทศกาลสำคัญของหมู่บ้าน และเป็นผู้เฝ้าระวังผู้ฝ่าฝืน พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างร้านค้าในหมู่บ้าน มีทั้งหมด 3 ร้าน ทุกร้านยังจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านได้ช่วยกันรณรงค์ให้ทางร้านทราบ ถึงข้อบังคับตามกฎหมาย

- นอกจากใช้การประชาสัมพันธ์ และชักชวนเลิกเหล้า ตักเตือนพฤติกรรมกรมการดื่มผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านแล้ว ยังใช้การติดป้ายประกาศให้ทุกคนในหมู่บ้าน ร่วมกันรับรู้ว่า เหล้าหลวงพัฒนาเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้า วัดปลอดเหล้า ร้านค้าที่อยู่ในความควบคุมของ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หรือในการจัดงานประเพณีตามเทศกาลก็ติดป้าย ด้วยถ้อยคำรณรงค์ปลอดเหล้า เช่น “กินเหล้าไปทำบุญ แล้วคุณจะได้อะไร” “เลี้ยงเหล้าในงานบุญ = บาป” แต่เป็นลักษณะเน้นการทำประชาสัมพันธามช่วงเวลา หรือเหตุการณ์ เช่นช่วงมีงานบุญประเพณี หรือช่วงที่มีการจัดแข่งกีฬาชุมชน ซึ่งที่ผ่านมามีการกระทำผิดมาตรการแอลกอฮอล์ดังกล่าว พบว่ายังไม่มีกรณีโทษปรับเป็นจำนวนเงิน เพียงแต่ว่ากล่าวตักเตือนและประกาศความผิดนี้ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านในตอนเช้าของวันรุ่งขึ้นอย่างไรก็ดี ผลของการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง ขณะนี้ยังไม่เป็นงานบุญประเพณีปลอดเหล้า 100% สภาพการณ์โดยทั่วไป ยังพบการจำหน่ายแอลกอฮอล์ในร้านค้าในหมู่บ้านซึ่งบางช่วงเวลาที่ห้ามจำหน่ายยังมีการฝ่าฝืนข้อบังคับ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการจำหน่ายในบริเวณที่ใกล้วัด หรือโรงเรียน และยังมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ราชการ

- สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านชาวบ้าน พบว่า จะเข้าร่วมประชุมประชาคมทุกครั้งที่มีผู้นำเรียกประชุมเพื่อรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้งบประมาณที่หมู่บ้านได้รับการจัดสรรจาก อบต. มาเพื่อทำโครงการหรือกิจกรรมของหมู่บ้าน เช่น กีฬาชุมชนหรืองานบุญประเพณี ประเด็นแอลกอฮอล์แฝงอยู่ในรูปการรณรงค์ในช่วงเวลาที่หมู่บ้านดำเนินโครงการ/กิจกรรมหรือจัดงานประเพณี นั้นๆ คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักข้อห้ามใน พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เห็นได้ว่าพฤติกรรมกรมการดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นภาพปกติที่พบอยู่ทั่วไปในหมู่บ้าน ส่วนร้านค้าในหมู่บ้านบางร้านฝ่าฝืนข้อบังคับตาม พรบ. ฉบับนี้ ซึ่งทางผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยังไม่เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้มากนัก

ตาราง 13-1 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเข้าใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์							
● มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	30 (16.20)	89 (48.10)	66 (35.70)	0 (0.00)	3.19 (0.695)	ปานกลาง
● การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	1 (0.50)	71 (38.40)	98 (53.00)	15 (8.10)	0 (0.00)	2.69 (0.625)	ปานกลาง
ความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความต้องการให้มีการใช้ มาตรการแอลกอฮอล์นี้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	22 (11.90)	141 (76.20)	22 (11.90)	0 (0.00)	3.00 (0.489)	ปานกลาง
● เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้าน/ ชุมชนแล้ว เห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการ ปฏิบัติตามมาตรการฯ นี้ อย่างเหมาะสมกับ ความต้องการในตอนแรก	2 (1.10)	55 (29.70)	111 (60.00)	17 (9.20)	0 (0.00)	2.77 (0.619)	ปานกลาง
ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/ หมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ							
● คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐมี ความพร้อมในการทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้า ระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่	1 (0.50)	31 (16.80)	105 (56.80)	48 (25.90)	0 (0.00)	3.08 (0.667)	ปานกลาง
ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐภาค เอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่							
● หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของ ภาครัฐภาค ภาคเอกชน เช่น อ.บ.ต. สาธารณสุขจังหวัด บริษัท ห้างร้าน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร รวมถึงสถาบัน การศึกษาในพื้นที่ ให้ความร่วมมือในการทำ กิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ใน พื้นที่	0 (0.00)	36 (19.50)	78 (42.20)	71 (38.40)	0 (0.00)	3.19 (0.739)	ปานกลาง
ความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน							
● การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือ การดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของ มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบัน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	39 (21.10)	131 (70.80)	15 (8.10)	0 (0.00)	2.87 (0.526)	ปานกลาง
● การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ใน การดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของ มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบัน มีจำนวนมาก-น้อยเหมาะสม	0 (0.00)	43 (23.20)	136 (73.50)	6 (3.20)	0 (0.00)	2.80 (0.475)	ปานกลาง

ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) จากตารางที่ 13 พบว่า ชาวบ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า และมีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.10 และ 53.00) เช่นเดียวกับความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน และการปฏิบัติตามมาตรการแอลกอฮอล์เมื่อมีมาใช้ในหมู่บ้านแล้ว) พบว่า คนในหมู่บ้านมีความต้องการใช้มาตรการฯ และปฏิบัติตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 76.20 และ 60.00) ขณะที่ ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน/เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ในการทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.80 และ 42.20) ด้านความเหมาะสม และจำนวนของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.80 และ 73.50)

ตาราง 13-2 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	57 (30.80)	103 (55.70)	23 (12.40)	2 (1.10)	2.84 (0.672)	ปานกลาง
● คณะกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนมีช่วงเวลาการดำรงวาระที่เหมาะสม	0 (0.00)	57 (30.80)	108 (58.40)	18 (9.70)	2 (1.10)	2.81 (0.644)	ปานกลาง
บทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน							
● โครงสร้างองค์กร (คณะกรรมการชุมชน)ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	33 (17.80)	117 (63.20)	35 (18.90)	0 (0.00)	3.01 (0.608)	ปานกลาง
● คณะกรรมการชุมชนมีการกำหนดบทบาท หรือทำหน้าที่ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเหมาะสม	0 (0.00)	64 (34.60)	105 (56.80)	16 (8.60)	0 (0.00)	2.74 (0.606)	ปานกลาง

ตาราง 13-2 (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน							
● ระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการตาม มาตรการแอลกอฮอล์ ของคณะกรรมการชุมชน	0 (0.00)	51 (27.60)	82 (44.30)	52 (28.10)	0 (0.00)	3.01 (0.748)	ปาน กลาง
● ระดับความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงาน ตามมาตรการแอลกอฮอล์ ของคณะกรรมการ ชุมชน	0 (0.00)	58 (31.40)	75 (40.50)	51 (27.60)	1 (0.50)	2.97 (0.783)	ปาน กลาง
การจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน/ชุมชน							
● การจัดให้มีประชุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และ แนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ ชุมชนที่เป็นอยู่มีมากน้อย	16 (8.60)	37 (20.00)	105 (56.80)	27 (14.60)	0 (0.00)	2.77 (0.802)	ปาน กลาง
● การส่งเสริมจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ใน หมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	46 (24.90)	133 (71.90)	6 (3.20)	0 (0.00)	2.78 (0.485)	ปาน กลาง
● การจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหา แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (ไม่ว่าจะเป็นการ จัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุม ประชาคม) มีความเหมาะสม	1 (0.50)	79 (42.70)	79 (42.70)	24 (13.00)	2 (1.10)	2.71 (0.737)	น้อย- ปาน กลาง
ความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน							
● มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง ของคณะกรรมการชุมชน มีความ เหมาะสม	1 (0.50)	43 (23.20)	56 (30.30)	78 (42.20)	7 (3.80)	3.25 (0.876)	มาก

เมื่อพิจารณาด้านความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน จากตารางที่ 13-2 (ต่อ) พบว่า การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน และช่วงเวลาการดำรงวาระ รวมถึงโครงสร้างองค์กรคณะกรรมการชุมชน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.70, 58.40 และ 63.20 ตามลำดับ) ขณะเดียวกัน บทบาท/หน้าที่ในการดำเนินมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 56.80) สำหรับด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าของคณะกรรมการชุมชน พบว่า มีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 44.30 และ 40.50) ในเรื่องการจัดประชุมกันเอง หรือส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีการจัดประชุมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.80) โดยมีความเหมาะสมของการจัดประชุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 71.90 และ 42.70)

ตาราง 13-3 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
การประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดการดื่ม							
<ul style="list-style-type: none"> การประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่ม มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	13 (7.00)	143 (77.30)	29 (15.70)	0 (0.00)	3.09 (0.470)	ปานกลาง
<ul style="list-style-type: none"> การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มในหมู่บ้าน/ชุมชน ตามมาตรการแอลกอฮอล์ มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	55 (29.70)	113 (61.10)	17 (9.20)	0 (0.00)	2.79 (0.591)	ปานกลาง
การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่มมีความเหมาะสม 	1 (0.50)	61 (33.00)	102 (55.10)	21 (11.40)	0 (0.00)	2.77 (0.645)	ปานกลาง
ความร่วมมือของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ระดับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน) ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ 	0 (0.00)	42 (22.70)	95 (51.40)	48 (25.90)	0 (0.00)	3.03 (0.699)	ปานกลาง
บทบาทในการกำกับดูแลการทำตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม							
<ul style="list-style-type: none"> เมื่อมองในภาพรวมแล้ว บทบาทในการกำกับดูแลการทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	46 (24.90)	110 (59.50)	29 (15.70)	0 (0.00)	2.91 (0.632)	ปานกลาง
<ul style="list-style-type: none"> บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ (ว่าสมควรทำ/ ไม่สมควรทำ) มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	55 (29.70)	120 (64.90)	10 (5.40)	0 (0.00)	2.76 (0.542)	ปานกลาง
งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
<ul style="list-style-type: none"> บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณ มีความเหมาะสม 	1 (0.50)	112 (60.50)	66 (35.70)	6 (3.20)	0 (0.00)	2.42 (0.566)	น้อย

ตาราง 13-2 (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
● เรื่องงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีอยู่เพียงพอ	69 (37.30)	101 (54.60)	15 (8.10)	0 (0.00)	0 (0.00)	1.71 (0.609)	น้อย
● เรื่องการได้รับจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมเท่าเทียมกัน	11 (5.90)	134 (72.40)	33 (17.80)	7 (3.80)	0 (0.00)	2.19 (0.594)	น้อย
● เรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เห็นว่าทำได้อย่างเหมาะสม	6 (3.20)	124 (67.00)	55 (29.70)	0 (0.00)	0 (0.00)	2.26 (0.511)	น้อย
● เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรม/ โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริตและโปร่งใสตรวจสอบได้ ที่เห็นว่าเป็นอยู่	6 (3.20)	138 (74.60)	34 (18.40)	6 (3.20)	1 (0.50)	2.23 (0.585)	น้อย

เมื่อพิจารณาด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านเพื่อลดการดื่ม จากตารางที่ 13-3 พบว่าการประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.กาบิน รวมถึงการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มในหมู่บ้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 77.30 และ 61.10 ตามลำดับ) โดยที่การติดประกาศ/ แจงข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.10) ด้านความร่วมมือในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า พบว่า มีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.40) เช่นเดียวกับ สำหรับบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในหมู่บ้าน ในการกำกับดูแลการทำงาน รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะ/พิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59.50 และ 64.90)

สำหรับบทบาท ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 60.50) ด้านความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน พบว่า มาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้านมีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/ โครงการอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 54.60) โดยในเรื่องการได้รับจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับแต่ละกิจกรรม/โครงการของมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน พบว่า มีความเหมาะสมเท่าเทียมกันอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 72.40 และ 67.00) ขณะเดียวกันในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรม/โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริต และโปร่งใสตรวจสอบได้ พบว่า ยังเป็นอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 74.60)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

ผลการศึกษา (Process)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์	2 (1.10)	42 (22.70)	95 (51.40)	46 (24.90)	0 (0.00)	3.00 (0.722)	ปานกลาง
● ได้แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	76 (41.10)	96 (51.90)	13 (7.00)	0 (0.00)	2.66 (0.606)	ปานกลาง
● ได้เข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการต่างๆของมาตรการแอลกอฮอล์	2 (1.10)	28 (15.10)	146 (78.90)	9 (4.90)	0 (0.00)	2.88 (0.479)	ปานกลาง
● มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังและปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม	1 (0.50)	72 (38.90)	100 (54.10)	12 (6.50)	0 (0.00)	2.66 (0.604)	ปานกลาง
● มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อใช้บังคับกฎหมาย ตามความจำเป็นของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน	2 (1.10)	90 (48.60)	86 (46.50)	7 (3.80)	0 (0.00)	2.53 (0.590)	น้อย

ผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) จากตาราง 14 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง พบว่า ได้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า และได้แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.40 และ 51.90) นอกจากนั้น ได้เข้าร่วม/แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ของมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.90 และ 54.10) ขณะที่ การแสดงการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อใช้บังคับกฎหมาย ตามความจำเป็นของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน มีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 48.60)

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

ผลการศึกษา (Output)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้รับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพิ่มขึ้น	0 (0.00)	14 (7.60)	123 (66.50)	48 (25.90)	0 (0.00)	3.18 (0.550)	ปานกลาง
● มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น	0 (0.00)	66 (35.70)	46 (24.90)	73 (39.50)	0 (0.00)	3.04 (0.868)	มาก
● มีความเห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง	1 (0.50)	27 (14.60)	146 (78.90)	11 (5.90)	0 (0.00)	2.90 (0.468)	ปานกลาง
● มองในภาพรวม ปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาอุบัติเหตุ จากการดื่มสุราลดลง	1 (0.50)	39 (21.10)	135 (73.00)	10 (5.40)	0 (0.000)	2.83 (0.510)	ปานกลาง
● ในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล มีความเห็นว่าลดลง	1 (0.50)	68 (36.80)	105 (56.80)	11 (5.90)	0 (0.00)	2.68 (0.591)	ปานกลาง
● ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี เรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดลง	0 (0.00)	52 (28.10)	124 (67.00)	9 (4.90)	0 (0.00)	2.77 (0.527)	ปานกลาง
● ความซุกในการพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงมาก	1 (0.50)	56 (30.30)	121 (65.40)	7 (3.80)	0 (0.00)	2.72 (0.536)	ปานกลาง
● จำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง	1 (0.50)	91 (49.20)	80 (43.20)	11 (5.90)	2 (1.10)	2.58 (0.664)	น้อย
● จำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง	4 (2.20)	101 (54.60)	68 (36.80)	10 (5.40)	2 (1.10)	2.49 (0.685)	น้อย

ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) จากตาราง 15 พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า รวมถึงการบังคับกฎหมายเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.50) ประชาชนในหมู่บ้านมีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบ จากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นในระดับมาก (ร้อยละ 39.50) ขณะเดียวกัน เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการใช้ความรุนแรงและปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราในหมู่บ้าน รวมถึงเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธีลดลงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.90, 73.00, 56.80 และ 67.00 ตามลำดับ) สำหรับความซุกในการพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงอยู่ระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.40) อย่างไรก็ตาม จำนวนการร้องเรียนและจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ เห็นว่ายังลดลงในระดับน้อย (ร้อยละ 49.20)

ตาราง 16 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.อุบลราชธานี

ประเด็นปัญหา	
1. ปัญหาความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน	✓
2. ปัญหาความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	✓
3. ปัญหาบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม	✓
4. ปัญหาบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ ว่ากิจกรรม/โครงการใดที่สมควรดำเนินการและโครงการใดที่ไม่สมควรดำเนินการ	
5. ปัญหาการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน	
6. ปัญหางบประมาณดำเนินงาน	✓
7. ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ (ถ้ามี)	

จากตาราง 16 แสดงปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ต.เหล่าหลวง อ.เกษตรวิสัย จ.อุบลราชธานี ดังมีรายละเอียด

1. ปัญหาความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน

○ หนึ่งในนโยบายระดับตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง คือการขับเคลื่อนโครงการงานบุญประเพณีปลอดเหล้า โดยให้หมู่บ้านร่วมกับวัด มีบทบาทในการรณรงค์สร้างกระแสในชุมชน เพื่อป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ที่จะเกิดขึ้น และสร้างความตระหนักถึงโทษภัยของเหล้าแก่นักดื่มปัจจุบันให้เปลี่ยนพฤติกรรมการดื่ม ซึ่งเท่าที่ผ่านมา รูปแบบของมาตรการ หรือกิจกรรมเฝ้าระวังต่างๆ ภายในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา ยังไม่มีความเข้มข้น ทำได้เพียงการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเสียงตามสายของหมู่บ้าน นอกจากนั้น การบังคับใช้ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในหมู่บ้านยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน ชาวบ้านยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้ไม่มากนัก

2. ปัญหาความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

○ ความร่วมมือของชาวบ้านเหล่าหลวง ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่ม และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อบังคับของ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นำมาใช้ในหมู่บ้าน ยังมีจำนวนน้อย กล่าวคือ ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญ หรือเฉยๆ กับการรณรงค์ในประเด็นนี้ ประกอบกับยังมีอุปสรรคเกี่ยวกับ ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งพบว่า ยังไม่เคร่งครัดในบทบาท จับกุมหรือปรับโทษผู้กระทำผิดตาม พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 รวมไปถึงบทบาทของ อสม. หรือหน่วยงานอย่างสาธารณสุขตำบล ที่น่าจะมีปฏิสัมพันธ์กับประเด็นแอลกอฮอล์ที่สุด ก็ยังไม่แสดงบทบาทหน้าในการขับเคลื่อนเรื่องปลอดเหล้า

3. ปัญหาบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม

○ ส่วนปัญหาบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของ คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม เห็นว่า ยังไม่มีความเข้มข้นในการขับเคลื่อนการรณรงค์ หรือพัฒนา รูปแบบมาตรการใหม่ๆ มาใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจ หรือสร้างจิตสำนึกเพื่อขจัดค่านิยมการดื่มในวิถีชีวิตดั้งเดิม ยังไม่มีการเฝ้าระวังติดตามปัญหาแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน เน้นเพียงการประกาศประชาสัมพันธ์ และติดป้ายรณรงค์ เฉพาะช่วงเทศกาล หรือมีการจัดกิจกรรมเท่านั้น ไม่ได้ทำการรณรงค์แบบต่อเนื่อง อีกประการหนึ่ง เห็นว่าหมู่บ้านเหล่า หลวง ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานขับเคลื่อนประเด็นแอลกอฮอล์นี้อย่างจริงจัง จึงสมควรที่จะมี ผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ มาร่วมกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของหมู่บ้านด้วย

4. ปัญหางบประมาณดำเนินงาน

○ ปัญหางบประมาณดำเนินงาน เห็นว่า ปัจจุบันยังไม่เพียงพอ เนื่องจากงบประมาณที่ใช้ในงาน แอลกอฮอล์ เป็นงบประมาณที่ทางจังหวัดจัดสรรให้ใช้ร่วมกันทั้ง 20 อำเภอ ซึ่งไม่เพียงพอในงานขับเคลื่อน เช่น การ ประสานงานเครือข่าย /จัดประชุมประชาคมทุกหมู่บ้านในระดับตำบล และอำเภอ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

คณะกรรมการหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีความเห็นว่า

1. ควรมีรูปแบบของมาตรการ หรือกิจกรรมเฝ้าระวังต่างๆ ภายในหมู่บ้านอย่างชัดเจน และในการบังคับใช้ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในหมู่บ้านให้เป็นรูปธรรม โดยเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการ ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการบังคับใช้ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2. ควรสร้างความตระหนักให้ชาวบ้านเหล่าหลวง ให้ความร่วมมือ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มและ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อบังคับของ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่นำมาใช้ในหมู่บ้าน

3. คณะกรรมการหมู่บ้านควรให้ อสม หรือหน่วยงานอย่างสาธารณสุขตำบล มีบทบาทนำในการ ขับเคลื่อนเรื่องปลอดเหล้า โดยการประสานงานและชี้แจงให้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน

4. คณะกรรมการหมู่บ้าน ควรขับเคลื่อนการรณรงค์ หรือพัฒนา รูปแบบมาตรการใหม่ๆ มาใช้เพื่อกระตุ้น ความสนใจ หรือสร้างจิตสำนึกเพื่อขจัดค่านิยมการดื่มในวิถีชีวิตดั้งเดิม เช่น หาผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ มาร่วมกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

5. ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ อาจแก้ไขเบื้องต้นโดยหาผู้ที่มีจิตอาสาช่วยกันทำงานขับเคลื่อน มาตรการแอลกอฮอล์ให้หมู่บ้านเป็นพื้นที่ปลอดเหล้า

“กิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดี ไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์”

ชุมชนที่ 4 ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะชุมชน และสภาพการณ์โดยทั่วไป

ชุมชนกระเบื้องน้อย อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้องใหญ่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 32 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 104 คน เป็นชาย 48 คน หญิง 56 คน มีพื้นที่ทั้งหมด 555 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร รายได้สำหรับใช้จ่ายในครัวเรือนได้มาจากการขายพืชผลทางการเกษตร ไร่จ้าง และค้าขาย ครั้งหนึ่งชุมชนกระเบื้องน้อยเคยเป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ฝ่ายพัฒนาลูกค้าและชนบท ร่วมกับชาวบ้านน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาแก้ปัญหาชุมชน และได้ก่อสร้างร้านค้าชุมชนเป็นบ้านดินฝีมือชาวบ้าน⁴

ในปี พ.ศ. 2551 มีกระบวนการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน เกิดการขับเคลื่อนงานร่วมกันใน 9 อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ที่สำคัญคือได้ร่วมกับประชาสังคมชุมชนโคราชปลอดเหล้า เก็บข้อมูลการบังคับใช้ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และรณรงค์สงกรานต์ไร้แอลกอฮอล์ จากนั้นเครือข่ายองค์กรงดเหล้าได้ขยายผลในระดับภาคอีสานใต้ เน้นผลักดันให้เกิดประเพณีแข่งเรือพิมายปลอดเหล้าเป็นประเด็นจังหวัด ซึ่งขณะที่การรณรงค์ระดับจังหวัดเกิดขึ้น งานรณรงค์ในระดับชุมชนซึ่งสามารถดำเนินการได้เองนั้นก็เริ่มมีการเคลื่อนไหวตาม จึงเป็นที่มาของการรณรงค์ “งานบุญประเพณีปลอดเหล้าอำเภอพิมาย” โดยชุมชนกระเบื้องน้อยเป็น 1 ใน 15 ชุมชนที่ขับเคลื่อนเรื่องนี้ตามการประกาศเป็นนโยบายของตำบลกระเบื้องใหญ่จังหวัดนครราชสีมา

“ร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์” นับเป็นกิจกรรมระดับชุมชนของชุมชนกระเบื้องน้อยที่เคลื่อนไหวตามนโยบายของตำบลกระเบื้องใหญ่ อันเป็นผลจากการเรียนรู้ร่วมกันถึงผลเสียจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ชาวบ้านจึงตัดสินใจร่วมกันจัดตั้งร้านค้าชุมชนจะไม่ขายเหล้า-บุหรี ภายใต้วิถีเศรษฐกิจพอเพียง

⁴ ที่มา: <http://www.stopdrink.com/index.php?modules=news&type=2&id=2189>

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา

ผลการศึกษา (Context)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับความรุนแรงของการทะเลาะกันในกลุ่ม เยาวชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	1 (1.20)	72 (83.70)	11 (12.80)	2 (2.30)	0 (0.0)	2.16 (0.457)	น้อย
● ระดับความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในกลุ่ม ชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน	1 (1.20)	68 (79.10)	14 (16.30)	3 (3.50)	0 (0.00)	2.22 (0.518)	น้อย
ความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน กับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับของความเพียงพอเหมาะสม ของกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ขณะนี้	0 (0.00)	3 (3.50)	34 (39.50)	49 (57.00)	0 (0.00)	3.53 (0.568)	มาก
● ระดับความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการ เฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ ที่ทำอยู่ใน หมู่บ้าน/ชุมชนขณะนี้	0 (0.00)	6 (7.00)	21 (24.40)	59 (68.60)	0 (0.00)	3.62 (0.617)	มาก
การมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการ แอลกอฮอล์	0 (0.00)	2 (2.30)	30 (34.90)	54 (62.80)	0 (0.00)	3.60 (0.538)	มาก
● คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดม ความคิดในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง ของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	1 (1.20)	35 (40.70)	50 (58.10)	0 (0.00)	3.57 (0.521)	มาก
● การกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลาการทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังตามมาตรการแอลกอฮอล์คน ในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้	0 (0.00)	3 (3.50)	32 (37.20)	51 (59.30)	0 (0.00)	3.56 (0.566)	มาก

ผลการศึกษาด้านบริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Context) จากตาราง 17 พบว่า ความรุนแรงที่เกิดจากการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน และในกลุ่มชาวบ้านในชุมชนจากสาเหตุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ มีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 83.70 และ 79.10) ด้านความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่งิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุญ เหล้า เบียร์ กับสภาพปัญหาของชุมชน พบว่า มีความเพียงพอเหมาะสม และความสอดคล้องของกิจกรรมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 57.00 และ 68.60) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในชุมชน พบว่า ในการมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมระดมความคิด รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลาการทำกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุญ เหล้า เบียร์ คนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 62.80, 58.10 และ 59.30 ตามลำดับ)

บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน: กิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ห้อ เบียร์

- รูปแบบการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน เป็นร้านค้าปลอดบุหรี่ยี่ห้อ เบียร์ที่จัดตั้งขึ้น นับเป็นกิจกรรมของชุมชนที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในการรณรงค์ด้านแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน ของสภาองค์กรชุมชน เป็นลักษณะเปิดร้านค้าให้สมาชิกเข้ามาลงทุนร่วมหุ้น เมื่อสมาชิกมีการซื้อของก็จะทำการจดบันทึกไว้เพื่อเป็นยอดสะสมรับเงินปันผลเมื่อสิ้นปี โดยร้านค้าไม่จำหน่ายสิ่งเสพติดและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด ขณะที่ในชุมชนมีร้านค้าจำนวน 3 ร้าน เป็นร้านค้าชุมชน 1 ร้าน และเป็นร้านค้าทั่วไป 2 ร้าน ร้านค้าชุมชนเป็นร้านค้าปลอดบุหรี่ยี่ห้อ เบียร์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2551 ในขณะที่ร้านค้าทั่วไปยังคงมีการขายแอลกอฮอล์ตามปกติ

- การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่รับรู้การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เริ่มมีพฤติกรรมระมัดระวังในการดื่มแอลกอฮอล์ เพราะเกิดความละอายตัวอย่างเช่น ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ พวกที่ดื่มจะเป็นลักษณะภายในครอบครัว ไม่ไปดื่มกินตามที่สาธารณะที่มีข้อตกลงห้ามไว้ เช่น วัด โรงเรียน อย่างไรก็ตาม การเข้ามารณรงค์และทำกิจกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐในหมู่บ้านจะให้ความสำคัญกับเรื่องยาเสพติดเป็นหลัก มีการทำประชาคมของหมู่บ้านในเรื่องยาเสพติด ลักษณะเฝ้าระวัง ให้กลุ่มเยาวชนมีส่วนร่วมอย่างมากในเรื่องนี้ ที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่ประชาชนในหมู่บ้าน โดยเรื่องโทษภัยของเหล้า-บุหรี่ยี่ห้อ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องซึ่งมีการให้ความรู้ถึงโทษภัยร่วมด้วย

- กฎ ระเบียบ หรือบทลงโทษของชุมชน เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ ไม่ได้กำหนดขึ้นชัดเจน แต่เป็นที่เข้าใจกันเองของคนในหมู่บ้านว่า ถ้ามีใครนำเหล้าเข้าวัด ต้องจ่ายค่าปรับ 2,000 บาท ซึ่งยึดถือแบบอย่างปฏิบัติมาจากวัดของหมู่บ้านใกล้เคียง และที่ผ่านมายังไม่มีการปรับเกิดขึ้น ประกอบกับ การบังคับใช้กฎหมายคือ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในหมู่บ้านยังไม่เข้มงวด จากชาวบ้านที่เป็นเจ้าของกิจการมองถึงผลกระทบในเรื่องรายได้จากการจำหน่าย อีกทั้งยังมีความคิดเห็นที่ว่า ถึงแม้จะไม่ตั้งร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่พ่อค้าแม่ค้าก็ยังสามารถนำสินค้าใส่รถมาเร่ขายในหมู่บ้านได้ตลอดเวลา นอกจากนั้น พบว่ายังไม่มีการขับเคลื่อนให้การรณรงค์มีความเข้มข้น หรือจัดกิจกรรมรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่ นอกจากการประชาสัมพันธ์รณรงค์สร้างจิตสำนึกผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน

- คณะกรรมการของหมู่บ้าน ปัจจุบันมี 24 คน เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ประชาชนชาวบ้าน เป็นต้น บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแอลกอฮอล์ไม่ได้แบ่งความรับผิดชอบชัดเจน บทบาทโดยทั่วไปคือการทำหน้าที่ประสานความเข้าใจระหว่างชาวบ้าน ในเรื่องแอลกอฮอล์ มีการพูดคุยในประชาคม หรือประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในประเด็นเหล้าให้เห็นภาพงานบุญ งานประเพณีเป็นแบบปลอดเหล้า ขอร้องให้พวกที่เลิกไม่ได้ระมัดระวังพฤติกรรมดื่ม ขณะที่โครงสร้างของคณะกรรมการในเรื่องยาเสพติด มีการจัดตั้งคณะกรรมการเป็นชุดเฉพาะขึ้นมาดูแล

- งบประมาณ จาก อบต. เพื่อสนับสนุนการดำเนินการด้านแอลกอฮอล์ในชุมชนกระเบื้องน้อยเป็นการเฉพาะและเป็นแบบต่อเนื่องนั้นยังไม่มี การจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินโครงการ/กิจกรรมในชุมชนเป็นแบบครอบคลุม อย่างประเด็นของเหล้า-บุหรี่ยี่ห้อ และการพนัน จัดรวมอยู่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งที่ผ่านมามีงบประมาณสำหรับขับเคลื่อนเรื่องแอลกอฮอล์ ได้รับการสนับสนุนจาก สสส. จัดโครงการ/กิจกรรมที่เน้นสร้างบรรยากาศลด ละ เลิกเหล้าให้เกิดขึ้นในชุมชน ประกอบกับทางผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชน เห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นเรื่องงบประมาณ และยังไม่พบปัญหาในเรื่องงบประมาณดำเนินมาตรการ เนื่องจากรูปแบบการดำเนินการมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนกระเบื้องน้อยเป็นลักษณะ ใช้การรณรงค์ซ้ำๆ และต่อเนื่องโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลประเพณีสำคัญ มีการกล่าวตักเตือนในเรื่องพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ของคนในหมู่บ้าน จากผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

• การดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของชุมชนกระเบื้องน้อย ยังไม่เด่นชัดแต่จะนับรวมอยู่ในแผนการป้องกันยาเสพติดในระดับตำบล (ตำบลกระเบื้องใหญ่) โดยจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ลงสู่หมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลกระเบื้องใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ ร่วมใจแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ รูปแบบของโครงการ/กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมให้ความรู้กับเยาวชนในเรื่องยาเสพติด การเข้าค่ายจริยธรรม การสร้างเครือข่ายป้องกันยาเสพติด โดยรวมประเด็นแอลกอฮอล์ไว้ด้วยแล้ว ดังนั้นเอง ชุมชนกระเบื้องน้อยจึงได้รับงบประมาณสนับสนุนให้จัดโครงการ หรือกิจกรรม ขึ้นเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยเริ่มต้นด้วยการทำประชาคมหมู่บ้านก่อน ซึ่งในการทำประชาคม นอกจากคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ยังประกอบด้วยตัวแทนจากหลายหน่วยงาน เช่น เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน สาธารณสุข ตัวแทนครู กลุ่ม/องค์กรภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อหาข้อสรุปว่าโครงการ/กิจกรรมใดควรทำหรือไม่ควรทำ การจัดตั้งร้านค้าปลอดเหล้า-บุหรี่ จึงเกิดขึ้น จากข้อสรุปจากการจัดประชุมประชาคมของคนในชุมชนครั้งนั้น

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเข้าใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์							
• มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	2 (2.30)	25 (29.10)	59 (68.60)	0 (0.00)	3.66 (0.523)	มาก
• การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	6 (7.00)	20 (23.30)	59 (68.60)	1 (1.20)	3.64 (0.631)	มาก
ความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
• คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความต้องการให้มีการใช้ มาตรการแอลกอฮอล์นี้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	3 (3.50)	45 (52.30)	35 (40.70)	3 (3.50)	3.44 (0.625)	ปานกลาง
• เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้าน/ ชุมชนแล้ว เห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการ ปฏิบัติตามมาตรการฯ นี้ อย่างเหมาะสมกับ ความต้องการในตอนแรก	0 (0.00)	6 (7.00)	46 (53.50)	34 (39.50)	0 (0.00)	3.33 (0.603)	ปานกลาง
ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ							
• คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐมี ความพร้อมในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้า ระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่	0 (0.00)	2 (2.30)	28 (32.60)	52 (60.50)	4 (4.70)	3.67 (0.603)	มาก

ตาราง 18-1 (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาคีภาครัฐภาค เอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่							
<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคีภาครัฐภาค ภาคเอกชน เช่น อ.บ.ต. สาธารณสุขจังหวัด บริษัท ห้างร้าน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร รวมถึงสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ 	0 (0.00)	1 (1.20)	29 (33.70)	53 (61.60)	3 (3.50)	3.67 (0.562)	มาก
ความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน							
<ul style="list-style-type: none"> การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบันมีความเหมาะสม 	0 (0.00)	1 (1.20)	42 (48.80)	43 (50.00)	0 (0.00)	3.49 (0.526)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> การบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบันมีจำนวนมาก-น้อยเหมาะสม 	0 (0.00)	3 (3.50)	61 (70.90)	20 (23.30)	2 (2.30)	3.24 (0.552)	ปาน กลาง

ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) จากตาราง 18-1 พบว่า ชาวบ้านในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญ และความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ และมีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 68.60 และ 68.60) ขณะที่ ชุมชนมีความต้องการให้มีกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52.30) และเมื่อมีการจัดตั้งร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ ในชุมชนแล้ว พบว่า คนในชุมชนมีการเข้าร่วมในกิจกรรมร้านค้าฯ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.50) เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า มีความพร้อมในการทำกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร้านค้าฯ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 60.50 และ 61.60) ด้านความเหมาะสมของการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ ในชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมมาก (ร้อยละ 50.00) ส่วนจำนวนของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายในการดำเนินกิจกรรมร้านค้าฯ พบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง (ร้อยละ 70.90)

ตาราง 18-2 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
ความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	4 (4.70)	24 (27.90)	57 (66.30)	1 (1.20)	3.64 (0.592)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนมีช่วงเวลาการดำรงวาระที่เหมาะสม 	0 (0.00)	7 (8.10)	21 (24.40)	56 (65.10)	2 (2.30)	3.62 (0.672)	มาก
บทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● โครงสร้างองค์กร (คณะกรรมการชุมชน)ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านมีความเหมาะสม 	0 (0.00)	3 (3.50)	28 (32.60)	51 (59.30)	4 (4.70)	3.65 (0.628)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการชุมชนมีการกำหนดบทบาท หรือทำหน้าที่ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เหมาะสม 	0 (0.00)	2 (2.30)	31 (36.00)	50 (58.10)	3 (3.50)	3.63 (0.595)	มาก
ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการตามมาตรการแอลกอฮอล์ ของคณะกรรมการชุมชน 	0 (0.00)	4 (4.70)	28 (32.60)	49 (57.00)	5 (5.80)	3.64 (0.667)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ ของคณะกรรมการชุมชน 	0 (0.00)	7 (8.10)	23 (26.70)	55 (64.00)	1 (1.20)	3.58 (0.659)	มาก
การจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน/ชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดให้มีประชุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เป็นอยู่มีมากน้อย 	0 (0.00)	2 (2.30)	32 (37.20)	50 (58.10)	2 (2.30)	3.60 (0.580)	มาก
<ul style="list-style-type: none"> ● การส่งเสริมจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	2 (2.30)	47 (54.70)	37 (43.00)	0 (0.00)	3.41 (0.540)	ปานกลาง
<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคม) มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	16 (18.60)	35 (40.70)	34 (39.50)	1 (1.20)	3.23 (0.762)	ปานกลาง
ความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน							
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ของคณะกรรมการชุมชน มีความเหมาะสม 	0 (0.00)	7 (8.10)	22 (25.60)	55 (64.00)	2 (2.30)	3.60 (0.674)	มาก

เมื่อพิจารณาด้านความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน จากตาราง 18-2 พบว่า การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม ร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ เหล้า เบียร์ ในชุมชน และช่วงเวลาการดำรงวาระมีความเหมาะสมในระดับมาก (ร้อยละ 66.30 และ 65.10) โดยที่ด้านบทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการ แอลกอฮอล์ในชุมชนของคณะกรรมการชุมชน พบว่า ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ มีโครงสร้าง คณะกรรมการชุมชน และการกำหนดบทบาท/ทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ เหล้า เบียร์ เหมาะสมในระดับมาก (ร้อยละ 59.30 และ 58.10) ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการกิจกรรม ร้านค้าฯ ของคณะกรรมการชุมชน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 57.00 และ 64.00)

สำหรับการจัดให้มีการประชุมกันเองหรือส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของชุมชน ภาพรวมพบว่ามีอยู่ใน ระดับมาก (ร้อยละ 58.10) โดยการส่งเสริมจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และประชุมหาแนวทางแก้ไข ปัญหาแอลกอฮอล์ในชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง (ร้อยละ 54.70 และ 40.70) ส่วนด้านความสามารถใน การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 64.00)

ตาราง 18-3 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษาด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
การประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดการดื่ม							
● การประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม/โครงการ เฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตาม มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลด การดื่ม มีความเหมาะสม	0 (0.00)	0 (0.00)	25 (29.10)	34 (39.50)	27 (31.40)	4.02 (0.782)	มาก
● การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มในหมู่บ้าน/ชุมชน ตามมาตรการแอลกอฮอล์ มีความเหมาะสม	0 (0.00)	12 (14.00)	13 (15.10)	37 (43.00)	24 (27.90)	3.85 (0.988)	มาก
การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการ ทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการ บังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ใน หมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่มมีความเหมาะสม	0 (0.00)	2 (2.30)	41 (47.70)	42 (48.80)	1 (1.20)	3.49 (0.569)	มาก
ความร่วมมือของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน							
● ระดับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนใน หมู่บ้าน/ชุมชน) ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้า ระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการ แอลกอฮอล์	0 (0.00)	3 (3.50)	23 (26.70)	56 (65.10)	4 (4.70)	3.71 (0.611)	มาก

ตาราง 18-3 (ต่อ)

ผลการศึกษา (Input)	น้อยที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
บทบาทในการกำกับดูแลการทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม							
● เมื่อมองในภาพรวมแล้ว บทบาทในการกำกับดูแลการทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม	0 (0.00)	4 (4.70)	35 (40.70)	45 (52.30)	2 (2.30)	3.52 (0.627)	มาก
● บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ (ว่าสมควรทำ/ ไม่สมควรทำ) มีความเหมาะสม	0 (0.00)	2 (2.30)	44 (51.20)	37 (43.00)	3 (3.50)	3.48 (0.608)	ปาน กลาง
งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
● บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณ มีความเหมาะสม	0 (0.00)	3 (3.50)	56 (65.10)	25 (29.10)	2 (2.30)	3.30 (0.575)	ปาน กลาง
ความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน							
● เรื่องงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีอยู่เพียงพอ	5 (5.80)	28 (32.60)	51 (59.30)	2 (2.30)	0 (0.00)	2.58 (0.641)	ปาน กลาง
● เรื่องการได้รับจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมเท่าเทียมกัน	6 (7.00)	12 (14.00)	64 (74.40)	4 (4.70)	0 (0.00)	2.77 (0.645)	ปาน กลาง
● เรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับแต่ละกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เห็นว่าทำได้เหมาะสม	3 (3.50)	26 (30.20)	52 (60.50)	5 (5.80)	0 (0.00)	2.69 (0.637)	ปาน กลาง
● เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรม/ โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริตและโปร่งใส ตรวจสอบได้ ที่เห็นว่าเป็นอยู่	1 (1.20)	21 (24.40)	53 (61.60)	8 (9.30)	3 (3.50)	2.90 (0.720)	ปาน กลาง

เมื่อพิจารณาด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนเพื่อลดการดื่ม จากตาราง 18-3 (ต่อ) พบว่า การประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ เหล้า เบียร์ และการบังคับกฎหมาย ตามมาตรการแอลกอฮอล์ รวมถึงการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด ค่านิยมการดื่มในชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 39.50 และ 43.00) ด้านการตีตประกาศ/แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนิน กิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ เหล้า เบียร์ในชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 48.80) ส่วนด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชนในการทำกิจกรรม ร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ เหล้า เบียร์ รวมถึงการบังคับกฎหมาย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 65.10)

สำหรับบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชนในการกำกับดูแลกิจกรรม ร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ เหล้า เบียร์ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52.30) ขณะที่ บทบาทในการให้ข้อเสนอแนะ และพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม (ว่าสมควรทำ/ ไม่สมควรทำ) พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.20) ส่วนบทบาทในการขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการ ดำเนินกิจกรรม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.10)

ด้านงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการจัดทำกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน พบว่า มีเพียงพอปานกลาง (ร้อยละ 59.30) โดยที่ การได้รับจัดสรรงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ และการใช้ จ่ายงบประมาณสำหรับกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ เหล้า เบียร์ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ร้อยละ 74.40, 60.50 และ 61.60 ตามลำดับ)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละระดับผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ของประชาชนในชุมชน (Process) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา

ผลการศึกษา (Process)	น้อยที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของ กิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	8 (9.30)	28 (32.60)	50 (58.10)	0 (0.00)	3.49 (0.664)	มาก
● ได้แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการ ชุมชนเพื่อทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	15 (17.40)	26 (30.20)	45 (52.30)	0 (0.00)	3.35 (0.763)	มาก
● ได้เข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/ โครงการต่างๆของมาตรการแอลกอฮอล์	0 (0.00)	7 (8.10)	65 (75.60)	13 (15.10)	1 (1.20)	3.09 (0.523)	ปาน กลาง
● มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังและ ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ ชุมชนเพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม	1 (1.20)	13 (15.10)	61 (70.90)	11 (12.80)	0 (0.00)	2.95 (0.572)	ปาน กลาง
● มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มี พฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ เพื่อใช้บังคับกฎหมาย ตามความจำเป็นของ มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน	0 (0.00)	18 (20.90)	50 (58.10)	18 (20.90)	0 (0.00)	3.00 (0.651)	ปาน กลาง

ผลการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน (Process) จากตาราง 19 พบว่า ประชาชนในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของกิจกรรมกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญ และได้แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำงานนี้อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 58.10 และ 52.30) ขณะที่ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 75.60) โดยที่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ และการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ตามความจำเป็นของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน พบว่า มีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.90 และ 58.10)

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา

ผลการศึกษา (Output)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	\bar{X} S.D	ระดับ
● ได้รับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพิ่มขึ้น	0 (0.00)	0 (0.00)	42 (48.80)	44 (51.20)	0 (0.00)	3.51 (0.503)	มาก
● มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น	0 (0.00)	11 (12.80)	15 (17.40)	60 (69.80)	0 (0.00)	3.57 (0.712)	มาก
● มีความเห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง	0 (0.00)	2 (2.30)	42 (48.80)	42 (48.80)	0 (0.00)	3.47 (0.547)	ปานกลาง-มาก
● มองในภาพรวม ปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาอุบัติเหตุ จากการดื่มสุราลดลง	0 (0.00)	5 (5.80)	42 (48.80)	38 (44.20)	1 (1.20)	3.41 (0.621)	ปานกลาง-
● ในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล มีความเห็นว่าการลดลง	0 (0.00)	8 (9.30)	34 (39.50)	44 (51.20)	0 (0.00)	3.42 (0.659)	มาก
● ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี เรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดลง	0 (0.00)	8 (9.30)	38 (44.20)	40 (46.50)	0 (0.00)	3.37 (0.652)	มาก
● ความชุกในการพบ ได้ยิน การโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงมาก	0 (0.00)	5 (5.80)	49 (57.00)	29 (33.70)	3 (3.50)	3.35 (0.647)	ปานกลาง
● จำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง	7 (8.10)	29 (33.70)	33 (38.40)	17 (19.80)	0 (0.00)	2.70 (0.882)	ปานกลาง
● จำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลง	9 (10.50)	36 (41.90)	28 (32.60)	12 (14.00)	1 (1.20)	2.53 (0.904)	น้อย

ผลการศึกษาคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการ แอลกอฮอล์ในชุมชน (Output) จากตาราง 20 พบว่า ประชาชนในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับรู้การทำกิจกรรมของร้านค้าแห่งบุญและความดี รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.20 และ 69.80) ขณะเดียวกัน เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการใช้ความรุนแรง/ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราในชุมชนลดลงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.80 เท่ากัน) โดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธีสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เห็นว่าลดลง อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.20 และ 46.50) ส่วนในเรื่องความชุกของการพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงปานกลาง (ร้อยละ 57.00) เช่นเดียวกับ จำนวนการร้องเรียนหรือจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.40) ขณะเดียวกัน เห็นว่าจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการแอลกอฮอล์ยังลดลงอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 41.90)

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง

ผลการศึกษาข้อมูลปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ห้อ เบียร์ ในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา ครั้งนี้ คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนกระเบื้องน้อย เห็นว่า ไม่มีปัญหาใดๆ เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี่ยี่ห้อ เบียร์ แต่ได้เสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางพัฒนาการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 เพื่อให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนี้

1. ควรมีการไปศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากต้นแบบงานขับเคลื่อนปลอดเหล้าในชุมชนที่สำเร็จ
2. ควรสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น เครือข่ายเยาวชนไม่ดื่มสุรา เครือข่ายแม่บ้าน
3. ให้มีวิทยากรอยู่ในชุมชนในโครงการร้านค้าปลอดเหล้า หรือกำหนดให้ร้านค้าในชุมชนต้องเข้าร่วมโครงการอย่างน้อยให้มีร้านค้าปลอดเหล้าบ้างในชุมชน
4. ควรขยายขยายประเด็นการรณรงค์เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ต่อไปอีก อาจจะเป็นโครงการที่ต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ต่อยอดขึ้นไปโดยการทำงานประสานกับเครือข่ายที่เข้มแข็ง
5. ทุกภาคส่วน ควรช่วยกันส่งเสริม กระจายออกแบบรูปแบบมาตรการเฝ้าระวัง ให้ผู้ร่วมเข้าโครงการภาครัฐ องค์กรการบริหารส่วนตำบล สาธารณสุข โรงเรียน วัด ชุมชน
6. ควรมีความเข้มข้นในเรื่องการเฝ้าระวังนักดื่มหน้าใหม่อย่างเข้มข้น โดยผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน ในเรื่องมาตรการในพื้นที่ กฎระเบียบข้อบังคับ ไม่จริงจัง ควรทำให้จริงจัง
7. ต้องมีกระบวนการส่งเสริม กิจกรรมที่ทำให้ชัดเจนและต่อเนื่อง มีลักษณะเสริมส่งกัน เช่นการให้โล่ รางวัล ใบประกาศ สำหรับบุคคลต้นแบบ หรือครอบครัวต้นแบบที่ไม่มีอบายมุข ยกย่องเป็นบุคคลตัวอย่าง
8. ควรร่วมกันสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมใหม่ๆ ให้กับชุมชน เช่น ดื่มเหล้าไม่ดีต่อสุขภาพ ทำให้เสียเงินและไม่เป็นการประหยัด ยอมรับซึ่งกันและกันในระบบความเชื่อ วัฒนธรรม ค่านิยม การดื่มที่สนุกสนานให้น้อยลง และมีการสร้างจิตสำนึกให้ดีขึ้นในการไม่ดื่มเหล้า

ตอนที่ 3 ชุมชนที่มีผลการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดี (Best Practice)

ตาราง 21 เปรียบเทียบการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ใน 4 ชุมชนกรณีศึกษา

เกณฑ์พิจารณาเพื่อค้นหาตัวอย่างชุมชน Best Practices	ศรีสะเกษ	อุบลราชธานี	ร้อยเอ็ด	นครราชสีมา
	บ้านหนองโน หมู่ 3	บ้านโนน มะเขือ หมู่ 5	บ้านเหล่าหลวง พัฒนา หมู่ 3	ชุมชนกระเบื้อง น้อย หมู่ 2
1. การบริหารงานที่ดี				
• มีแผนการดำเนินงาน และได้ปฏิบัติงานตามแผน		✓		
• มีการทบทวนความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน หรือติดตามประเมินผลของมาตรการ	✓	✓		
• มีการจัดทำเอกสารประกอบการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน	✓	✓		✓
• คณะกรรมการชุมชนที่เกี่ยวข้อง สามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้	✓	✓		
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน				
• มีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน ได้ครบถ้วนตามขั้นตอน	✓	✓	✓	✓
• มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	✓	✓	✓	✓
3. ผลการบริหารงาน				
• มีผลการดำเนินมาตรการอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	✓	✓		
• เคยเป็นชุมชนต้นแบบ		✓		✓

คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน 4 ด้าน เพื่อกำหนดเป็นตัวอย่างชุมชนที่มีผลการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดี (Best Practices) สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานที่ดี

- มีแผนการดำเนินงาน และได้ปฏิบัติงานตามแผน
- การทบทวนความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน หรือติดตามประเมินผลของมาตรการ

- คณะกรรมการชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน สามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้

2. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

- มีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน ได้ครบถ้วนตามขั้นตอน
- รับฟังความคิดเห็นของประชาชน

3. ด้านผลการบริหารงาน

- มีผลการดำเนินมาตรการอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน
- เคยเป็นชุมชนต้นแบบ หรือเคยได้รับรางวัล

จากตาราง 20 แสดงการเปรียบเทียบการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ใน 4 ชุมชนกรณีศึกษาเพื่อค้นหาตัวอย่างชุมชนที่มีผลการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดี (Best Practices) ปรากฏว่า ชุมชนที่ 2 “หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกบินทร์ อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นชุมชนที่มีผลการดำเนินงานที่ดี (Best Practices) โดยเข้าหลักเกณฑ์ตามที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานที่ดี

○ มีแผนการดำเนินงาน และได้ปฏิบัติงานตามแผน

การประกาศตัวเป็น “ต้นแบบหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน” ของบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกบินทร์ ที่ผ่านมามากกว่า 5 ปี มีการทำกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่องและขยายผลครอบคลุมในระดับตำบลซึ่งมีจำนวน 14 หมู่บ้าน โดยมีพระครูสุภกิจมงคล เจ้าอาวาสวัดบ้านโนนมะเขือ พระนักพัฒนาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในขับเคลื่อนเรื่องงานบุญประเพณีปลอดเหล้าอย่างจริงจัง โดยได้ริเริ่มการกิจกรรมที่หลากหลายในช่วงเข้าพรรษา เช่น การเทศน์ดลัเข้าพรรษา รวมนวดคนเล็กเหล้า มอบโค-กระบือ ให้คนที่เล็กเหล้า และให้ทุนการศึกษาแก่ลูกหลานของครอบครัวที่เล็กเหล้า เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวมีส่วนช่วยกระตุ้นเสริมจิตสำนึกของกลุ่มเป้าหมายในการลด ละ เลิกดื่ม

ทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น จะเริ่มด้วยการวางแผนงาน มีการจัดประชุมระดับตำบลโดยทั้ง 14 หมู่บ้านมีส่วนร่วม รวมถึงเชิญผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาร่วมให้ความเห็น เมื่อได้ข้อสรุปเบื้องต้น คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนจะกลับไปจัดประชุมประชาคมที่หมู่บ้านของตน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นแนวทางวางแผนการจัดกิจกรรมเรื่องงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในระดับตำบลร่วมกัน

○ มีการทบทวนความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำ

กิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน หรือติดตามประเมินผลของมาตรการ

“กฎระเบียบของหมู่บ้านและวัด” เริ่มใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2546 เป็นข้อตกลงที่ทุกคนในหมู่บ้านยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน เริ่มต้นจากการตกลงกันให้วัดเป็นเขตปลอดเหล้าโดยการติดป้ายประกาศให้รู้ว่าเป็นวัดปลอดเหล้า ต่อมาได้ขยายผลการสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านไปในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ ในชุมชนด้วย และเมื่อ พรบ.เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีการประกาศใช้ กลุ่มผู้นำ และคณะกรรมการชุมชนจึงได้นำกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้ประกอบกับกฎระเบียบของหมู่บ้านด้วย ซึ่งพระครูสุภกิจมงคล และผู้นำชุมชน ได้กระตุ้นเสริมในเรื่องนี้ด้วยการชักชวนให้คนในหมู่บ้านหาแนวทางร่วมกันในการจัดการผู้กระทำผิดกฎหมายของหมู่บ้าน และ พรบ.เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยการเรียกประชุมประชาคมเพื่อห้ามดื่มร่วมกัน

กระบวนการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านโนนมะเขือ นอกจากจะเห็นการสร้างกระแสประชาสัมพันธิ์ให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจแล้ว ยังมีการหนุนเสริมด้วยการเก็บข้อมูลจำนวนคนที่ดื่มเหล้าในหมู่บ้าน เพื่อจะได้รู้จำนวนผู้ที่ยังดื่มเหล้าว่ามีเท่าไรและจะได้ให้ความรู้ ทำความเข้าใจกับคนกลุ่มนี้อย่างใกล้ชิด มีการเก็บข้อมูลรายจ่าย ที่เกิดขึ้นจริงในครัวเรือนที่ประกอบงานพิธี เช่นงานบวช งานศพ งานแต่งงาน เปรียบเทียบระหว่าง

ครัวเรือนที่ไม่มีการจัดเลี้ยงเหล้า กับครัวเรือนที่จัดเลี้ยงเหล้าแก่แขกที่มาในงาน ผลที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างและประโยชน์ที่ได้รับของครัวเรือนเจ้าภาพ

○ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน สามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการปัญหา แอลกอฮอล์ให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้

ปัจจุบันหมู่บ้านโนนมะเขือ มีคณะกรรมการชุมชน 35 คน มีกำนันทำหน้าที่หลักในการประสานงาน มีผู้ช่วย อบต. ครู-อาจารย์ที่นับถือในหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน- ประชาชนชาวบ้านเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงาน นอกนั้นเป็นชาวบ้านที่สมัครใจทำงานให้หมู่บ้าน มีจิตอาสา แบ่งความรับผิดชอบกันตามความถนัด เช่น งานบริหารจัดการกิจกรรม งานประชาสัมพันธ์ หรือเป็นวิทยากรให้ความรู้กับคณะที่มาเรียนรู้ ศึกษางานในหมู่บ้าน ซึ่งการพัฒนาคณะกรรมการชุมชน หรือผู้ที่ทำงานแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านโนนมะเขือให้สามารถเป็นวิทยากรชุมชนได้ เกิดเป็นเครือข่ายวิทยากรเป็นความคิดริเริ่มของพระครูสุภกิจมงคล ในการขยายผลให้ทำงานขับเคลื่อนมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านไปสู่ระดับตำบล เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

- มีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน ได้ครบถ้วนตามขั้นตอน
- รับฟังความคิดเห็นของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้นำชุมชน พระสงฆ์ และเยาวชน แสดงออกในรูปแบบคณะกรรมการ การจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้านที่เป็นข้อตกลงร่วมกันและข้อบังคับตาม พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างเคร่งครัด

ชาวบ้านโนนมะเขือ ส่วนใหญ่จะเข้าร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมของหมู่บ้านอยู่เสมอ หากมีหน่วยงานอื่นๆ นอกหมู่บ้าน เช่น สสส. อบต. อบจ. สารธารณสุขตำบล มาประชุมวางแผนหรือสังเกตการณ์ใดๆ ในหมู่บ้านชาวบ้านจะมาเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง คณะกรรมการหมู่บ้านถือว่าเรื่องของแอลกอฮอล์ และยาเสพติดเป็นเรื่องเร่งด่วนและสำคัญของหมู่บ้านซึ่งประชาชนในหมู่บ้านต้องมีมติร่วมกันเสมอ

3. ผลการบริหารงาน

○ มีผลการดำเนินมาตรการอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน สถานการณ์ของหมู่บ้านโนนมะเขือในอดีต ไม่แตกต่างจากหมู่บ้านส่วนใหญ่ในชนบทอีสาน ที่มีภาพของคนในหมู่บ้านดื่มเหล้า เม้าทะเลาะวิวาท เล่นการพนัน และมีภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทางบุญ ประเพณี หรืองานพิธีต่างๆ แต่ปัจจุบัน สภาพสังคมของชุมชนบ้านโนนมะเขือมีความสงบ ปลอดภัยทุกชนิด ไม่มีความรุนแรงที่เกิดจากสาเหตุของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดขึ้นในหมู่บ้าน คนในหมู่บ้านตระหนักถึงความเสียหายของอบายมุขทุกชนิด มีพระครูสุภกิจมงคล เป็นผู้นำทางศรัทธาชี้นำแนวทางให้ชาวบ้านโนนมะเขือเลิกเหล้า โดยสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านเป็นเครื่องมือเพื่อจัดการกับปัญหา คนในหมู่บ้านสามารถพัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น รายจ่ายลดลง มีเงินคงเหลือไว้ใช้จ่ายยามที่จำเป็น ทำให้ชาวบ้านทั้งวัยรุ่น และผู้ใหญ่มีการเลิกเหล้าตามกันมากที่สุด

และในฐานะที่ บ้านโนนมะเขือ เป็น 1 ใน 2 หมู่บ้าน ในพื้นที่ ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี (มีจำนวน 14 หมู่บ้าน) ได้ประกาศตัวเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน พระครูสุภกิจมงคล และผู้นำชุมชนจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็น “ชมรมคนบวชใจเลิกเหล้า” (ตั้งแต่ พ.ศ. 2552) มีสมาชิกจำนวน 317 คน เพื่อให้การดำเนินงานเลิกเหล้า ขยายตัวอย่างเป็นรูปธรรมสู่ระดับตำบล ชมรมคนบวชใจเลิกเหล้าตำบลกาบีน จึงได้กำหนดเป้าหมายในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และรณรงค์ทุกภาคส่วนเพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้เรื่องงานบุญประเพณีของชาวอีสานตลอดทั้ง 12 เป็นตัวเชื่อมโยง มีศูนย์ประสานงานอยู่ที่วัดโนนมะเขือ ในหมู่บ้านโนนมะเขือ ตำบลกาบีน

○ เคยเป็นชุมชนต้นแบบ หรือเคยได้รับรางวัล

บ้านโนนมะเขือ ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี เคยได้รับรางวัลต่างๆ จากการให้ความร่วมมือกับภาครัฐในโครงการต่างๆ ได้แก่

- เป็นหมู่บ้านตัวอย่างในโครงการท้องถิ่นประชาร่วมใจแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์และอบายมุข
- เป็นหมู่บ้านที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนงาน กศน.อำเภอกุดข้าวปุ้นดีเด่น ปี 2553 เมื่อวันที่ 8 ก.ย 2553
- เป็นหมู่บ้านที่ผ่านการประเมิน โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา
- เป็นหมู่บ้านรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(หมู่บ้านประชาธิปไตย)

- เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

- เป็นหมู่บ้านที่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมงานการศึกษาออกโรงเรียน กศน.อำเภอกุดข้าวปุ้นดีเด่น ปี 2553 เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2553

- ประกาศตัวเป็นต้นแบบหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน มาตั้งแต่ พ.ศ. 2549

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนกรณีศึกษาประสบความสำเร็จ (Best Practices)

ตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จจากผู้นำที่เป็นที่เคารพศรัทธาของคนในชุมชน

เป็นลักษณะเด่นที่ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างจากชุมชนอื่น คือการมีแกนนำหรือผู้นำชุมชนที่มีจิตอาสา มีความตั้งใจและเอาใจจริงเอาใจกับการทำงานปลอดเหล้าในชุมชนเพื่อจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนให้ได้อย่าง พระครูสุภกิจมงคล เจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสวัดบ้านโนนมะเขือ ซึ่งนอกจากท่านจะมีบทบาทเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในหมู่บ้านและคนในตำบลแล้วท่านยังมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนเรื่องงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในระดับตำบลด้วย เริ่มจากการเทศน์สั่งสอนให้คนในหมู่บ้านมีความตระหนักถึงโทษภัยของเหล้า ให้ความรู้ความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาในชุมชน จากนั้นได้เริ่มกำหนดให้วัดเป็นเขตปลอดสุราในชุมชน มีการสร้างกฎของชุมชนเพื่อให้มีการดื่มน้อยลง และได้รับปรับกฎเกณฑ์ในเวลาต่อมาเพื่อขยายผลไปสู่เรื่องสุขภาวะอื่นๆ

ผู้นำ และคณะกรรมการชุมชนทำงานปลอดเหล้าด้วยจิตอาสา

ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนมีส่วนสำคัญในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านให้มีความยั่งยืนและขยายผลไปสู่เครือข่าย โดยความรู้ และทักษะการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนของคณะกรรมการชุมชนผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนบ้านโนนมะเขือ จะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานไปสู่เครือข่ายได้ ปัจจุบันแกนนำและคณะกรรมการชุมชนที่ทำงานปลอดเหล้าในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นผู้สมัครใจทำงานให้หมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีจิตอาสาและไม่ดื่มเหล้าโดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในกิจกรรม/โครงการที่ชัดเจน

การมีส่วนร่วมของชาวบ้านเป็นต้นทุนทางสังคมของชุมชน

ส่วนใหญ่แล้วที่ผ่านมา การมีส่วนร่วมของชาวบ้านก็เกิดขึ้นโดยสม่ำเสมอเพราะมีหน่วยงานหลายส่วนลงมาทำงานพัฒนาในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้เองก่อนเริ่มทำโครงการ/กิจกรรมใดๆ ในการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ ชาวบ้านในหมู่บ้านจะจัดประชาคมกันก่อนเพื่อรับฟังความคิดเห็นของคนในหมู่บ้าน และคัดเลือกอาสาสมัครมาช่วยงาน บาง

กิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับมาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นการขับเคลื่อนขยายผลมาจากระดับจังหวัดหรือระดับตำบล ทางคณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชนของแต่ละหมู่บ้านทั้ง 5 ตำบล จะมีการจัดประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปการทำกิจกรรม/โครงการต่างๆ ร่วมกัน จากนั้นผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนจะได้กลับไปจัดประชุมประชาคมของหมู่บ้านตน เพื่อหาข้อสรุปแนวทางการทำงาน ซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านสามารถแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมได้ เมื่อได้ข้อสรุปเป็นอย่างไรก็จะทำการประชาสัมพันธ์ ประกาศผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน รวมไปถึงข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ในระดับตำบล

นอกจากนั้น การดำเนินมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้าของชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานี ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบกิจกรรม/โครงการที่ทางผู้นำและคณะกรรมการชุมชนได้นำมาปรับใช้เพื่อการรณรงค์ และสร้างกระแสปลอดเหล้าให้ขยายผล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่ได้ประกาศตัวเป็นหมู่บ้านต้นแบบปลอดเหล้า พร้อมกันนี้ยังได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน อาทิ สสส. สาธารณสุข และอบต.กาบิน ได้จัดตั้งงบประมาณสนับสนุน และมีในเรื่องหลักประกันสุขภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนเป็นอาหาร/สิ่งของ หรือเงินช่วยเหลือจากองค์กรอื่นๆ ที่มีจิตศรัทธาในฐานะเป็นต้นแบบนำไปสู่การเลิกเหล้า

ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น มีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ชุมชนบ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน สามารถสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชน และสามารถทำให้คนในหมู่บ้านลด ละ เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านได้ซึ่งคณะผู้วิจัยได้คัดเลือกให้เป็นตัวอย่างชุมชนที่มี เป็นชุมชนที่มีผลการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ที่ดี (Best Practices) สำหรับการศึกษาคั้งนี้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยมีความพยายามในการจัดการกับปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยที่ผ่านมามีการดำเนินการเป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งผลการพิจารณาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรีที่สืบเนื่องมาจากการใช้กฎหมายฉบับนี้ คือการประกาศเป็นนโยบายควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ของประเทศ โดยใช้แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะในการให้ความสำคัญกับนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน สำหรับจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (Alcohol policy at every Setting) สำหรับพื้นที่ภาคอีสานของประเทศไทย พบว่ามีการขับเคลื่อนประเด็นแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากสังคมอีสาน มักมีค่านิยมการดื่มสุรากันตั้งแต่วัยวันเกิดจนกระทั่งงานวันตาย หลายหน่วยงานจึงเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการดำเนินมาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ โดยใช้รูปแบบ/กระบวนการดำเนินงานที่หลากหลาย และมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างหลายหน่วยงาน โดยส่วนใหญ่ใช้ประเด็นทางศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีเป็นฐานคิดในการขับเคลื่อน การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา) ครั้งนี้ ทำให้ทราบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของ 4 ชุมชนศึกษาในพื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง สะท้อนให้เห็นภาพรวมของการขับเคลื่อนการใช้มาตรการทางสังคมและชุมชน ในการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสานอย่างเป็นรูปธรรม ผลการศึกษาสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่:

กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

- ชุมชนที่ 1 หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
- ชุมชนที่ 2 หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี
- ชุมชนที่ 3 หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- ชุมชนที่ 4 ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้ง 4 ชุมชน รวม 558 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ของทั้ง 4 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 27 คน และจัดสนทนากลุ่มในชุมชนที่ศึกษา ชุมชนละ 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมสนทนาประกอบไปด้วยประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 30 คน (หมู่บ้านหนองโน 5 คน หมู่บ้านโนนมะเขือ 10 คนหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา 8 คน และชุมชนกระเบื้องน้อย 7 คน)

ชุมชนที่ 1 หมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ

“มาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า”

- (1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (Context) พบว่า ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ จากกลุ่มเยาวชน และกลุ่มชาวบ้านมีอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 64.00 และ 67.40) ขณะที่ ความสอดคล้องของมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพ ปัญหาของหมู่บ้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52.80)
- (2) ด้านปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) พบว่า ความเข้าใจ ในวัตถุประสงค์ของ การดำเนินมาตรการงานบุญประเพณีปลอดเหล้าของคนในหมู่บ้าน มีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 53.90) และเมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้านแล้ว พบว่า คนในหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามมาตรการ ดังกล่าวอย่างเหมาะสมในระดับมาก (ร้อยละ 41.60) ขณะเดียวกัน ความพร้อมในการดำเนินมาตรการฯ ของคณะกรรมการชุมชนก็มีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 49.40) สำหรับด้านความเหมาะสมของการ คัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อย ละ 52.80) ด้านบทบาท/หน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนในการทำงาน มีความเหมาะสมในระดับมาก ที่สุด (ร้อยละ 47.20) ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านเพื่อลดการดื่มมีอยู่ ในระดับมาก (ร้อยละ 40.40) เมื่อพิจารณาด้านความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ตามมาตรการฯ ยังมีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 48.30)
- (3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่า การมีส่วนร่วม ในกิจกรรม/โครงการตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้าของประชาชนในชุมชน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.20)
- (4) การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) ความคิดเห็นของ ประชาชนในหมู่บ้านหนองโน หมู่ 3 ต.เสียว ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และ ผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมาก (ร้อยละ 47.20 และ 52.80) อีกทั้ง เห็นว่าปริมาณการ ดื่มแอลกอฮอล์ใน ชุมชน และปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราลดลงลดลง มาก (ร้อยละ 48.30 และ 50.60) ขณะเดียวกัน เห็นว่าในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงเทศกาลลดลงปานกลาง (ร้อยละ 50.60) ส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี สำหรับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงปานกลาง และมาก อย่างละเท่ากัน (ร้อยละ 32.60) ในเรื่องความชุกของ การพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงมาก (ร้อยละ 46.10) ขณะที่จำนวนการ ร้องเรียน และจำนวน ผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดีกรณี ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์เห็นว่าจะลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 68.5 และ 69.7)
- (5) ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนบ้านหนองโน หมู่ 3 ตำบลเสียว อำเภอ โพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ คือปัญหาแบบอย่างพฤติกรรมกรรมการดื่มของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจจะ ทำให้ความน่าเชื่อถือในกฎ ระเบียบที่เป็นมาตรการจัดการเรื่องเหล้าในหมู่บ้าน เพราะยังมีค่านิยม การดื่มซึ่งสวนทางกับการรณรงค์ดเหล้า ขณะที่ชาวบ้านในหมู่บ้านกำลังพยายามสร้างค่านิยมสังคม ชุมชนใหม่ โดยงดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดในงานบุญประเพณี ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง คือ หน่วยงานภาครัฐควรเน้นการรณรงค์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มข้าราชการด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเกิดสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องรักษาวินัย

ชุมชนที่ 2 หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบีน อำเภอภูซำบูน จังหวัดอุบลราชธานี
“มาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน”

- (1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (Context) พบว่า ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ที่เกิดจากการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้านมีอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 64.00 และ 71.70) ขณะที่ด้านความสอดคล้องของมาตรการหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหาของชุมชน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 46.50)
- (2) ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) พบว่า ชาวบ้านมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืนอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 66.70) และเมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้านแล้ว พบว่า คนในหมู่บ้านมีการปฏิบัติตามมาตรการนโยบายหมู่บ้านปลอดเหล้า (โดยใช้กฎระเบียบของหมู่บ้าน และการบังคับใช้ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551) อย่างเหมาะสมในระดับมาก (ร้อยละ 46.50) สำหรับความพร้อมในการดำเนินมาตรการฯ ของคณะกรรมการชุมชนมีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 50.50) ส่วนด้านการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินมาตรการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นกัน (ร้อยละ 53.00) สำหรับบทบาท/หน้าที่ของคณะกรรมการในการดำเนินมาตรการฯ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 55.60) ด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ มีความเหมาะสมในระดับมาก (ร้อยละ 62.10) เมื่อพิจารณาด้านความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน พบว่ามีอยู่ในระดับน้อย และปานกลางอย่างละเท่ากัน (ร้อยละ 33.30)
- (3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการตามมาตรการข้อตกลงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ของประชาชนในหมู่บ้านมีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 43.90)
- (4) การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านโนนมะเขือ ต.กาบีน ส่วนใหญ่เห็นว่าได้ รับรู้การทำการกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 50.50) มีความตระหนักในปัญหาแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมาก (ร้อยละ 49.00) ขณะเดียวกัน เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน และปัญหาการใช้ความรุนแรง/ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา ลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 52.50 และ 54.00) สำหรับเรื่องค่าใช้จ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล และในงานพิธี เห็นว่าลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 56.60 และ 70.70) นอกจากนี้ ในเรื่องของความซุกซุกของการพบ ได้ยินการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงมาก (ร้อยละ 48.50) และเห็นว่าจำนวนการร้องเรียน และจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลงมากที่สุด (ร้อยละ 66.2 และ 66.7)
- (5) ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกาบีน อำเภอภูซำบูน จังหวัดอุบลราชธานี สำหรับมาตรการหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน คือปัญหางบประมาณดำเนินงานที่เป็นข้อจำกัดในการขยายผลการดำเนินงานแบบเครือข่ายสังคม ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง คือหาผู้ที่มีจิตอาสาสามารถทำงานขับเคลื่อนเรื่องปลอดเหล้าในหมู่บ้าน

ชุมชนที่ 3 หมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด
“มาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า”

- (1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (Context) พบว่า ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ที่เกิดจากการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้านมีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 71.90 และ 54.10) ด้านความสอดคล้องของมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แกกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 69.70)
- (2) ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) พบว่า ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.10) และเมื่อมีมาตรการดังกล่าวมาใช้ในหมู่บ้านแล้ว พบว่า คนในหมู่บ้านปฏิบัติตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 60.00) ขณะที่ ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน/เจ้าหน้าที่มีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.80) สำหรับด้านการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม/โครงการตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้าน และความเหมาะสมของบทบาท/หน้าที่ในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.70 และ 56.80) สำหรับการประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านเพื่อลดการดื่ม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 77.30) เมื่อพิจารณาความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน พบว่ายังมีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 54.60)
- (3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่าประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.10)
- (4) การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับรู้การทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.50) มีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นในระดับมาก (ร้อยละ 39.50) ขณะเดียวกัน เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราในหมู่บ้าน รวมถึงเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธีลดลงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.90, 73.00, 56.80 และ 67.00 ตามลำดับ) สำหรับความชุกในการพบ ได้ยิน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เห็นว่าลดลงอยู่ระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.40) อย่างไรก็ตาม จำนวนการร้องเรียนและจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมายยังลดลงอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 49.20)
- (5) ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินมาตรการมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้าในหมู่บ้านเหล่าหลวงพัฒนา หมู่ 3 ตำบลเหล่าหลวง อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบ 4 ปัญหาคือ 1) ปัญหาความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน 2) ปัญหาความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน 3) ปัญหาบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการนโยบายงานบุญประเพณีปลอดเหล้า

ของคณะกรรมการชุมชน และ 4) ปัญหาประมาณดำเนินงาน สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงได้แก่การปรับปรุงรูปแบบของมาตรการหรือกิจกรรมดเหล้าในหมู่บ้านให้มีความชัดเจนและบังคับใช้พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างจริงจัง พร้อมทั้ง กับสร้างความตระหนักให้ชาวบ้านเหล้าหลงให้ความร่วมมือในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านควรเพิ่มบทบาท/หน้าที่ในการทำงานขับเคลื่อนการรณรงค์ในหมู่บ้าน อย่างเข้มข้น ส่วนปัญหาประมาณไม่เพียงพอ อาจแก้ไขเบื้องต้นโดยหาผู้ที่มีจิตอาสาช่วยกันทำงาน

ชุมชนที่ 4 ชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา “กิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดี ไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์”

- (1) บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (Context) พบว่า ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ที่เกิดจากการทะเลาะกันในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มชาวบ้าน มีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 83.70 และ 79.10) ด้านความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ กิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ กับสภาพปัญหาของชุมชน พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 57.00)
- (2) ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน (Input) พบว่า ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญ และความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ ของชาวบ้านมีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 68.60) และเมื่อมีการจัดตั้งร้านค้าฯ แล้ว พบว่า คนในชุมชนมีการเข้าร่วมในกิจกรรมร้านค้าฯ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.50) ส่วนด้านพร้อมในการทำกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ของคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า มีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 60.50 ส่วนด้านความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ ในชุมชน และการกำหนดบทบาท/ทำหน้าที่ในการทำงานมีความเหมาะสมในระดับมาก (ร้อยละ 66.30 และ 58.10) สำหรับการประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 39.50) เมื่อพิจารณาด้านงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการจัดทำกิจกรรมร้านค้าฯ พบว่า มีเพียงพอปานกลาง (ร้อยละ 59.30)
- (3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน (Process) พบว่า ประชาชนในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของร้านค้าแห่งบุญและความดีไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.90)
- (4) การได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output) ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนกระเบื้องน้อย หมู่ 2 ต.กระเบื้องใหญ่ ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับการทำกิจกรรมของร้านค้าแห่งบุญและความดีฯ และมีความตระหนักในเรื่องปัญหา รวมถึงผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.20 และ 69.80) ขณะเดียวกัน เห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาการใช้ความรุนแรง/ปัญหาในชุมชนลดลงในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.80 เท่ากัน) โดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล และค่าใช้จ่ายในงานพิธีเห็นว่าจะลดลง อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.20 และ 46.50) ส่วนในเรื่องความชุกของการพบได้ยีน การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เห็นว่าจะลดลงปานกลาง (ร้อยละ 57.00) เช่นเดียวกับจำนวน

การร้องเรียนหรือจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมาย เห็นว่าลดลงในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.40) ขณะเดียวกัน เห็นว่าจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการ แอลกอฮอล์ยังลดลงอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 41.90)

- (5) ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมร้านค้าแห่งบุญและความดี ไม่ขายบุหรี เหล้า เบียร์ในชุมชน กระเบื้องน้อย หมู่ 2 ตำบลกระเบื้องใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จากผลการศึกษาไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวในชุมชน

สำหรับตัวอย่างชุมชนที่มีผลการดำเนินงานที่ดี (best practice) ได้แก่ ชุมชนที่ 2 หมู่บ้านโนนมะเขือ หมู่ 5 ตำบลกามบิน อำเภอภูซำบูน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ประกาศตัวเป็นต้นแบบหมู่บ้านปลอดเหล้าแบบยั่งยืน โดยทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น จะเริ่มด้วยการวางแผนงาน และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ขยายผลการดำเนินงานครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบล มีคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีความรู้ ความสามารถ ทำงานด้วยจิตอาสา ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ ส่งผลให้เกิดผลการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5.2 อภิปรายผล

ขบวนการขับเคลื่อนในการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสาน ส่วนใหญ่มีลักษณะ ดำเนินกระบวนการในเชิงรณรงค์ มีกระบวนการขับเคลื่อนที่อาศัยการใช้มาตรการชุมชน ควบคุมมาตรการทางสังคม เป็นกลไกในการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ มาตรการที่ใช้ในการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในชุมชนพื้นที่ศึกษา จากผล การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ใช้ประเด็นทางวัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นเป็นฐานคิดขับเคลื่อน โดยเฉพาะงานบุญที่ เกี่ยวข้องกับศาสนาที่จัดขึ้นตลอด 12 เดือนให้เป็นงานบุญปลอดน้ำเมา เช่น การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา และ ทอดกฐินปลอดเหล้า โดยในการขับเคลื่อนประเด็นแอลกอฮอล์มักเกิดขึ้นในระดับจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรมก่อนที่ชุมชน จะได้รับการกระตุ้นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานราชการในจังหวัดเพื่อจัดการกับปัญหาแอลกอฮอล์ ในชุมชน

มาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชนในพื้นที่ศึกษาอีสานตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ใช้ มาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์โดยตรง ได้แก่ พรบ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และ การออกกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของชุมชนเพื่อใช้เป็นมาตรการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ เป็นลักษณะอาศัยกฎหมาย/ข้อบังคับ/การเฝ้าระวัง ชุมชนของตนเอง นอกจากนี้ ยังปรากฏลักษณะของการนำประเด็นอื่นๆ มาเป็นตัวตั้งในการออกแบบกิจกรรมเพื่อ การรณรงค์ เพื่อเป็นมาตรการทางสังคมชุมชนสำหรับป้องกันเช่น การส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำ บัญชีครัวเรือน และการจัดให้มีสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาการจัดการกับปัญหาแอลกอฮอล์ให้เกิดเป็นรูปธรรม และเป็น ประโยชน์ต่อวิถีชีวิตในขณะเดียวกัน ซึ่งนับเป็นมาตรการทางอ้อมที่นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน ระดับชุมชน

กระบวนการของมาตรการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับชุมชนในพื้นที่ศึกษา มักเกิดจากชุมชนเกิด ความตระหนักถึงปัญหา หรือเห็นตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จ หรือการมีผู้นำตามธรรมชาติ ที่เป็นที่เคารพ ศรัทธาของคนในชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหา เริ่มอธิบายความหมายให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจ สร้างความ ตระหนักถึงปัญหาแอลกอฮอล์ มีการออกแบบกลไกการทำงาน โดยกำหนดเป้าหมาย และใช้เวทีประชาคมเป็น เครื่องมือสำคัญในการทำงานร่วมกัน ขณะเดียวกันก็ได้รับการหนุนเสริมจากองค์กรภายนอกชุมชน ได้แก่ภาคท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) ภาครัฐ (ส่วนปกครอง การศึกษา ตำรวจ สาธารณสุข) และองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

มาตรการการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน เป็นการทำงานที่มาจากความร่วมมือของหลายฝ่าย และเป็นการแก้ปัญหาที่มาจากความต้องการของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง บางพื้นที่มีคณะกรรมการชุมชนหรือแกนนำที่มีวิธีการทำงานขับเคลื่อนที่ประสบความสำเร็จ สามารถทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาโดยการทำประชาคม การย้อนกลับข้อมูล และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนไปด้วยพร้อมกัน แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่ก็ยังพบข้อจำกัดหลายประการ ที่สำคัญได้แก่ บทบาท/หน้าที่/ความสามารถของคณะกรรมการชุมชนในการทำงานมาตรการแอลกอฮอล์ รวมถึงความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เหล่านี้ ส่งผลให้เกิดการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน/กิจกรรมตามมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน ซึ่งในบางพื้นที่ไม่พบข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณดำเนินการ แต่มีข้อจำกัดในการนำความรู้ทางวิชาการมาขับเคลื่อนและปรับใช้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ขณะเดียวกันก็ยังไม่มีการติดตามประเมินผลของมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในระดับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ บางพื้นที่ความเชื่อมั่น หรือความเคารพ ศรัทธาในตัวผู้นำชุมชนของประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับเป็นผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการทำงานขับเคลื่อนประเด็นแอลกอฮอล์ในชุมชน ทำให้มีการสนับสนุนองค์ความรู้ สื่อ อุปกรณ์ต่างจากหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้มีการเลิกและลดการดื่มสุรา รวมทั้งมีมาตรการชุมชนที่สนับสนุนการลดการดื่มสุราที่เข้มข้น เอาจริงเอาจัง อย่างไรก็ตาม การมีงบประมาณที่เพียงพอเหมาะสม อาจทำให้ข้อจำกัดด้านงบประมาณซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของงานขับเคลื่อนหรือขยายผลมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชนมีน้อยลง

นอกจากนั้น คณะผู้ศึกษาได้สรุปข้อค้นพบในเชิงการขับเคลื่อนการใช้มาตรการทางสังคมและชุมชน อันเป็นกลไกในการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในพื้นที่ จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลสถานการณ์การดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคอีสาน ดังนี้

- การใช้มาตรการเพื่อจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีเป้าหมายสรุปได้ 3 ประการ คือ
 1. ควบคุมและลดปริมาณการดื่มของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน
 2. ป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ และควบคุมความชุกของผู้ดื่ม
 3. จำกัด และลดความรุนแรงของปัญหาจากการดื่ม

○ รูปแบบของมาตรการแอลกอฮอล์ที่นำมาปรับใช้ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ส่วนใหญ่เกิดจากการนำความรู้แบบการแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์จากชุมชนอื่นมาขยายผลในชุมชนของตนเองในลักษณะเครือข่าย การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งภาคท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) ภาครัฐ (ส่วนปกครอง การศึกษา ตำรวจ สาธารณสุข) ภาคประชาชน (พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แกนนำ) รวมถึงขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง) ซึ่งรูปแบบของมาตรการแอลกอฮอล์ที่นำมาปรับใช้ จะประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของชุมชนของตนเอง ให้สามารถทำได้ไม่ยากและเกิดกระแสการแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในชุมชนเป็นวงกว้าง โดยอาจจะเป็นมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์โดยตรงหรือมาตรการทางอ้อมอื่นๆ ที่มีผลต่อการบริโภคและปัญหาที่ตามมาได้ เช่น การส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

○ การดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นกระบวนการเชิงการรณรงค์ด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นการทำงานแบบเครือข่าย โดยมีความสัมพันธ์กับสังคมวัฒนธรรมในมิติที่เกี่ยวกับศีลธรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีของภูมิภาคเป็นแนวคิดหลัก มีเครือข่ายที่มีหน่วยงานทำงานกระจายในระดับพื้นที่ เพื่อทำการกระจายสื่อ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ รวมถึงสร้างนวัตกรรมแก้ไขปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน จึงมักพบว่าการนำรูปแบบของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ประสบความสำเร็จระดับหนึ่งของชุมชนอื่น มาเป็นต้นแบบสำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในอีกชุมชนของตนเอง

○ ในเรื่องประเด็นที่นำมารณรงค์ พบว่า นอกจากจะมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว สังคมไทยยังมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บุญและบาปถือคุณและโทษในเชิงจิตวิญญาณด้วย ดังนั้นการรณรงค์หรือการทำงานเพื่อแก้ปัญหาการบริโภคสิ่งมีนเมาเหล้าเบียร์ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นข้อห้ามที่บัญญัติไว้ในพุทธศาสนา ถือว่าเป็นข้อห้ามที่ไม่ควรปฏิบัติ อยู่ในศีลข้อที่ 5 เรื่องสุราเมรัยที่พุทธศาสนิกชนทราบกันดี ซึ่งโดยพื้นฐานแห่งความเชื่อทางศาสนา หากผู้ไม่ปฏิบัติตามถือว่าเป็นบาปชนิดหนึ่ง

○ ภาพรวมการรณรงค์เกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ปัจจุบันเกิดจากการประสานการทำงานร่วมกันขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรอิสระ มีความหลากหลายของประเด็นในการรณรงค์ ความน่าสนใจของแนวคิดหลักในการรณรงค์ การพัฒนาช่องทางในการรณรงค์

ส่งผลให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย และตามเทศกาล เช่น การรณรงค์ในกลุ่มเยาวชน การรณรงค์ในช่วงเทศกาล เช่น เทศกาลเข้าพรรษา ออกพรรษา เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ ซึ่งก็ได้รับการความสนใจจากประชาชนในพื้นที่

○ ขบวนการขับเคลื่อนทางสังคมในการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ พบว่า มีความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในทุกพื้นที่ สำหรับ ภาคอีสาน ขบวนการขับเคลื่อนทางสังคมที่สำคัญได้แก่ เครือข่ายประชาคมองค์กรงดเหล้าจากทั้ง 19 จังหวัด ภาคอีสาน ประกอบด้วย

เครือข่ายประชาชนภาคอีสานตอนบน 11 จังหวัด (จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม อุตรธานี หนองบัวลำภู เลย ชัยภูมิ หนองคาย สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร)

ส่วนพื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง มีเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนล่าง 8 จังหวัด (จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ อำนาจเจริญ ยโสธร ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี)

ยังมีภาคีเครือข่ายอื่นๆ อีก อาทิ เครือข่ายสตรีถิ่นอีสาน สถาบันการจัดการทางสังคม (สจส.) อีสาน ซึ่งการทำงานขับเคลื่อนงานงดเหล้าในระดับชุมชนของภาคีเครือข่ายต่างๆ เหล่านี้ มีองค์กรหลักที่เป็นหน่วยประสาน เช่น สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า และมูลนิธิเพื่อนหญิง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานงดเหล้าโดยใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ แม้ว่าจะได้การยอมรับจากสังคมชุมชนโดยรวมแล้วก็ตาม แต่การเลิกเหล้าของประชาชนภาคอีสาน ยังคงอยู่บนความเกี่ยวข้อพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตตามบริบทของแต่ละชุมชนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนอีสาน ยังมีค่านิยมดื่มสุราในงานประเพณี หรือพิธีกรรม ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายของการใช้มาตรการแอลกอฮอล์รูปแบบต่างๆ ที่ชุมชนเลือกนำมาใช้ในการจัดการปัญหาสุราในชุมชน ซึ่งต้องทำการรณรงค์อย่างต่อเนื่องทุกเทศกาลตลอดทั้งปี เพื่อส่งเสริมและสร้างสิ่งแวดล้อมให้คนในชุมชนเห็นว่าการดื่มสุราเป็นเรื่องไม่ธรรมดา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากคณะผู้ศึกษา

(1) การรณรงค์ด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ควรพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมงดเหล้าที่หลากหลาย ขยายประเด็นในการรณรงค์ และเพิ่มช่องทางในการรณรงค์ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น ในกลุ่มเยาวชน ที่เน้นเพื่อป้องกันการเกิดนักดื่มหน้าใหม่ และกลุ่มข้าราชการในพื้นที่ ที่ต้องให้ความสำคัญกับการรณรงค์ต่อพฤติกรรมเครื่องดื่ม ควรเพิ่มความเข้มงวดเพิ่มขึ้น ใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในระดับชุมชนที่ใช้อยู่ปัจจุบัน อาทิ เช่น เกี่ยวกับข้อกำหนดเรื่องรอบของเวลาในขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ออกใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ

ร้านค้าภายในหมู่บ้านชุมชน ประกาศเรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหน่วยราชการ เช่น โรงเรียน วัด สถานีอนามัย หรือการสร้างพื้นที่ปลอดเหล้าที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

(2) ชุมชนควรพัฒนาองค์ความรู้ ให้มีความสามารถ มีการออกแบบรูปแบบของกิจกรรม/โครงการที่หลากหลายตามบริบทของกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียน วัยรุ่น เยาวชน วัยแรงงาน สตรี ผู้สูงอายุและชาวบ้านทั่วไป ตามความรุนแรงของปัญหา และเป้าของการดำเนินงาน จากนั้นเป็นเรื่องของการหาปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ใดก็ตามที่ความพยายามดำเนินการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชุมชนสามารถสร้างภูมิคุ้มกัน และทำให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนลด เลิก และเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับที่คาดหวัง โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือที่เป็น "ข้อตกลงของสังคมชุมชน" ร่วมกับ "อำนาจรัฐและกฎหมาย"

(3) ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรแสวงหาโอกาสในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรอิสระ เพื่อสนับสนุนการทำงานด้านแอลกอฮอล์ของชุมชน และเพื่อหาต้นแบบ การพัฒนาทิศทางในการควบคุม/ จัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมาะสมสำหรับบริบทของหมู่บ้าน/ชุมชนเอง รวมถึง อาจเพิ่มบทบาทกลุ่มแกนนำที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ช่วยปฏิบัติการเฝ้าระวังและดำเนินการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) กรรมการหมู่บ้าน แกนนำเยาวชน ผู้นำสตรี ผู้นำศาสนา ผู้นำอาวุโส/ปราชญ์ชาวบ้าน โดยอาจแบ่งประเด็นจุดหลักในแนวทางการป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพ

(4) ควรมีการพัฒนาระบบการตรวจสอบติดตามเพื่อประเมินผลสำเร็จของมาตรการต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว หรือกำลังขับเคลื่อนขยายผลอยู่ในสังคมชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนทราบสถานการณ์ ผลสำเร็จ ความล้มเหลวของการดำเนินงาน นอกจากนี้ ควรมีกระบวนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการสรุปงาน สรุปบทเรียนอย่างไรก็ตาม การมีงบประมาณที่เหมาะสม ทำให้ข้อจำกัดด้านงบประมาณซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของงานด้านนี้มีน้อยลง

(5) การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งภาคท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) ภาครัฐ (ส่วนปกครอง การศึกษา ตำรวจ สาธารณสุข) ภาคประชาชน (พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แกนนำ และชาวบ้าน) และองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการติดตามประเมินผลกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ จะเป็นกลไกช่วยหนุนเสริม เพื่อเกิดการประสานการทำงานในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

(6.6) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีวิจัยเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ การสร้างหรือพัฒนาเครือข่ายการขับเคลื่อนปลอดเหล้าในระดับพื้นที่ นอกจากนั้น ควรมีวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการงานขับเคลื่อนทางสังคม หรือรูปแบบการบริหารโครงการในระดับชุมชนที่ดี

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีวิจัยเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ การสร้างหรือพัฒนาเครือข่ายการขับเคลื่อนปลอดเหล้าในระดับพื้นที่
- 2) ควรมีวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการงานขับเคลื่อนทางสังคม หรือรูปแบบการบริหารโครงการในระดับชุมชนที่ดี

บรรณานุกรม

- 6 ยุทธศาสตร์ กลวิธีแก้ปัญหาเหล่า. หนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ปีที่ 32 ฉบับที่ 11587 นพ.บัณฑิต ศรีไพศาล. (2549). การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย, วารสารคลินิก ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม 2549. [Online: <http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=998>]
- ประชุม รอดประเสริฐ.2539. การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย บูรพา. [Online: <http://netra.lpru.ac.th/~phaitoon/111training>]
- จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ และคณะ. (2551). การทบทวนองค์ความรู้และการวิเคราะห์ทิศทาง การวิจัยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2549-2550. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
- ชาญ อธิยะ. (2550). “โครงการงดเหล้าในงานศพ” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 3 สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา. (หน้า 103-104). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ชัยสิทธิ์ เณลิมมีประเสริฐ (2546). ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based: Budgeting: SPBB) และกรณีตัวอย่างกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (หน้า 1/39-1/40). พิมพ์ครั้งที่ 2, 2546.
- ชัชชนะ รุ่งปัจฉิม. (2550). “โครงการทบทวนองค์ความรู้ นโยบายและมาตรการสนับสนุนผู้ไม่ดื่มสุรา ในประเทศ” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 3 สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา. (หน้า 62-63). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล และ วรณา บุญศรีเมือง. (2548). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับ มาตรการป้องกันแก้ไขเพื่อลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.(หน้า 205-224). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ธีระ วัชรปราณี. (2549)“ การรณรงค์และมาตรการทางสังคมในระดับชุมชน เพื่อลดการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ในเอกสารประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 แอลกอฮอล์:ผลกระทบและมาตรการเชิงประจักษ์. (หน้า 61-62). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ธีระศักดิ์ พานิชวิทย์. (2550). “อบต.ชวนชาวบ้านเลิกเหล้า” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ.ครั้งที่ 3 สุรา ไม่ใช่สินค้าธรรมดา. (หน้า 45-46). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บ็อง อธิปริดา. (2553). “รูปแบบการการแก้ปัญหาสุราในชุมชน” ในเอกสารประชุมวิชาการสุรา ระดับชาติ ครั้งที่ 6 สุราในโลกเสรี. (หน้า 134). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2549). “ประสิทธิผลโครงการรณรงค์การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์: กรณีศึกษาชุดโครงการวัดปลอดภัย ปี 254” ในเอกสารประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 แอลกอฮอล์: ผลกระทบและมาตรการเชิงประจักษ์. (หน้า 63). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง และ วัชรินทร์ ภูบุญอ้อม. (2553). “การประเมินผลการรับรู้ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 6 สุราในโลก เสรี. (หน้า 191). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

- นิรุจน์ อุทธา. (2550). “หมู่บ้านเล็กเหล่า ออมเงิน:การรณรงค์สุขภาพแบบองค์รวมกรณีศึกษาบ้านเลิงเปือย ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 3 สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา. (หน้า 99-100). ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- มณฑา เก่งการพาณิชย์. (2548). “การจัดการของชุมชนในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 1 ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. หน้า 69-71).
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี.(2551). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ 6.
- รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาทบทวนการดำเนินการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2540-2550 และบทบาทของ สสส. (2550). กรุงเทพฯ: กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.(2551) ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ. (หน้า 5).
- สมคิด พรหมจักษ์ (2549). แนวคิดเกี่ยวกับหลักการการประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ ในประมวลสาระวิชาการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ หน่วยที่ 3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์.(หน้า 95-131).
- สรिता ธีระวัฒน์สกุล. (2549). “ ประสิทธิผลของมาตรการในระดับชุมชน” ในเอกสารประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 แอลกอฮอล์: ผลกระทบและมาตรการเชิงประจักษ์. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.(หน้า 66).
- สรिता ธีระวัฒน์สกุล, จิราพร สุวรรณธรรางกูร และ อุษณีย์ ฟุ้งปาน.(2548). “ชุมชนกับมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาสุรา กรณีศึกษา 3 ชุมชนภาคเหนือ” (2548).ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 1 ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (หน้า 67-68).
- สุรรา แก้วนุ้ย, กัณณพนต์ ภักดีเศรษฐกุล และ ทักษพล ธรรมรังสี. (2553). “ มาตรการจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชนW ” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 6 สุราในโลกเสรี. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (หน้า38-39).
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา .(2551).ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ.
- อนันต์ แมนพัยคม์. (2550). “หมู่บ้านงดเหล้าเข้าพรรษา เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาราช” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 3 สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.(หน้า 101-102).
- อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. “แนวคิดการประเมินโครงการ” บทความ online. [Online: <http://www.uniserv.cmu.ac.th/file/ProjectEvaluation.pdf>
- อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม และ บัณฑิต ศรีไพศาล.(2548). “พัฒนาการและการผลักดันนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย” ในเอกสารประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 1 ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (หน้า 17-19).
- เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551.สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. [Online: http://www.thaiantitobacco.com/php/index.php?option=com_content&task=view&id=418&Itemid=0&phpMyAdmin=06hb%2CoS%2C0strHXSEdOwsujpb2C7]
- Riecken,H.1952 Evaluation Action Program: Reading in Special Action Research.
Boston: Allyn & Bacon

Rossi, P.H. and Freeman, H.E.1982 Evaluation: A Systematic Approach. Beverly Hills, California: Sage.

Rutman, L.1977 Evaluation Research Methods: A Basic Guide: Beverly Hills, California:Sage.

Suchman, E.A. 1967 Evaluation Research: Principle and Practice in Public Service and Social Action Program. New York; Russels Sage Foudation.

Web Site

http://203.157.184.6/news_info/view.php?id=629w

<http://www.chumchon.org/noal/>

<http://www.udoninfo.com/index.php/news-a-events/news/190-2010-07-24-03-02-24>

<http://soclaimon.wordpress.com/2010/12/02>

<http://www.ryt9.com/s/bmnd/1162169>

<http://nongno03.moobanthai.com>

<http://www.stopdrink.com/index.php?modules=news&type=2&id=1287>

<http://www.stopdrink.com/index.php?modules=news&type=2&id=2189>

<http://www.stopdrink.com/index.php?modules=news&type=2&id=2189>

[http://www.thaipr.net/nc/readnews.aspx?newsid=1D1A15ABEFDB28150E7A4C2A89903A4F\]](http://www.thaipr.net/nc/readnews.aspx?newsid=1D1A15ABEFDB28150E7A4C2A89903A4F)

<http://www.newswit.com/news/2010-01-04/1d1a15abefdb28150e7a4c2a89903a4f/>

[http://www.ihppthaigov.net/site20092/index.php?name=news&file=readnews&id=19\]](http://www.ihppthaigov.net/site20092/index.php?name=news&file=readnews&id=19)

[http://m.sanook.com/nokia_touch/news_detail/849997/\]](http://m.sanook.com/nokia_touch/news_detail/849997/)

ภาคผนวก

แบบสอบถามชุดที่ 1
สำหรับประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนและ คณะกรรมการชุมชน

การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่:
 กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

0A	ชื่อมาตรการแอลกอฮอล์ /กิจกรรม /โครงการ
-----------	--

หมู่บ้าน.....หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

0B	สถานะผู้ตอบ	☐ ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	☐ คณะกรรมการชุมชน
		☐ เครือข่ายจดเหล่า	☐ อื่นๆ ระบุ.....

0C	เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง	0D	อายุปี
-----------	-----	------------------------------	-------------------------------	-----------	------	---------

0E	ระดับการศึกษา	☐ ไม่มีการศึกษา	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	☐ ปวส	☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ ระบุ.....
-----------	---------------	--	-------------------------------------	---	--	------------------------------	------------------------------------	--

0F	อาชีพ	☐ เกษตรกรรม	☐ ทำงานโรงงาน	☐ ข้าราชการ	☐ รับจ้าง	☐ อื่นๆ.(ระบุ).....
-----------	-------	------------------------------------	--------------------------------------	------------------------------------	----------------------------------	--

0G บันทึกพนักงานสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

ชื่อพนักงานสัมภาษณ์ :

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ :

ชื่อผู้ควบคุมงานภาคสนาม.....

การตรวจแบบสอบถาม

ตรวจ

ไม่ได้ตรวจ

ตอนที่ 2 บริบทการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ศึกษา (Context)

ระดับ	5	หมายถึง เหมาะสม/ปฏิบัติ มากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง เหมาะสม/ปฏิบัติ มากมาก
ระดับ	3	หมายถึง เหมาะสม/ปฏิบัติ มากปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง เหมาะสม/ปฏิบัติ มากปฏิบัติ น้อย
ระดับ	1	หมายถึง เหมาะสม/ปฏิบัติ มากน้อยที่สุด

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
● ความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน						
1	ท่านคิดว่าความรุนแรงของ <u>การทะเลาะกัน</u> ในกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีอยู่ในระดับใด					
2	ความรุนแรงของ <u>ปัญหาแอลกอฮอล์</u> ในกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน มีอยู่ในระดับใด					
● ความสอดคล้องของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน						
3	ท่านคิดว่า <u>ระดับของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง</u> ของมาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ขณะนี้มีเพียงพอเหมาะสมเพียงใด					
4	ท่านคิดว่า <u>ระดับความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง</u> ของมาตรการแอลกอฮอล์ ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนขณะนี้อยู่ในระดับใด					
● การมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน						
5	ท่านเห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ มากน้อยเพียงใด					
6	ท่านเห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ มากน้อยเพียงใด					
7	ท่านคิดว่าใน <u>การกำหนดเป้าหมายและช่วงเวลา</u> การทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังตามมาตรการแอลกอฮอล์คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ มากน้อยเพียงใด					

ตอนที่ 3 ปัจจัยในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชนที่ศึกษา (Input)

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
● ความเข้าใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในวัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์						
8.	ท่านเข้าใจวัตถุประสงค์ของทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของ มาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ ชุมชน มากน้อยเพียงใด					
9.	ท่านปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของ มาตรการแอลกอฮอล์ที่ทำอยู่ในหมู่บ้าน/ ชุมชน มากน้อยเพียงใด					
● ความต้องการให้ชุมชนมีการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน						
10.	ท่านเห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความต้องการให้มีการใช้ มาตรการแอลกอฮอล์นี้ในหมู่บ้าน/ชุมชนมากน้อยเพียงใด					
11.	เมื่อมีมาตรการแอลกอฮอล์มาใช้ในหมู่บ้าน/ชุมชนแล้ว ท่านเห็นว่า คนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการปฏิบัติตามมาตรการฯ นี้ อย่าง เหมาะสมกับความต้องการในตอนแรก มากน้อยเพียงใด					
● ความพร้อมในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/ หมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชนและ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ						
12.	ท่านเห็นว่าคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความ พร้อมในการทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการ แอลกอฮอล์ในพื้นที่ มากน้อยเพียงใด					
● ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐภาค เอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่						
13.	ท่านเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐภาค ภาคเอกชน เช่น อ.บ.ต. สาธารณสุขจังหวัด บริษัท ห้างร้าน หรือองค์กรที่ไม่ แสวงหาผลกำไร รวมถึงสถาบันการศึกษาในพื้นที่ <u>ให้ความร่วมมือ</u> ในการทำกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในพื้นที่ มากน้อยเพียงใด					
● ความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง ของมาตรการ						
14.	ท่านคิดว่าการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการ ดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ใน ชุมชน/หมู่บ้าน ปัจจุบันมี <u>ความเหมาะสม</u> มากน้อยเพียงใด					
15.	ท่านคิดว่าการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ในการดำเนิน กิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/ หมู่บ้าน ปัจจุบัน มี <u>จำนวน</u> มากน้อยเหมาะสมเพียงใด					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
<p>● ความเหมาะสมของการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน</p>						
16.	ท่านคิดว่าการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
17.	ท่านคิดว่าคณะกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนมีช่วงเวลาการดำรงวาระที่เหมาะสม มากน้อยเพียงใด					
<p>● บทบาท หรือทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของคณะกรรมการชุมชน</p>						
18.	ท่านเห็นว่าโครงสร้างองค์กร (คณะกรรมการชุมชน) ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
19.	ท่านเห็นว่าคณะกรรมการชุมชนมีการกำหนดบทบาท หรือทำหน้าที่ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
<p>● ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของคณะกรรมการชุมชน</p>						
20.	ท่านเห็นว่าคณะกรรมการชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการตามมาตรการแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับใด					
21.	ท่านเห็นว่าคณะกรรมการชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์อยู่ในระดับใด					
<p>● การจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน/ชุมชน</p>						
22.	ท่านเห็นว่าการจัดให้มีประชุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เป็นอยู่มีมากน้อยเพียงใด					
23.	ท่านเห็นว่าการส่งเสริมจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
24.	ท่านเห็นว่าการจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคม) มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
● ความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชุมชน						
25.	ท่านเห็นว่าการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ของคณะกรรมการชุมชน มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
● การประชาสัมพันธ์มาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดการดื่ม						
26.	ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่ม มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
27.	ท่านคิดว่าการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ ค่านิยม เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่มในหมู่บ้าน/ชุมชนตามมาตรการแอลกอฮอล์ มีความเหมาะสมอยู่ในมากน้อยเพียงใด					
● การตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน						
28.	ท่านเห็นว่าการตีตประกาศ/ แจ้งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดการดื่มมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
● ความร่วมมือของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน						
29.	ท่านคิดว่าระดับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน) ในการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับใด					
● บทบาทในการกำกับดูแลการทำตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม						
30.	เมื่อมองในภาพรวม ท่านคิดว่าบทบาทในการกำกับดูแลการทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด					
31.	บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการให้ข้อเสนอแนะ และพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ (ว่าสมควรทำ/ ไม่สมควรทำ) ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
● งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน						
32.	บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการ <u>ขอรับการจัดสรรงบประมาณ</u> ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด					
● ความพอเพียงของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน						
33.	ในเรื่อง <u>งบประมาณที่เพียงพอ</u> เพื่อสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านเห็นว่ามีอยู่ในระดับใด					
34.	ในเรื่องการ <u>ได้รับจัดสรรงบประมาณ</u> สนับสนุนแต่ละกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับใด					
35.	ในเรื่องการ <u>เบิกจ่ายงบประมาณ</u> สำหรับแต่ละกิจกรรม/โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านเห็นว่าทำได้อย่างเหมาะสมในระดับใด					
36.	ในเรื่องการ <u>ใช้จ่ายงบประมาณ</u> ของกิจกรรม/โครงการที่เป็นไปด้วยความสุจริตและโปร่งใสตรวจสอบได้ ท่านเห็นว่าเป็นอยู่ในระดับใด					

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
37.	ท่านได้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจแนวทางของกิจกรรม/ โครงการของมาตรการแอลกอฮอล์ มากน้อยเพียงใด					
38.	ท่านได้แสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกคณะกรรมการ ชุมชนเพื่อทำงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ มากน้อยเพียงใด					
39.	ท่านได้เข้าร่วม/แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการ ต่างๆของมาตรการแอลกอฮอล์ มากน้อยเพียงใด					
40.	ท่านเองมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังและปฏิบัติ ตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม มากน้อยเพียงใด					
41.	ท่านเองมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ให้ ข้อเสนอแนะ ตักเตือนผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อใช้บังคับกฎหมาย ตามความจำเป็น ของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน มากน้อยเพียงใด					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนต่อการได้ประโยชน์จากการดำเนินงานมาตรการ
แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (Output)

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
42.	ท่านได้รับรู้การทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังการดื่ม แอลกอฮอล์ รวมถึงการบังคับกฎหมายตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเพิ่มขึ้น มากน้อยเพียงใด					
43.	ท่านมีความตระหนักในเรื่องปัญหา และผลกระทบจากการดื่ม แอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น มากน้อยเพียงใด					
44.	ท่านมีความเห็นว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ ชุมชนลดลงมากน้อยเพียงใด					
45.	มองในภาพรวม ท่านเห็นว่าปัญหาการใช้ความรุนแรง และ ปัญหาอุบัติเหตุ จากการดื่มสุราลดลง มากน้อยเพียงใด					

ตอนที่ 5 (ต่อ)

#	ประเด็นรายการ	ระดับ				
		5	4	3	2	1
46.	ในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล ท่านมีความเห็นว่าลดลง มากน้อยเพียงใด					
47.	เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเจ้าภาพในงานพิธี เรื่อง ค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ ท่านเห็นว่าลดลงมาก น้อยเพียงใด					
48.	ท่านเห็นว่าความชุกในการพบ ได้ยิน การโฆษณา เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ลดลงมากน้อยเพียงใด					
49.	ท่านเห็นว่าจำนวนการร้องเรียน หรือจำนวนผู้ที่ฝ่า ฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณีฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการแอลกอฮอล์ ลดลงมากน้อยเพียงใด					
50.	ท่านเห็นว่าจำนวนผู้ที่ฝ่าฝืนซึ่งถูกดำเนินคดี กรณี ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับมาตรการแอลกอฮอล์ลดลงมากน้อยเพียงใด					

OH บันทึกพนักงานสัมภาษณ์

.....

.....

.....

แบบสอบถามชุดที่ 2
สำหรับคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

การศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่:
กรณีศึกษา 4 ชุมชนอีสานตอนล่าง (ศรีสะเกษอุบลราชธานี ร้อยเอ็ดและนครราชสีมา)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

0A	ชื่อมาตรการแอลกอฮอล์ /กิจกรรม /โครงการ
-----------	--

หมู่บ้าน..... หมู่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

0B	สถานะผู้ตอบ	☐	คณะกรรมการชุมชน	☐	เจ้าหน้าที่ภาครัฐ
		ตำแหน่ง/ หน้าที่			

0C	เพศ	☐	ชาย	☐	0D	อายุ	หญิงปี
-----------	-----	--------------------------	-----	--------------------------	-----------	------	------	---------

0E	ระดับการศึกษา	☐	ไม่มีการศึกษา	☐	ประถมศึกษา	☐	มัธยมศึกษาตอนต้น
		☐	มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	☐	ปวส.	☐	ปริญญาตรี
		☐ อื่นๆ(ระบุ).....					

0F	อาชีพ	☐	เกษตรกร	☐	ทำงานโรงงาน	☐	ข้าราชการ
		☐	รับจ้าง	☐ อื่นๆ.(ระบุ).....			

0G บันทึกพนักงานสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ชื่อพนักงานสัมภาษณ์ :

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ :

ชื่อผู้ควบคุมงานภาคสนาม.....

การตรวจแบบสอบถาม

ตรวจ

ไม่ได้ตรวจ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรุนแรงของปัญหาแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน และกระบวนการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน (5 ข้อ)

ข้อคำถาม	รายงานคำตอบ
<p>1. ท่านเห็นว่าปัจจุบันนี้ มีความรุนแรงของปัญหา แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชนเกิดขึ้นหรือไม่, ถ้ามี-เป็นอย่างไร</p>	
<p>2. เกี่ยวกับความสอดคล้องของมาตรการ แอลกอฮอล์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันกับสภาพ ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร (เช่น ความเหมาะสมของการบังคับใช้ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/ โครงการเฝ้าระวังของมาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน)</p>	
ข้อคำถาม	รายงานคำตอบ

<p>3. <u>การมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการ</u> <u>แอลกอฮอล์ในชุมชน</u>ของประชาชนในหมู่บ้าน/ ชุมชน เช่น ร่วมวางแผน ร่วมประชุมระดมความ คิดเห็น ร่วมกำหนดเป้าหมายในการทำกิจกรรม ฯลฯ มีหรือไม่ ถ้ามีเป็นอย่างไร</p>	
<p>4. <u>โครงสร้างขององค์กร และบทบาทหน้าที่</u> ของ คณะกรรมการชุมชนในการทำกิจกรรม/ โครงการ ของมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็น อย่างไร</p>	
<p>ข้อคำถาม</p>	<p>รายงานคำตอบ</p>

<p>5. โปรดอธิบาย<u>หลักการและวิธีการดำเนินงาน*</u> ตามมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านของ คณะกรรมการชุมชน พอสั่งเขป</p> <p>* (เช่น การคัดเลือกคณะกรรมการ การขอรับการ สนับสนุนงบประมาณ การจัดประชุมกันเอง หรือ ส่งเสริมให้จัดประชุมประชาคมของหมู่บ้าน/ ชุมชน การประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานตาม มาตรการแอลกอฮอล์ การกำกับดูแล และ ติดตามประเมินผล)</p>	
--	--

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน และแนวทางปรับปรุงแก้ไข
โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินมาตรการแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน /ชุมชน
ในประเด็นต่อไปนี้ พร้อมเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข

<p>1. ปัญหาความเหมาะสมของการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการทำกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังของ มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน/หมู่บ้าน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--

2. ปัญหาความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ดำเนินงานตามมาตรการแอลกอฮอล์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามมาตรการ แอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน/ชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน เพื่อลดแรงสนับสนุนการดื่ม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ปัญหาบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาความจำเป็นของกิจกรรม/โครงการ เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ ว่ากิจกรรม/โครงการใดที่สมควรดำเนินการและโครงการใดที่ไม่สมควรดำเนินการ

.....

.....

.....

5. ปัญหาการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน

.....

.....

.....

.....

6. ปัญหางบประมาณดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

7. ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 3

สำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาผลของมาตรการแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่:

กรณีศึกษา 4 ชุมชน อีสานตอนล่าง

(ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา)

จัดการสนทนากลุ่มในชุมชนที่ศึกษา พื้นที่ละ 1 ครั้ง จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ละ 5-7 คน ประกอบไปด้วย

- ประชาชนในหมู่บ้าน
- คณะกรรมการชุมชน
- เจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่

คำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง เนื้อหาเกี่ยวข้องกับ

- สถานการณ์แอลกอฮอล์ในชุมชน ผลกระทบ และการใช้มาตรการแอลกอฮอล์ในชุมชน
- ความสำเร็จและอุปสรรคในการดำเนินมาตรการฯ ในพื้นที่
- ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข พัฒนารูปแบบมาตรการในระดับพื้นที่ ทั้งในงานเฝ้าระวังและใช้บังคับกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ภาพการปฏิบัติงานภาคสนาม

